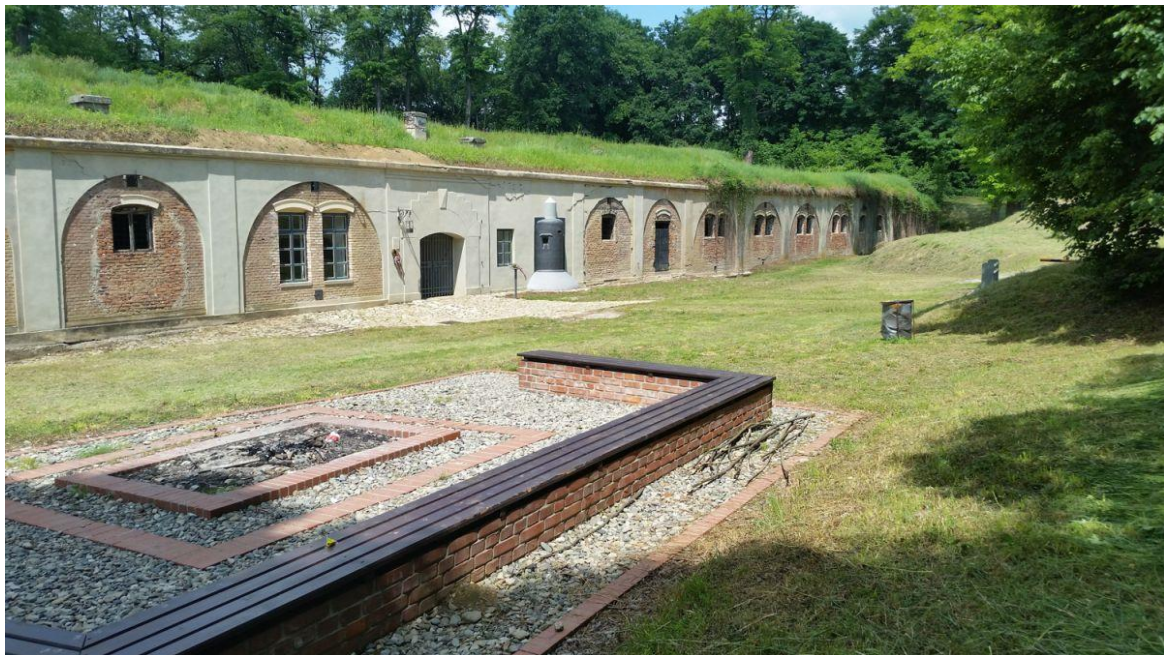

Uchwały Nr 2023
Rady Gminy Przemyśl
z dnia.....2023r.

Projekt

Strategia Rozwoju Gminy Przemyśl na lata 2023-2032

Przemyśl, 2023 rok

Spis treści

CZEŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY	5
1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej.....	6
2. Wnioski z diagnozy sytuacji w zakresie potencjałów i zasobów gminy	8
3. Wnioski z diagnozy sytuacji w zakresie potencjału przestrzennego	9
4. Wnioski z diagnozy gospodarczej	10
5. Ocena jakości życia w Gminie na podstawie wyników badań ankietowych	12
5.1. Ocena sytuacji Gminy	12
5.2. Pożądane priorytety rozwojowe	14
6. Analiza problemów	16
6.1. Problemy w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkańców	16
6.1.1. Zabezpieczenie materialne	16
6.1.2. Schronienie	16
6.1.3. Bezpieczeństwo życia, zdrowia i mienia	16
6.1.4. Ochrona zdrowia i życia.....	17
6.1.5. Opieka.....	17
6.1.6. Rozwój ludzi.....	17
6.1.7. Kultura, sport, rekreacja, wypoczynek.....	17
6.1.8. Kontakty społeczne, więź grupowa, tożsamość z gminą.....	17
6.1.9. Swoboda i łatwość kontaktów przestrzennych	17
6.1.10. Problemy w zakresie zasobów i potencjałów Gminy.....	18
6.2. Zasoby techniczne	18
6.3. Potencjał i ład przestrzenny	18
6.4. Potencjał ekologiczny	18
6.5. Potencjał kulturowy.....	19
6.6. Potencjał ludzki	19
7. Problemy w zakresie gospodarki i promocji gminy.....	19
7.1. Przedsiębiorczość, rynek pracy, polityka gospodarcza i promocja gminy.....	19
8. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	19
8.1. Czynniki rozwojowe w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkańców	19
8.2. Czynniki rozwojowe w zakresie zasobów i potencjałów Gminy.....	21
8.3. Czynniki rozwojowe w zakresie gospodarki i promocji Gminy	22
CZEŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY	24
1. Założenia do Strategii Rozwoju Gminy Przemysł na lata 2023-2032.....	25
2. Misja i wizja	25
3. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym.....	26
3.1. Cele strategiczne Gminy Przemysł	26
4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy	37
4.1. Uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne Gminy	40
4.2. Kierunki Polityki przestrzennej Gminy	47
4.3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy	48
4.4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	53
4.5. Obszar strategicznej interwencji określone dla Gminy Przemysł na poziomach krajowym, regionalnym i lokalnym	56
5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	67
6. Ramy finansowe i źródła finansowania	69
ZAŁĄCZNIKI	71
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy	71
Załącznik 2: Wzór ankiety	71
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	71
Załącznik 4: Raport z badania ankietowego	71

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Przemysł na lata 2023-2032 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona nadrzędne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2032 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych. Strategia Rozwoju Gminy Przemysł na lata 2023-2032 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie Przemysł, a także spójny z dokumentami wyższego rzędu – Strategią rozwoju województwa - Podkarpackie 2030 roku oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania. Została ona opracowana na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Ponadto wzięto również pod uwagę zapisy obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy Przemysł na lata 2016-2022 roku. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców.

Ważnym elementem prac nad Strategią był udział, doradztwo i wsparcie Zespołu ds. opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Przemysł na lata 2023-2032.

Dodatkowo Zespół ds. opracowania projektu Strategii wspierali eksperci z firmy Res Management Paweł Mentelski:

- Paweł Mentelski – ekspert i moderator,
- Justyna Kostecka – konsultant, prace analityczne i redakcyjne,
- Barbara Adamiak – konsultant, prace analityczne i redakcyjne.

Pracę nad Strategią rozpoczęto w 2022 roku, kiedy to Rada Gminy Przemysł przyjęła uchwałę Nr L/354/2022 z dnia 22 lipca 2022 roku w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Przemysł na lata 2023 – 2032 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii w tym trybu konsultacji.

Następnie został powołany Zespół Roboczy ds. Strategii Rozwoju Gminy Przemysł na lata 2023-2032 zgodnie z Zarządzeniem Nr 100 Wójta Gminy Przemysł z dnia 30 listopada 2022 roku.

Do jego zadań należało opracowanie założeń do projektu Strategii, pomoc przy opracowaniu projektu Strategii oraz uczestnictwo w warsztatach strategicznych:

- warsztatach diagnostycznych dotyczących identyfikacji głównych problemów (analizy problemów) oraz określenia słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń, które odbyły się w dniu 21.03.2023 roku i zostały przeprowadzone w trzech powtórzeniach dla 3 podzespołów: ds. społecznych, ds. zasobów i potencjałów gminy oraz ds. gospodarczych i promocji gminy,
- warsztatach projektowych dotyczących opracowania misji, wizji, celów i działań strategicznych, które odbyły się w dniu 28.03.2023 roku i zostały przeprowadzone w trzech powtórzeniach dla 3 podzespołów: ds. społecznych, ds. zasobów i potencjałów gminy oraz ds. gospodarczych i promocji gminy.

Warsztaty przeprowadzone zostały metodą design thinking polegają na spojrzeniu na problem z wielu perspektyw oraz wyjściu poza utarte schematy i wypracowanie niestandardowych rozwiązań. Podczas warsztatów uczestnicy:

- władze Gminy Przemysł (Wójt Gminy, Skarbnik Gminy, Sekretarz Gminy, Radni i sołtysi),
- pracownicy Urzędu Gminy w Przemysłu,
- pracownicy jednostek organizacyjnych gminy (dyrektorzy/kierownicy jednostek organizacyjnych, placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych, pomocy społecznej),
- przedstawiciele instytucji (policja, pracownicy PUP, LGD "Ziemia Przemyska", organizacji pozarządowych PODR Boguchwała, przedsiębiorcy),

dyskutowali na temat edukacji, ochrony środowiska, społeczności, zdrowia, gospodarki, promocji, turystyki, kultury, infrastruktury, komunikacji, bezpieczeństwa – z punktu widzenia różnych grup społecznych (rodziców, młodzieży, seniorów, przedsiębiorców, rolników, inwestorów, turystów, pracowników). Podczas pracy w grupach zdefiniowano obszary problemowe, wskazano mocne strony Gminy oraz szanse na jej rozwój. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe, z których wynikają cele strategiczne. Te z kolei zostały podzielone na cele operacyjne, a dla nich wyznaczono zadania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie postawionych celów. Jednocześnie, w celu poznania opinii mieszkańców na temat rozwoju Gminy Przemysł, w dniach od 15 do 29 listopada 2022 roku

przeprowadzono badanie ankietowe, którego wyniki pozwoliły na pogłębienie diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy. Projekt Strategii Rozwoju Gminy Przemyśl na lata 2023-2032 został przygotowany zgodnie z art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.) z uwzględnieniem wniosków z przeprowadzenia badań ankietowych i warsztatów strategicznych. Następnie projekt dokumentu poddano konsultacjom społecznym i przedłożono Zarządowi Województwa Podkarpackiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 1378 ze zm.).

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac nad Strategią Rozwoju Gminy Przemyśl na lata 2023-2032:

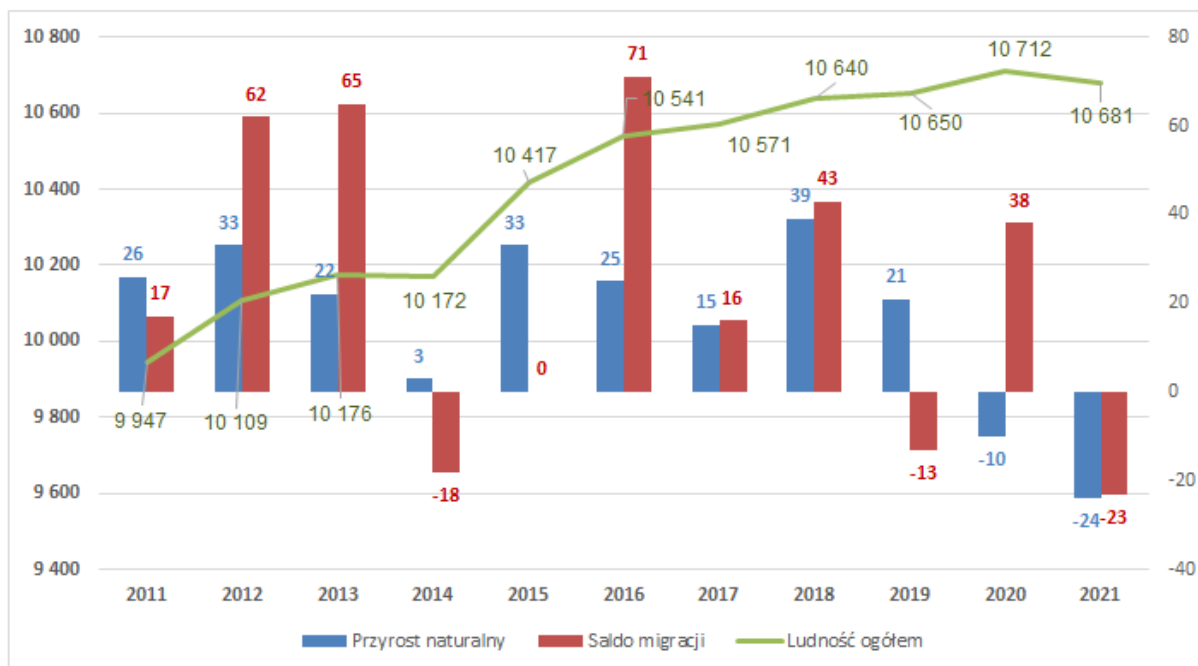
Określenie szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Przemyśl na lata 2023-2032
Powołanie Zespołu ds. opracowania projektu Strategii rozwoju Gminy Przemyśl na lata 2023-2032
Badanie ankietowe wśród mieszkańców Gminy
Analiza dokumentów
Warsztat strategiczny dotyczący identyfikacji głównych problemów, określenia mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń
Diagnoza potencjału
Wyznaczenie obszarów problemowych
Warsztat strategiczny z Zespołem dotyczący określenia misji, wizji, celów i działań strategicznych
Projekt dokumentu
Konsultacje społeczne
Opinia Zarządu Województwa
Uchwalenie Strategii
Wdrażanie Strategii

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY

1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Gmina Przemysław jest jedną z gmin o średniej wielkości pod względem powierzchni z terenu Województwa Podkarpackiego i jednocześnie plasuje się na 3 miejscu pod względem gęstości zaludnienia w powiecie przemyskim (99 os/km²), skupia 15% ludności powiatu. Z diagnozy sytuacji społecznej Gminy Przemysław wynika, że w ostatnim okresie obserwowany jest stały wzrost liczby mieszkańców. Jednocześnie można zauważyć, iż jest to tendencja obserwowana tylko w Gminie Przemysław, gdyż dla zdecydowanej większości gmin z powiatu przemyskiego, zauważalna jest tendencja spadkowa, wynikająca ze stopniowego odpływu mieszkańców z terenów wiejskich, na rzecz dużych i średnich miast oraz obszarów wiejskich położonych w obszarze bezpośredniego oddziaływania miast. Utrzymanie się tendencji charakteryzującej zmiany ludności w Gminie Przemysław w badanym okresie w wymiarze długofalowym będzie pozytywnie wpływać na gospodarkę Gminy, prowadząc m.in. do wzrostu kapitału ludzkiego oraz do zwiększenia się rynku zbytu, a w konsekwencji także do zwiększenia możliwości rozwoju działalności gospodarczej.

Tabela 1. Zmiany liczby ludności w Gminie Przemysław w latach 2010-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wraz z ogólnym wzrostem liczby mieszkańców Gminy Przemysław, zmieniała się też liczba osób w poszczególnych grupach wiekowych. W ciągu ostatnich pięciu lat liczba osób w wieku przedprodukcyjnym wzrosła o 305 osób, w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 426 osoby. Z kolei liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 231 osób. Na uwagę zasługuje fakt, w jaki sposób zmienia się procentowy udział osób w poszczególnych grupach wiekowych w ogólnej liczbie mieszkańców. Można zaobserwować wzrost znaczenia grupy poprodukcyjnej. Tutaj udział zwiększył się w latach 2017-2021 z poziomu 16,7% do 18,6%. Wyraźnie spada też udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców: z 66,2% do 61,5%.

Prognozy opracowane przez Główny Urząd Statystyczny wskazują, że w perspektywie do 2030 roku liczba ludności Gminy Przemysław będzie stale rosła, aż do poziomu 10 914 osób. Stale rosłać będzie udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności Gminy – do poziomu ponad 24%. Jednocześnie stopniowo spadać będzie udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności – do poziomu 58,7%. Saldo migracji utrzymać się będzie na dodatnim poziomie, ale jednym z najniższych w gminach wiejskich powiatu przemyskiego (+12 osób w roku 2030). Przyrost naturalny do 2030 roku utrzymać się będzie na dodatnim, chociaż malejącym poziomie. Liczba urodzeń będzie spadać do prognozowanego poziomu 82 osób w roku 2030, a liczba zgonów 99 osób w roku 2030.

Zmieniająca się sytuacja demograficzna będzie w przyszłości skutkowałą zmianą popytu na usługi publiczne: oświatę i wychowanie, opiekę na osobami starszymi, usługi komunalne, kulturę i sport. W związku z różnicą liczby mieszkańców wymieniających się na rynku pracy (20-24 i 60-64) konieczne jest także przewidzenie i uwzględnienie w planach rozwojowych Gminy zmieniającej się podaży potencjałów w zakresie aktywności społecznej, rynku pracy i przedsiębiorczości oraz wpływów z podatków.

Władze Gminy dostrzegają konieczność podjęcia działań na rzecz świadomej polityki demograficznej, zwłaszcza przeciwdziałaniu negatywnym skutkom migracji (saldo migracji w ostatnim dziesięcioleciu w większości charakteryzowało się wartościami ujemnymi) poprzez działania w zakresie polityki przestrzennej i podniesienia jakości usług społecznych, które przełożą się na podniesienie jakości życia rodzin na terenie Gminy.

Poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej w Gminie jest stosunkowo wysoki. Odnosząc się do zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3, na terenie gminy nie ma dostępnych żłobków. Infrastruktura i baza dydaktyczna 7 szkół podstawowych na terenie Gminy, dla których samorząd jest organem prowadzącym, jest systematycznie modernizowana. Szkoły są dobrze wyposażone (pracownie komputerowe), a uczniowie mogą korzystać z bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych. Gmina uczestniczy w projektach unijnych dotyczących rozwoju edukacji. W Gminie Przemyśl jest też zapewniona wystarczająca liczba miejsc w szkołach.

Z kolei baza sportowa szkół jest niewystarczająco rozwinięta m.in. ze względu na brak boisk wielofunkcyjnych, niezadowalający stan i standard części sal gimnastycznych. Towarzyszy temu słabe wyposażenie szkół w sprzęt sportowy, a w efekcie brak dodatkowych zajęć sportowych w szkołach.

Porównując średnie wyniki uzyskiwane przez szkoły zlokalizowane na terenie Gminy do średnich wyników osiąganych przez szkoły powiatu przemyskiego i województwa podkarpackiego widać, że wynik osiągnięty z języka polskiego jest wyższy niż w powiecie i województwie, natomiast wyniki osiągnięte z matematyki i języka angielskiego są porównywalne do wyników osiągniętych w powiecie przemyskim i w województwie podkarpackim.

Specyficzne rozlokowanie terytorialne gminy na dwóch odrębnych obszarach po obu stronach miasta Przemyśl powoduje, że gmina Przemyśl nie posiada własnego, gminnego ośrodka kultury, który spełniałby rolę koordynatora życia kulturalnego na jej terenie. Biblioteka Publiczna Gminy Przemyśl z siedzibą w Hermanowicach jest instytucją kultury działającą w obrębie krajowej sieci bibliotecznej i stanowi samodzielną jednostkę organizacyjną. Wypełniając działania statutowe służy mieszkańcom Gminy Przemyśl upowszechniając i promując czytelnictwo, prowadząc działalność informacyjno – kulturalno – oświatową. Baza sportowa na terenie Gminy Przemyśl wymaga unowocześnienia i rozbudowy.

W Gminie Przemyśl przywiązuje się dużą wagę do rozwijania i podwyższania jakości usług społecznych skoncentrowanych wokół sprawnie działającego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowiącego w środowisku lokalnym centrum usług społecznych. Oferuje on szeroką ofertę usług psychologicznych, asystenckich, prawnych, opiekuńczych i profilaktycznych.

Wciąż zauważalne jest jednak zapotrzebowanie rozwiązań systemowych wsparcia seniorów, poprzez umożliwienie im korzystania z dodatkowej oferty aktywizującej społeczność, w tym z zajęć kulturalnych, edukacyjnych, rekreacyjnych i usług opiekuńczych, w szczególności dotyczy to potrzeby utworzenia Klubów Seniora lub Domów Dziennego Pobytu.

Na terenie Gminy Przemyśl nie funkcjonują przychodnie świadczące usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz pielęgniarstwa środowiskowego. Mieszkańcy wszystkich miejscowości Gminy korzystają z usług podstawowej opieki zdrowotnej w mieście Przemyśl. Podobnie jest z opieką specjalistyczną, mieszkańcy gminy korzystają z niej w niedaleko położonym mieście Przemyśl. Tam też znajduje się najbliższy punkt pogotowia ratunkowego oraz szpital. Na terenie gminy nie funkcjonuje też ogólnodostępna apteka.

W 2021 roku liczba osób objętych pomocą GOPS w Przemyślu wyniosła 197. Poczynając od roku 2017 liczba podopiecznych Ośrodka stale spada, aktualnie 3,69% mieszkańców Gminy Przemyśl korzysta z różnych form wsparcia. Wśród głównych powodów objęcia poszczególnych osób pomocą społeczną można wymienić starzenie się społeczeństwa, dysfunkcyjność rodzin, alienację społeczną, bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, uzależnienie, przemoc w rodzinie.

W zakresie poziomu zaspokojenia potrzeby schronienia gmina nie dysponuje mieszkaniem socjalnymi. Ograniczona jest również dostępność mieszkań na lokalnym rynku m. in. z powodu braku inwestycji z zakresu budownictwa wielorodzinnego, a sama gmina posiada 10 lokali komunalnych o wielkości od 32 do 95 m², o łącznej powierzchni mieszkaniowej wszystkich lokali 511m².

Znaczna liczba interwencji straży pożarnej notowanych w analizowanym okresie wymusza konieczność systematycznej odnowy bazy lokalowej i sprzętowej jednostek OSP na terenie gminy. Zagrożenia w ruchu komunikacyjnym występują przede wszystkim na drodze krajowej nr 28 relacji Wadowice – Medyka (gr. państwa), drodze wojewódzkiej nr 881 relacji Żurawica – Łańcut, drodze wojewódzkiej nr 884 relacji Przemyśl – Domaradz, 5 i drodze wojewódzkiej nr 885 relacji Przemyśl – Hermanowice (gr. państwa), w związku z bardzo dużym natężeniem ruchu, wynikają również z niewystarczającej liczby miejsc parkingowych i postojowych, braku ścieżek rowerowych, ograniczonej

lokalnej sieci drogowej oraz braku urzędzeń bezpieczeństwa przy drogach publicznych zabezpieczających ruch pieszcyh w części miejscowości.

Zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców oraz ich mienia służy także monitoring zainstalowany na obiektach użyteczności publicznej.

Według stanu na rok 2020 na terenie Gminy Przemysł działa 30 organizacji pozarządowych, i stowarzyszeń społecznych. Są to organizacje o charakterze sportowym, oświatowym, kulturalnym, religijnym, społecznym czy historycznym. Do ich głównych zadań należy wsparcie działań z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu, kultury, sztuki, oświaty, promocji zdrowego trybu życia czy dziedzictwa narodowego. W ramach realizacji tych zadań organizacje te zajmują się organizacją warsztatów, pikników kulturalnych, konkursów, wydarzeń sportowych i spotkań twórczych, itp. Wartość wskaźnika przedstawiającego liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 1 tys. mieszkańców w Gminie Przemysł oraz powiecie przemyskim i województwie podkarpackim osiągnęła najwyższy wynik spośród wszystkich analizowanych jednostek. Średnia wyznaczona dla powiatu przemyskiego w ostatnim badanym roku to 4,04, a dla województwa podkarpackiego – 3,94. Wskaźnik dla Gminy Przemysł wynosił 4,21.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji w zakresie potencjałów i zasobów gminy

Gminę przecinają, m.in.: droga krajowa nr 28 relacji Wadowice – Medyka (gr. państwa), droga wojewódzka nr 884 relacji Przemysł – Domaradz, droga wojewódzka nr 885 relacji Przemysł – Hermanowice (gr. państwa) i lokalna linia kolejowa Przemysł – Malhowice (gr. państwa), aktualnie nieużytkowana. Z racji dogodnego położenia w województwie podkarpackim i doskonałej sieci dróg Gmina Przemysł jest ważnym partnerem we współpracy z najbliższymi regionami ościennymi krajów: Słowacji i Ukrainy. Jak już wspomniano wyżej, od wschodu granicę gminy wyznacza Granica Państwa z Ukrainą zaś odległość do granicy południowej ze Słowacją wynosi 125 km. Ważnymi arteriami komunikacyjnymi gminy są również drogi powiatowe (blisko 52,6km).

Potrzeby mieszkańców gminy w zakresie komunikacji zabezpieczają podmiejskie i dalekobieżne linie autobusowe obsługiwane przez dworzec autobusowy w Przemysłu. Do najważniejszych przewoźników na terenie Gminy Przemysł należą:

- MZK Sp. z o.o. w Przemysłu – usługa realizowana na podstawie porozumienia międzygminnego pomiędzy Gminą Przemysł a Gminą Miejską Przemysł,
- „DAMIL- Trans” Krajowy i Międzynarodowy Przewóz Osób i Rzeczy Danuta Cząstka Sroka – przewozy realizowane na podstawie umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego na terenie Gminy Przemysł pomiędzy Gminą Przemysł a Operatorem.

Stan dróg w Gminie Przemysł sprawdzany jest na bieżąco przez osobę zatrudnioną na Stanowisku ds. inwestycji, remontów, dróg i transportu Urzędu Gminy. Dla dróg publicznych i obiektów inżynierskich wykonywane są przeglądy okresowe (roczne i pięcioletnie) potwierdzone wpisami w księgach dróg (obiektów). Ostatnia przeprowadzona ocena wynikowa stanu technicznego dróg kształtuje się w przedziale od 3 do 6 pkt w 6-stopniowej skali punktowej. Bieżące zalecenie w zakresie poprawy stanu technicznego dróg dotyczą w większości konieczności wykonania miejscowej naprawy ubytków oraz uszkodzeń eksploatacyjnych wynikających z normalnego z nich korzystania.

Część dróg powiatowych wymaga kompleksowej przebudowy. Brak środków finansowych pozwala jedynie na bieżące remonty. Drogi gminne ,drogi wewnętrzne w tym drogi dojazdowe do pól są wąskie, co uniemożliwia przejazd cięższym sprzętem rolniczym. Brak drożności dróg spowodowany jest przede wszystkim złym stanem technicznym nawierzchni i obiektów mostowych oraz brakiem podstawowych parametrów technicznych na niektórych odcinkach dróg. Wykształcone w długim okresie czasu układy osadnicze i kierunki ciążżeń komunikacyjnych zdeterminowały kształt i kierunki rozbudowy sieci komunikacyjnej. Wzrastający ruch na drodze krajowej i drogach wojewódzkich przebiegających przez obszar gminy spowoduje, że układ dróg będzie wymagał w okresie kilku lat intensywnej modernizacji i rozbudowy.

Stopień zwodociągowania i skanalizowania obszaru Gminy Przemysł jest niższy niż w porównywalnych jednostkach wiejskich, powiecie przemyskim i województwie podkarpackim. Z kolei stopień zgazyfikowania Gminy Przemysł jest także niższy niż notowany w województwie podkarpackim, ale znacznie wyższy niż notowany w powiecie przemyskim i porównywalnych gminach wiejskich powiatu. Powyższe dane świadczą o niezadowalającym stopniu rozwinięcia urządzeń sieciowych z zakresu infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w Gminie Przemysł. Dodatkowo na skutek szybkiego tempa rozbudowy osadnictwa mieszkaniowego na terenie poszczególnych sołectw konieczna jest budowa nowych sieci i ciągła rozbudowa istniejących w celu podłączenia do nich nowopowstałych budynków. Część istniejącej już infrastruktury wymaga także modernizacji.

Infrastruktura i baza dydaktyczna 7 szkół podstawowych na terenie Gminy, dla których samorząd jest organem prowadzącym, jest systematycznie modernizowana, jednakże baza sportowa szkół jest niewystarczająco rozwinięta m.in. ze względu na brak boisk wielofunkcyjnych, niezadowalający stan i standard części sal gimnastycznych.

Duże znaczenie dla władz samorządowych mają przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska. Gmina aktywnie wspiera mieszkańców w wymianie źródeł ciepła, a także w zakresie unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest. Gmina inwestuje również w działania mające na celu poprawę czystości powietrza, pozyskuje środki z WFOŚiGW na rozwiązania ekologiczne. Nadal jednak zauważalna niska jakość powietrza atmosferycznego, na którą istotnie i negatywnie wpływa przede wszystkim niska emisja (kotły grzewcze, niewielkie zakłady usługowe) oraz transport samochodowy. Podmiejski charakter gminy powoduje, że niektóre jej tereny, jak Krówniki i Nehrybka, mogą być częściowo zagrożone przez emisję zanieczyszczeń pochodzącą z pobliskich zakładów produkcyjnych, tj. Zdów Płyt Pilśniowych i Zdów Automatyki „Polna” S. A. Dominującym typem emisji benzo(a)pirenu jest emisja powierzchniowa (na obszarach miast i w ich pobliżu) oraz napływowa, jednakże na terenie Gminy Przemysł nie przekracza ona wartości dopuszczalnej. Mieszkańcy gminy mają także możliwość uzyskania dotacji celowej na wymianę źródła ogrzewania w ramach programu „Czyste Powietrze” (w 2021 roku wymieniono 171 szt. urządzeń grzewczych i tym samym uzyskano redukcję szkodliwych substancji do atmosfery (benzopiren – 4,293 kg, pył zawieszony PM10 – 12, 204 kg, PM2,5 – 9,612 kg)).

Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów zbieranych w sposób selektywny, tj.: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła za 2021 rok wyniósł zgodnie z obliczeniami 14,55%, a więc za rok 2021 wymagany poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów zbieranych w sposób selektywny w Gminie Przemysł nie został osiągnięty.

Pomimo wszystkich opisywanych powyżej działań podejmowanych w zakresie gospodarki odpadami na terenie Gminy Przemysł wciąż kwestią wymagającą wzmożonej uwagi jest problem powstawania dzikich wysypisk. Pojawiają się one na terenie całej gminy, szczególnie w miejscach niezagospodarowanych, zarośniętych i rzadko uczęszczanych. Wykryte i zlokalizowane dzikie wysypiska są likwidowane na bieżąco, ale na ich miejsce wciąż pojawiają się nowe. Problemem są także inne nieprawidłowe praktyki dotyczące gospodarowania odpadami, jak na przykład spalanie odpadów komunalnych i pozbywanie się ich w sposób niezgodny z obowiązującymi przepisami prawa.

Priorytetowym zadaniem dla samorządu na najbliższe lata jest zwiększenie świadomości mieszkańców gminy w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych.

Obiekty zabytkowe na terenie gminy w części charakteryzuje niezadowalający stan zachowania, zwłaszcza w przypadku takich zabytkowych obiektów, jak np. pozostałości fortów, infrastruktury kolejowej linii 102, budynek dworca kolejowego w Hermanowicach, czy zespoły dworsko – folwarczne w Ostrowie, a także Polski Dom Ludowy w Pikulicach i Cerkiew Greko-katolicka w Ujkowicach.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji w zakresie potencjału przestrzennego

Tereny zajmowane obecnie przez Gminę Przemysł zostały ukształtowane w wyniku wielowiekowej działalności człowieka. Sieć osadnicza Gminy Przemysł została ukształtowana jeszcze w średniowieczu, kiedy ścierały się tutaj prądy osadnicze polskie i ruskie.

Na obszarze Gminy Przemysł panują wyjątkowo korzystne warunki upraw rolnych (najkorzystniejsze w skali województwa podkarpackiego, gdyż wartość wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla obszaru Gminy Przemysł wynosi 88 punktów, przy średniej krajowej 67 punktów) warunki glebowe, klimatyczne, które od wieków sprzyjały rozwojowi osadnictwa i produkcji rolnej. Rolnictwo jest do dzisiaj dominującą funkcją Gminy Przemysł. Użytki rolne zajmują powierzchnię 64,7 km², co stanowi 59,7% obszaru gminy.

Współcześnie w ramach analizowanej JST, funkcjonuje 16 wsi sołeckich. Aktualnie każda zamieszkała miejscowość Gminy Przemysł ma wykształcone tzw. centrum usługowe, gdzie zlokalizowane są sklepy i budynki użyteczności publicznej. W gminie przeważa zabudowa zwarta z tendencją do wytwarzania układów pasmowych wzdłuż głównych dróg szczególnie w obszarze północno-zachodnim (Ujkowice, Bełwin, Łętownia). Stosunkowo niewielkie rozproszenie zabudowy występuje w części południowo-wschodniej gminy. Największe powierzchniowo sołectwo to Ujkowice, najmniejsze – Stanisławczyk. Pozostałe sołectwa posiadają zbliżone powierzchnie.

Gmina nie posiada wykształconego własnego ośrodka wzrostu o znaczeniu lokalnym co wynika bezpośrednio z jej strictly podmiejskiego charakteru. Bezpośrednie sąsiedztwo z miastem Przemysłem stanowiącym węzeł / ośrodek o znaczeniu regionalnym pozwala na pełne wykorzystanie przez społeczność gminy skoncentrowanej tutaj infrastruktury społecznej i gospodarczej (administracja, szkolnictwo ponadpodstawowe i wyższe, lecznictwo podstawowe i ponadpodstawowe specjalistyczne, kultura, handel, zatrudnienie, itp.).

Niewielka odległość Gminy Przemysł od Przemysła lokuje ją w strefie oddziaływania miasta. Ma to zarówno konsekwencje pozytywne, jak i negatywne. Negatywnym aspektem takiej lokalizacji jest chaotycznie rozprzestrzeniająca się zabudowa, a przy tym problemy z jakością dróg i dostępem do infrastruktury technicznej oraz pogarszaniem się przestrzeni publicznej. Pozytywnym aspektem takiej lokalizacji jest przenoszenie się mieszkańców i przedsiębiorców z miasta do strefy podmiejskiej,

w jakiej zlokalizowana jest Gmina Przemyśl, co pozwala na rozwój osiedli mieszkaniowych z zachowaniem wiejskiego charakteru oraz powstawanie terenów inwestycyjnych przez co obszar ten mocniej rozwija się gospodarczo.

Obszary objęte ochroną prawną zajmują łącznie 7 011,02ha, tj. 64,65%.

Podmiejska dla miasta Przemyśla, Gmina Przemyśl leży w centralnym paśmie aktywności społeczno – gospodarczej przebiegającym wzdłuż dróg krajowych nr 77 i nr 28 oraz linii kolejowej Kraków – Medyka. Pasma charakteryzuje się silnym zurbanizowaniem z tendencją wzrostową (korytarz osadnictwa). Położenie to stwarza warunki dla wzmoczonego rozwoju gospodarczego związanego z funkcją zaplecza żywieniowego i osadnictwa typu miejskiego dla sąsiedniego Przemyśla oraz bardzo dobre warunki dla wzmoczonej aktywności gospodarczej w dziedzinach produkcyjnych i składowo - magazynowych. Połączenia: drogowe (drogi krajowe i wojewódzkie) i kolejowe posiadają charakter transeuropejski (drogowo-kolejowe przejście graniczne w Medyce na Ukrainę). Istotnym elementem aktywizującym gminę w tym zakresie byłoby uruchomienie drogowo-kolejowego przejścia granicznego z Ukrainą w Malhovicach w ciągu drogi wojewódzkiej nr 885 i linii kolejowej Przemyśl-Malhovice (dawnej kolejowej drogi tranzytowej przez Ukrainę do Ustrzyk Dolnych i Zagórza).¹ W systemie infrastruktury społeczno – gospodarczej niektóre podstawowe funkcje usługowe dla Gminy Przemyśl pełni miasto Przemyśl pełniące równocześnie funkcje ponadpodstawowe jako ośrodek powiatowy.

Na obecny stan struktury funkcjonalnej gminy w znacznym stopniu wpływa wzrost zapotrzebowania nierolniczych gałęzi gospodarki na przyrodnicze, ludnościowe i gospodarcze zasoby wsi. Zmusza to do racjonalnego gospodarowania tymi zasobami i skutecznej koordynacji rozwoju różnych funkcji na obszarach wiejskich, zharmonizowanego z ich przestrzennym zróżnicowaniem zarówno przyrodniczym jak i społeczno-gospodarczym.

Blisko 20% obszaru Gminy Przemyśl zajmują obszary zabudowane i zainwestowane, a ponad 35% powierzchni gminy stanowią lasy i grunty zalesione. W tkance przestrzennej Gminy Przemyśl ponad 64% powierzchni jest objęta ochroną prawną. W obszarze tym obowiązują ograniczenia dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Ponadto w gminie występują też tereny i obiekty objęte ochroną konserwatorską, na terenie których występują ograniczenia dotyczące istniejącej zabudowy przed rozbiórką, zakaz zmiany formy zewnętrznej obiektów zabytkowych, obowiązek zachowania historycznych układów. Na terenie Gminy Przemyśl są tereny inwestycyjne o łącznej powierzchni 1547ha. Użytki rolne zajmują powierzchnię 64,7 km², co stanowi 59,7% obszaru gminy.

Ważnym elementem krajobrazu gminy są wody powierzchniowe. Stycznie do granicy południowej obszaru północno-zachodniego gminy przepływa rzeka San, dla której tereny tej części gminy są zlewnią. Obszar południowo-wschodni stanowi zlewnię rzeki Wiar będącej dopływem Sanu. Wiar przepływa przez wypłaszczone tereny przestrzeni rolniczej na kierunku północ - południe. Większe potoki w Gminie Przemyśl to: Łętownianka – dopływ Sanu (w obszarze północno-zachodnim) oraz Jawor i Potok Malinowski – dopływy Wiaru. Zasilane są one głównie wodami opadowymi i roztopowymi, co przy dość wąskich korytach powoduje okresowe, krótkotrwałe wystąpienia z brzegów i podtopienia przylegających terenów. W Gminie Przemyśl występują również akweny wody stojącej w postaci basenów wypełniających wyrobiska po eksploatacji odkrywkowej złóż kruszywa w Ostrowie oraz w postaci małych obszarowo stawów w zespołach podworskich.

Na terenie JST nadrzędnym dokumentem planistycznym jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Przemyśl uchwalone uchwałą Rady Gminy Przemyśl nr III/20/2002 z dnia 27 grudnia 2002 r. oraz zmiany studium nr X/56/2011 z dnia 20 lipca 2018 r.

Aktualnie dla terenów Gminy Przemyśl obowiązuje 13 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych w myśl ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415 z późn. zm.). Pokrycie planami obejmuje powierzchnię łącznie 35ha. W 2021 r. podjęto prace nad sporządzeniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla fragmentów obrębów wsi Krówniki i Hermanowice.

Na terenach nie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydaje się decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W liczbie wydanych decyzji o warunkach zabudowy można zauważyć spadkową tendencję w latach 2017-2019, po czym w latach 2020 i 2021 roku, notuje się wzrost w liczbie wydanych decyzji. Jednocześnie liczba wydawanych decyzji w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w latach 2017-2021 była wyższa od średniej wyznaczonej dla powiatu przemyskiego.

4. Wnioski z diagnozy gospodarczej

Na tle średnich wyników dla województwa i powiatu przemyskiego, Gmina Przemyśl charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem rozwoju przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (92) była znacznie wyższa niż

¹ *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Przemyśl*

średnia dla powiatu przemyskiego (72) i tylko nieco niższa niż średnia obliczona dla województwa podkarpackiego (94)). Według danych opublikowanych przez GUS na terenie Gminy Przemysł (na koniec 2021 roku) w bazie REGON zarejestrowanych było 985 podmiotów gospodarczych. Stanowiło to 18,99% wszystkich podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie powiatu przemyskiego. Udział ten (najwyższa wartość) plasował Gminę Przemysł na pierwszym miejscu wśród 9. gmin wiejskich powiatu przemyskiego.

Wśród największych podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Przemysł wyróżnia się:

- WYRÓB GALANTERII DRZEWNEJ-PRACOWNIA FAJEK MR BRÓG Zbigniew Bednarczyk – Ostrów z 1995r.,
- ODLEWNIA DZWONÓW – Maciej Felczyński – Ostrów od 2002 r.
- USŁUGI TRANSPORTOWE – ROBOTY ZIEMNE Ryszard Błachuciak – Ostrów od 1993r.,
- „KOLMAR-BIS” Spółka Cywilna Janusz i Mieczysława Kicman – Ostrów od 1990r.,
- Stanisław Kublicki ZAKŁAD USŁUGOWY WOD.-KAN. C.O. I GAZ – Grochowce od 1982r.,
- GOSPODARSTWO ROLNE Maciej Marczakiewicz - Nehrybka z 1996r.,
- Joanna Matera – ASIA „Dwór Wapowce” - Wapowce od 2004r.,
- Grzegorz Orłoś FIRMA PRODUKCYJNO-HANDLOWA – Kuńkowce od 1995r.,
- Drukarnia „SANSET” Józef Radymski – Ostrów od 1994r.,
- PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNO-USŁUGOWE „LASO” Antoni Sala – Krówniki z 1990r.,
- Zenon Ważyła ZAKŁAD WYKONAWSTWA ROBÓT ELEKTRYCZNYCH „ELEKTRO-INSTAL” – Ostrów z 1987r.

Na terenie Gminy Przemysł w ciągu ostatnich pięciu lat stale zmniejszała się liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne. W 2017 roku było to 509 osób, natomiast w roku 2021 – 474 osoby. Opisujący spadek bezrobocia w równym stopniu dotyczył wszystkich grup wiekowych co może implikować wniosek, że oferta pracodawców na terenie Gminy Przemysł i powiatu przemyskiego w dobrym stopniu odpowiadała na potrzeby wyrażane przez osoby poszukujące pracy bez względu na ich wiek. Silnie zmniejszyła się także liczba osób określanych jako trwale bezrobotne – z poziomu 3269 osób w roku 2017 do poziomu 2469 osób w 2021 roku.

W latach 2017-2021 dochody budżetu Gminy Przemysł ulegały corocznemu zwiększeniu. W 2017 roku wyniosły one ponad 36,7 mln zł, a w roku 2021 wzrosły do ponad 63,3 mln zł. Wraz z nominalnym wzrostem dochodów budżetu Gminy Przemysł w analizowanych latach stale rósł wskaźnik dochodów ogółem na 1 mieszkańca. W 2017 roku było to 3 839,62 zł, a w 2021 roku – 5 928,21 zł. W ujęciu nominalnym wzrost ten wyniósł więc o ponad 154%. Analiza wykresu poniżej pokazuje, że wskaźnik dochodów ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Przemysł był niższy zarówno od średniej wyznaczonej dla powiatu przemyskiego (6 469,15 zł) oraz średniej wyznaczonej dla województwa podkarpackiego (6 568,22 zł). Gmina Przemysł osiągnęła także jeden z niższych wyników wśród jednostek porównywalnych (gmin wiejskich powiatu przemyskiego), niższy odnotowano tylko w Gminie Krasiczyn i Gminie Żurawica.

W analizowanym okresie w Gminie Przemysł corocznie występowała także nadwyżka operacyjna (kwota dochodów bieżących budżetu przewyższała kwotę wydatków bieżących budżetu). Średnio w latach 2017-2021 wynosiła ona 5,131 mln zł, co stanowiło 2,01% dochodów ogółem. W 2021 roku kształtowała się ona na poziomie 6, 892 mln zł. Powyższy wskaźnik należy uznać za pozytywny aspekt planowania i wykonywania dochodów i wydatków budżetowych w Gminie.

Wśród dochodów budżetowych najważniejszą rolę odgrywają dochody własne, które decydują o samodzielności finansowej jednostki. Zalicza się do nich przede wszystkim podatki i opłaty lokalne. Jest to o tyle ważne, że w przypadku tej kategorii dochodów gmina posiada kompetencje do wydawania uchwał, dzięki którym może decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także do przejmowania z nich wpływów. Dzięki dużemu zakresowi swobody w kształtowaniu tych dochodów, jednostka może również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

W analizowanym okresie nastąpił wzrost nominalnych wartości dochodów własnych budżetu Gminy, podobnie w ujęciu procentowym zaobserwowano nieznaczną tendencję wzrostową. Udział dochodów własnych budżetu Gminy łącznie z udziałami w podatkach centralnych (PIT i CIT) w dochodach ogółem budżetu wzrósł się z poziomu 35,19% w roku 2017 do poziomu 35,36% w roku 2021. Wśród dochodów własnych budżetu Gminy Przemysł największe znaczenie odgrywają kwoty wynikające z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (ponad 5,4 mln zł wpływu w roku 2021), podatek od nieruchomości (ponad 3,5 mln zł), udział wpływów z opłaty eksploatacyjnej (ponad 1,17 mln zł), podatek rolny (ponad 0,9 mln zł) oraz podatek od czynności cywilnoprawnych (ponad 0,49 mln zł). W roku 2021 nominalna kwota dotacji celowych otrzymanych przez Gminę wyniosła ponad 21,29 mln zł, z czego ponad 11,441 mln zł (prawie 50%) zostało przekazanych w związku z realizacją świadczenia „Rodzina 500+”.

Porównując udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem budżetu Gminy z gminami wiejskimi powiatu przemyskiego, powiatem przemyskim i województwem podkarpackim, ich wartość nieznacznie była nieznacznie niższa niż średnia wyznaczona dla województwa podkarpackiego i nieznacznie wyższa od analizowanego wskaźnika notowanego w województwie podkarpackim. Jednocześnie w analizowanym okresie udział wydatków inwestycyjnych w ogóle wydatków budżetu Gminy oscylował na zmiennym poziomie od 8,4 do 19%.

Kształtowanie się budżetu Gminy w ubiegłych latach przekłada się również na jej przyszły potencjał inwestycyjny oraz zdolność do obsługi nowych zobowiązań. Zgodnie z Uchwałą Nr LVIII/423/2023 Rady Gminy Przemysł z dnia 17 stycznia 2023 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Przemysł wskaźnik obsługi zadłużenia Gminy Przemysł na lata 2023-2032 pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Wskaźnik obsługi zadłużenia obliczono z uwzględnieniem ustawowych włączeń, określonych w art. 243 ustawy o finansach publicznych.

Tabela 2. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Przemysł na lata 2023-2032

Wyszczególnienie	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Potencjał inwestycyjny	21,57 mln zł	6,91 mln zł	4,69 mln zł	4,06 mln zł	3,82 mln zł	3,46 mln zł	3,20 mln zł	3,05 mln zł	2,95 mln zł	3,16 mln zł
Maksymalna obsługa zadłużenia	15,15%	10,17%	6,69%	11,84%	10,84%	10,12%	8,94%	8,97%	10,14%	10,44%
Faktyczna obsługa zadłużenia	4,28%	2,61%	2,27%	3,07%	2,93%	2,67%	2,43%	2,3%	2,03%	1,96%

Źródło: na podstawie Uchwały Nr LVIII/423/2023 Rady Gminy Przemysł z dnia 17 stycznia 2023r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Przemysł

Dodatkowo w tabeli przedstawiono potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów). Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w latach 2023-2032 wyniesie ok. 47,54 mln zł.

5. Ocena jakości życia w Gminie na podstawie wyników badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Przemysł przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line oraz kwestionariusza papierowego. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania prowadzone były w dniach od 15-11-2021 do 29-11-2022 roku. Respondenci odpowiadali na 7 pytań z zakresu społecznego, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Łącznie zebrano 228 ankiet, wśród których było 54% wypełnionych przez kobiety 46% wypełnionych przez mężczyzn. Wśród biorących udział w badaniu przeważały osoby z wykształceniem średnim - (40%), drugą co do liczebności była grupa z wykształceniem wyższym (34%).

Jeśli chodzi o sytuację na rynku pracy, zdecydowaną najliczniejszą grupę stanowili pracujący (46%). Drugą co do liczebności byli emeryci i renciści (22%).

Ponad 58% respondentów biorących udział w badaniu mieszka w Gminie Przemysł od urodzenia. Jest to bardzo ważne z punktu widzenia merytorycznej wartości badania – osoby te bardzo dobrze znają gminę, jej atuty i słabości, a także potrzeby rozwojowe.

Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 2 do opracowania.

5.1. Ocena sytuacji Gminy

Generalnie można uznać, że respondenci są raczej zadowoleni z mieszkania w gminie – wśród odpowiedzi na pytania o ocenę warunków życia dominowały te pozytywne. Jeśli chodzi o poszczególne aspekty życia w gminie najkorzystniej ocenione zostały takie obszary jak: dostęp do przedszkoli i placówek opiekuńczych dla dzieci, stan środowiska naturalnego (łącznie po 63% pozytywnych odpowiedzi – „bardzo dobrze” i „dobrze”).

Za obszary problematyczne uznać można natomiast infrastrukturę rowerową (łącznie 77% odpowiedzi negatywnych - „źle” i „bardzo źle”), komunikacja publiczna (56%), możliwość zatrudnienia na terenie gminy (41%), dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, poruszających się wózkami (37%).

Ponadto ankietowani wskazali, że w większym niż dotychczas stopniu, gmina powinna skupić działania na młodzieży (20%) oraz osobach starszych (20%), a także rodzinach z małymi dziećmi

(15%). Taka ocena wskazuje, że przed władzami gminy nadal stoją wyzwania w aspekcie poprawy poczucia zadowolenia mieszkańców z życia w gminie.

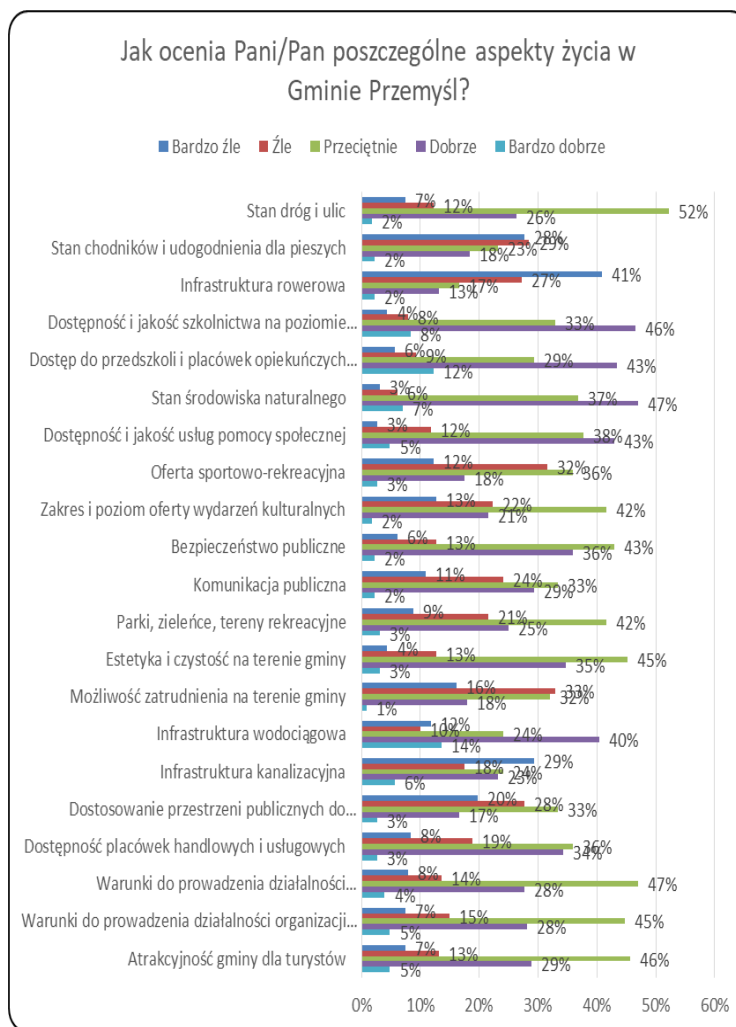
Poniższa tabela oraz wykres przedstawiają, jak mieszkańcy gminy oceniają poszczególne obszary życia w gminie.

Tabela 3. Ocena poszczególnych aspektów życia w gminie

	Bardzo źle	Źle	Przeciętnie	Dobrze	Bardzo dobrze
Stan dróg i ulic	17	28	119	60	4
Stan chodników i udogodnienia dla pieszych	63	65	53	42	5
Infrastruktura rowerowa	93	62	38	30	5
Dostępność i jakość szkolnictwa na poziomie podstawowym	10	18	75	106	19
Dostęp do przedszkoli i placówek opiekuńczych dla dzieci	13	21	67	99	28
Stan środowiska naturalnego	7	14	84	107	16
Dostępność i jakość usług pomocy społecznej	6	27	86	98	11
Oferta sportowo-rekreacyjna	28	72	82	40	6
Zakres i poziom oferty wydarzeń kulturalnych	29	51	95	49	4
Bezpieczeństwo publiczne	14	29	98	82	5
Komunikacja publiczna	25	55	76	67	5
Parki, zieleńce, tereny rekreacyjne	20	49	95	57	7
Estetyka i czystość na terenie gminy	10	29	103	79	7
Możliwość zatrudnienia na terenie gminy	37	75	73	41	2
Infrastruktura wodociągowa	27	23	55	92	31
Infrastruktura kanalizacyjna	67	40	55	53	13
Dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	45	63	76	38	6
Dostępność placówek handlowych i usługowych	19	43	82	78	6
Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej	18	31	107	63	9
Warunki do prowadzenia działalności organizacji społecznych (pozarządowych)	17	34	102	64	11
Atrakcyjność gminy dla turystów	17	30	104	66	11

Źródło: Badanie ankietowe CAWI i PAPI, N=28

Wykres 1. Ocena poszczególnych aspektów życia w gminie

Źródło: Badanie ankietowe CAWI i PAPI, N=28

5.2. Pożądane priorytety rozwoju

Jako obszar który ma największy wpływ na rozwój gminy respondenci wskazali budowę nowych i modernizację istniejących dróg i części pieszo-rowerowych (17%), rozwój infrastruktury kanalizacyjnej (13%), następnie poprawa estetyki i zagospodarowania przestrzeni publicznych (placów, skwerów miejsc spotkań, parków, zieleńców, terenów rekreacyjnych) (9%), na kolejnym miejscu wskazano poprawa bezpieczeństwa publicznego (np. budowa oświetlenia ulicznego, zamontowanie kamer w miejscach publicznych) (5%). Powyższe wskazania pokrywają się z oceną poszczególnych aspektów życia w gminie.

Tabela 4. Obszary które mają lub mogłyby mieć największy wpływ na rozwój gminy oraz rozwiązanie istniejących problemów i barier rozwoju: ²

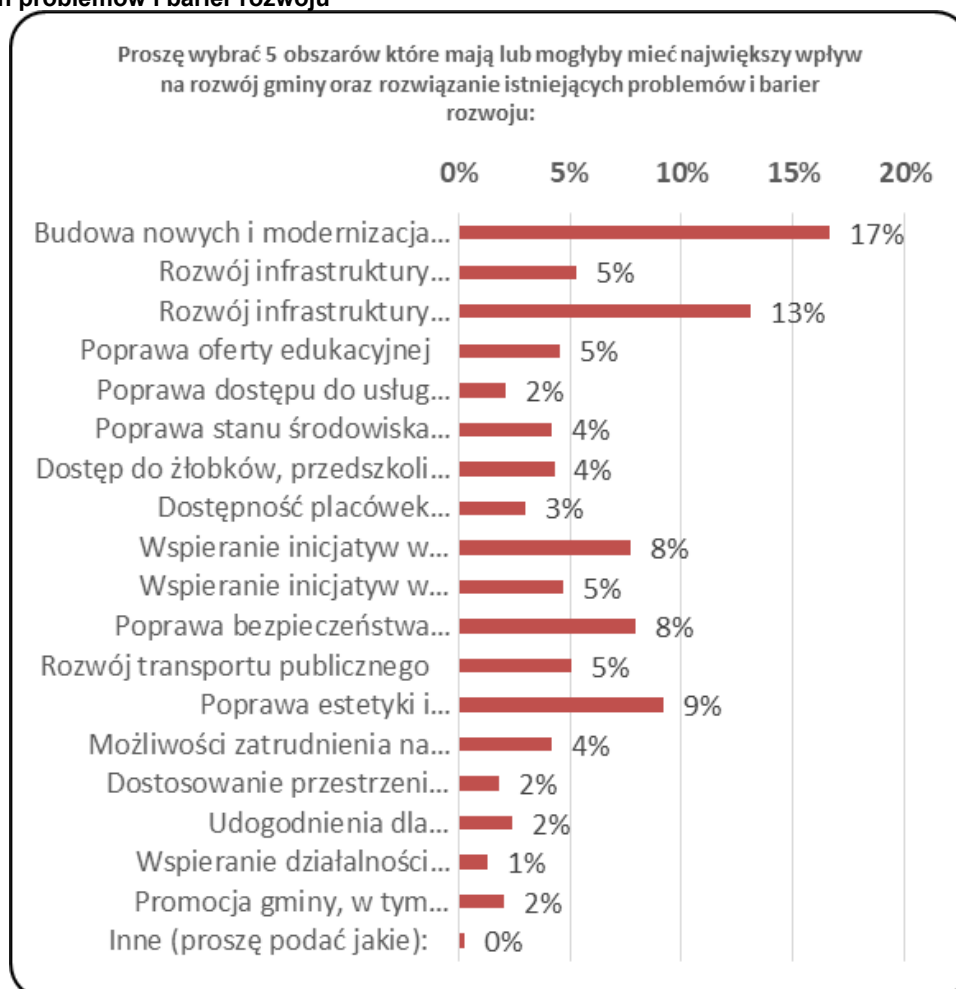
	Wyniki	%
Budowa nowych i modernizacja istniejących dróg i części pieszo-rowerowych	178	17%
Rozwój infrastruktury wodociągowej	57	5%
Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej	140	13%
Poprawa oferty edukacyjnej	49	5%
Poprawa dostępu do usług pomocy społecznej	23	2%
Poprawa stanu środowiska naturalnego	45	4%
Dostęp do żłobków, przedszkoli i placówek opiekuńczych dla dzieci	46	4%
Dostępność placówek handlowych i usługowych	32	3%
Wspieranie inicjatyw w zakresie sportu i rekreacji oraz organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych	83	8%
Wspieranie inicjatyw w zakresie kultury oraz organizacja wydarzeń kulturalnych	50	5%
Poprawa bezpieczeństwa publicznego (np. budowa oświetlenia ulicznego, zamontowanie kamer w miejscach publicznych)	85	8%
Rozwój transportu publicznego	54	5%
Poprawa estetyki i zagospodarowania przestrzeni publicznych (placów,	98	9%

² Pytanie wielokrotnego wyboru – każda osoba mogła wybrać do pięciu obszarów

skwerów miejsc spotkań, parków, zieleńców, terenów rekreacyjnych)		
Możliwości zatrudnienia na terenie gminy	45	4%
Dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	20	2%
Udogodnienia dla przedsiębiorców (w tym ulgi, przygotowane tereny pod inwestycje)	26	2%
Wspieranie działalności organizacji społecznych (pozarządowych)	14	1%
Promocja gminy, w tym promocja turystyczna i gospodarcza	22	2%
Inne (proszę podać jakie): <ul style="list-style-type: none"> ✓ wydawanie zgód na warunki zabudowy, ✓ opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego w miejscowościach które go nie posiadają, ✓ dostęp do Internetu szerokopasmowego - rozbudowa infrastruktury światłowodowej, ✓ stworzenie placów zabaw i atrakcji dla dzieci, ✓ brak świetlicy wiejskiej, remizy strażackiej i brak terenów rekreacyjnych, ✓ dostępność placówek handlowych, ✓ budowa nowych placów zabaw i siłowni plenerowych 	3	0%

Źródło: Badanie ankietowe CAWI i PAPI, N=28

Wykres 2. Obszary które mają lub mogłyby mieć największy wpływ na rozwój gminy oraz rozwiązanie istniejących problemów i barier rozwoju

Źródło: Badanie ankietowe CAWI i PAPI, N=28

6. Analiza problemów

W trakcie prac nad Strategią zidentyfikowano problemy w następujących zakresach:

- zaspokojenia potrzeb mieszkańców Gminy;
- infrastruktury technicznej, ładu przestrzennego, potencjału ekologicznego, potencjału ludzkiego i potencjału kulturowego Gminy;
- w sferze gospodarczej i promocji Gminy.

Problem jest tu rozumiany, jako nieakceptowana sytuacja odnosząca się do podmiotu strategii, uniemożliwiająca utrzymanie pożądanego stanu lub osiągnięcie zamierzonych celów/rezultatów. Problem, to także nieakceptowany skutek oddziaływania wewnętrznych lub zewnętrznych czynników rozwojowych.

W rozdziale tym przedstawione są problemy zidentyfikowane podczas prac warsztatowych, badań ankietowych i zweryfikowane podczas analiz eksperckich i konsultacji w Urzędzie Gminy dla każdego z zakresów. Zatem analizę problemów wykonano w oparciu o:

- 1) Wnioski z opisu charakterystyki Gminy.
- 2) Dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych.
- 3) Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w dniach od 15 do 29 listopada 2022 roku.
- 4) Wnioski z 3 spotkań - warsztatów diagnostycznych dotyczących identyfikacji głównych problemów oraz określenia mocnych i słabych stron Gminy Przemysł oraz szans i zagrożeń, które odbyły się w dniu 21 marca 2023 roku. W trakcie spotkań warsztatowych uczestnicy identyfikowali czynniki sprzyjające (mocne strony i szanse) oraz niesprzyjające (słabości i zagrożenia) w sferze społecznej gminy. Identyfikacja dokonana została odrębnie dla czynników rozwojowych wewnętrznych (mocne strony i słabości), odnoszących się do gminy (na które gmina w dużym stopniu może wpływać) oraz czynników rozwojowych zewnętrznych (szanse i zagrożenia) odnoszących się do otoczenia gminy (na które gmina nie może wpływać lub może wpływać tylko w bardzo ograniczonym stopniu).

6.1. Problemy w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkańców

6.1.1. Zabezpieczenie materialne

Pojęcie „zabezpieczenia materialnego” zawiera w sobie m.in. następujące elementy: źródła i poziom dochodów, struktura dochodów, możliwość aktywności zawodowej (możliwość zachowania, odtwarzania i powiększania dochodów), poziom satysfakcji materialnej.

W zakresie zabezpieczenia materialnego zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- niewystarczająca liczba miejsc pracy na terenie gminy,
- relatywnie wysokie bezrobocie (powiat ziemski, grodzki),
- stosunkowo mała kreatywność mieszkańców w zakresie przekwalifikowania się lub uruchamiania działalności gospodarczej,
- niskie dochody części mieszkańców.

6.1.2. Schronienie

Pojęcie schronienia zawiera w sobie m.in. następujące elementy: mieszkalnictwo, możliwość samodzielnego zamieszkiwania, standard mieszkań, typ budynków mieszkalnych, skala ewentualnej bezdomności.

W zakresie „schronienia” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- brak dostępu do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w niektórych częściach gminy
- przeciętny standard części budynków mieszkalnych,
- wysokie koszty zamieszkiwania ze względu na wysoką energochłonność budynków.

6.1.3. Bezpieczeństwo życia, zdrowia i mienia

Pojęcie bezpieczeństwa życia, zdrowia i mienia zawiera w sobie następujące elementy: zagrożenia przestępczością, zagrożenia spokoju publicznego, zagrożenia związane z ruchem komunikacyjnym, zagrożenia zdarzeniami losowymi.

W zakresie „bezpieczeństwa życia, zdrowia i mienia” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym,
- przypadki wandalizmu – niszczenia mienia publicznego,
- zagrożenie zdrowia i życia ze strony dzikich zwierząt,
- zagrożenie mienia ze strony bobrów,
- zagrożenia okresowymi podtopieniami,
- okresowe wylewanie potoków.

6.1.4. Ochrona zdrowia i życia

Pojęcie ochrona zdrowia i życia zawiera w sobie m.in. następujące elementy: przeciętna długość trwania życia, umieralność niemowląt, zachorowalność, w tym na choroby przewlekłe, choroby cywilizacyjne, zagrożenia zdrowia i życia wynikające z zachowań patologicznych, udział niepełnosprawnych, dostęp do otwartego i zamkniętego leczenia, styl życia, skala ewentualnego niedożywienia, dostęp do wysokiej jakości żywności i wody pitnej.

W zakresie „ochrona zdrowia i życia” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- alkoholizm i uzależnienia od nowych środków odurzających wśród części mieszkańców.

6.1.5. Opieka

Pojęcie opieki zawiera w sobie m.in. następujące elementy: opieka nad: dziećmi, niepełnosprawnymi, osobami starszymi i osobami niedostosowanymi społecznie.

W zakresie „opieki” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- zbyt wysokie koszty utrzymania placówek przedszkolnych,
- brak żłobka na terenie gminy,
- obiekty użyteczności publicznej niedostępne osób z niepełnosprawnościami i osób starszych,
- brak oferty zorganizowanej opieki dla seniorów oraz dla osób z niepełnosprawnościami i niedostosowanych społecznie.

6.1.6. Rozwój ludzi

Pojęcie rozwoju ludzi zawiera w sobie m.in. następujące elementy: długość kształcenia szkolnego, jakość kształcenia, poziom wykształcenia mieszkańców, czas poświęcony rozwojowi fizycznemu, poziom rozwoju fizycznego, czas na rozwój emocjonalny i duchowy.

W zakresie „rozwoju ludzi” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- niezadawalające warunki kształcenie - konieczność unowocześniania bazy oświatowej, sprzętu i wyposażenia dydaktycznego oraz budowy zaplecza sportowego, świetlicowego i stołkówkowego,
- niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych.

6.1.7. Kultura, sport, rekreacja, wypoczynek

Pojęcie kultury, sportu, rekreacji i wypoczynku zawiera w sobie następujące elementy: ilość czasu wolnego, dostęp do różnorodnych form rekreacji i wypoczynku, jakość (poziom rekreacji i wypoczynku), poziom biernego uczestnictwa w kulturze, poziom uczestnictwa czynnego w kulturze, dostęp do różnorodnej oferty kulturalnej, możliwość oddziaływania na otoczenie materialne i społeczne.

W zakresie „kultury, sportu, rekreacji, wypoczynku” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- zmniejszające się zaangażowanie dzieci w uprawianie sportu,
- mała liczba imprez sportowo-rekreacyjnych (zbyt mało inicjatyw lokalnych),
- małe zainteresowanie mieszkańców udziałem w imprezach sportowo-rekreacyjnych,
- słaba kondycja finansowa lokalnych klubów sportowych i zmniejszająca się liczba zawodników,
- niewystarczająca / uboga oferta kulturalna,
- niewystarczająca aktywność mieszkańców w działaniach kulturalnych,
- ograniczona dostępność oferty zasobów bibliotecznych dla mieszkańców.

6.1.8. Kontakty społeczne, więź grupowa, tożsamość z gminą

Pojęcie kontaktów społecznych, więzi grupowej, tożsamości z Gminą zawiera w sobie m.in. następujące elementy: swoboda i łatwość kontaktów przestrzennych, stopień integracji społeczności lokalnych, poczucie tożsamości z gminą, stopień zorganizowania społeczności lokalnych, możliwość aktywności pozazawodowej, uczestnictwo w zarządzaniu Gminą, tolerancyjność, ofiarność, lojalność grupowa, wartości moralne, poziom satysfakcji niematerialnej.

W zakresie „kontaktów społecznych, więzi grupowej, tożsamości z Gminą” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- niewystarczająca integracja mieszkańców na poziomie gminy,
- brak poczucia pełnej więzi z gminą,
- niewystarczająca aktywność społeczna i obywatelska.

6.1.9. Swoboda i łatwość kontaktów przestrzennych

Pojęcie swobody i łatwości kontaktów przestrzennych zawiera w sobie następujące elementy: różnorodność, niezawodność i wygoda w nawiązywaniu kontaktów, koszt kontaktów oraz czas zużywany na realizowanie kontaktów.

W zakresie „swobody i łatwości kontaktów przestrzennych” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- bardzo wysokie koszty finansowania komunikacji publicznej poprzez MZK Przemysł,
- zjawisko marginalizacji cyfrowej, zwłaszcza wśród osób starszych.

6.1.10. Problemy w zakresie zasobów i potencjałów Gminy

6.2. Zasoby techniczne

W skład zasobów technicznych w gminie wchodzi budynki i budowle, infrastruktura techniczna, infrastruktura społeczna, systemy zabezpieczeń przed: powodzią, ogniem i skażeniem oraz systemy eksploatacji i odnowy zasobów technicznych.

W zakresie zasobów technicznych zdiagnozowano następujące problemy:

- niewystarczająca dostępność obiektów użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami / dysfunkcjami i osób starszych,
- wysoka energochłonność obiektów użyteczności publicznej (szkoły, świetlice wiejskie, remizy strażackie, przedszkola),
- niewystarczająca baza lokalowa biblioteki i części szkół,
- zły stan techniczny mostu w miejscowości Nehrybka oraz przepraw przez rzekę i przepustów,
- niezadowolający stan części dróg gminnych, powiatowych oraz wojewódzkich,
- niewystarczająca ilość ciągów pieszych i pieszo-jezdnych przy drogach gminnych, powiatowych oraz wojewódzkich,
- niewystarczająco rozwinięta infrastruktura bezpieczeństwa na drogach,
- ograniczona ilość parkingów wiejskich,
- słabo rozwinięta infrastruktura ośrodkowa (odwodnienie, oznakowanie, zjazdy, pobocza),
- niedobór wiat przystankowych i pętli autobusowych,
- niewystarczająco rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- konieczność rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej (część niektórych miejscowości, przysiółki, obrzeża wsi, tereny urbanizowane),
- konieczność modernizacji istniejących sieci wodociągowych, kanalizacji sanitarnej i przepompowni ścieków,
- przedostawanie się znacznej ilości wód opadowych i gruntowych w części miejscowości (brak monitoringu),
- wysokie straty wody na starych sieciach wodociągowych (brak monitoringu),
- konieczność rozbudowy sieci wysokiego napięcia,
- niewystarczające wyposażenie w pojazdy ratowniczo-gaśnicze i inny sprzęt jednostek OSP,
- niewystarczająco rozwinięta baza lokalowo-techniczna jednostek OSP,
- konieczność regulacji lokalnych cieków wodnych i rowów melioracyjnych,
- brak schronów - zbiorowych środków ochrony ludności przed działaniem broni masowego rażenia, broni klasycznej, a także niebezpiecznych środków chemicznych.

6.3. Potencjał i ład przestrzenny

W ramach potencjału i ładu przestrzennego pod uwagę brana jest dostępność terenów i stan zagospodarowania przestrzennego.

W zakresie potencjału i ładu przestrzennego zdiagnozowano następujące problemy:

- brak terenów inwestycyjnych,
- brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w znaczącej części gminy,
- Konieczność aktualizacji Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy,
- chaotyczna zabudowa,
- brak terenów pod cmentarze oraz brak kolumbariów,
- niezadowolający poziom zagospodarowania centrów miejscowości.

6.4. Potencjał ekologiczny

Potencjał ekologiczny to zasoby naturalne, systemy i urządzenia proekologiczne, a także ekoświadomość.

W ramach potencjału ekologicznego wskazano następujące problemy:

- zagrożenie zanieczyszczenia wód rzeki San ściekami komunalnymi z miejscowości nieskanalizowanych,
- niezagospodarowana część terenów zielonych w miejscowościach,
- przestarzałe instalacje grzewcze w gospodarstwach domowych i obiektach użyteczności publicznej,
- okresowo wzrastające zanieczyszczenie powietrza (jesienią i zimą),
- dzikie wysypiska śmieci,
- wysokie koszty zagospodarowania odpadów stałych.

6.5. Potencjał kulturowy

Potencjał kulturowy to obiekty zabytkowe, przedmioty kultury materialnej, tradycje, zwyczaje, zdolność do jego zachowania, upowszechniania i udostępniania.

W zakresie potencjału kulturowego zdiagnozowano następujące problemy:

- zły stan techniczny zabytkowych fortów Twierdzy Przemysł,
- niezadowalający stopień zagospodarowania fortów Twierdzy Przemysł,
- niezadowalający stopień zagospodarowania i zły stan techniczny pozostałych obiektów zabytkowych (obiekty sakralnych, cmentarz wojenny, dwór i parki podworskie w Ostrowie, Pikulice, Nehrybka),
- niewystarczający sposób oznakowania obiektów zabytkowych,
- zaniedbane cmentarze wojenne.

6.6. Potencjał ludzki

Pojęcie potencjału ludzkiego zawiera przede wszystkim w sobie potencjał demograficzny/biologiczny, także społeczny.

W ramach pojęcia potencjału ludzkiego zdiagnozowano następujące problemy:

- starzejące się społeczeństwo gminy,
- zbyt mała liczebność klas w szkołach,
- niewystarczająca liczba wykwalifikowanych pracowników na lokalnym rynku pracy,
- niska aktywność społeczna i obywatelska części mieszkańców,
- przypadki nadużywania wykorzystania pomocy państwa.

7. Problemy w zakresie gospodarki i promocji gminy

7.1. Przedsiębiorczość, rynek pracy, polityka gospodarcza i promocja gminy

Problemy:

- brak przetwórstwa rolno-spożywczego,
- niska innowacyjność przedsiębiorstw,
- niewystarczająca promocja potencjału gospodarczego gminy,
- szara strefa w usługach noclegowych,
- niewykorzystany potencjał turystyczny fortów Twierdzy Przemysł oraz rzeki San i walorów krajobrazowych Pogórza Przemyskiego i Dynowskiego,
- ograniczone rynki zbytu i niska konkurencyjność lokalnego rolnictwa,
- zbyt mała oferta produktów lokalnych.

8. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizę dokonano w oparciu o:

- 1) Wnioski z opisu charakterystyki Gminy.
- 2) Dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych.
- 3) Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w dniach od 15 do 29 listopada 2022 roku.
- 4) Wnioski z 3 spotkań - warsztatów diagnostycznych dotyczących identyfikacji głównych problemów oraz określenia silnych i słabych stron Gminy Przemysł oraz szans i zagrożeń, które odbyły się w dniu 28 marca 2023 roku. W trakcie spotkań warsztatowych uczestnicy identyfikowali czynniki sprzyjające (silne strony i szanse) oraz niesprzyjające (słabe strony i zagrożenia) w sferze społecznej gminy. Identyfikacja dokonana została odrębnie dla czynników rozwojowych wewnętrznych (silne strony i słabe strony), odnoszących się do gminy (na które gmina w dużym stopniu może wpływać) oraz czynników rozwojowych zewnętrznych (szanse i zagrożenia) odnoszących się do otoczenia gminy (na które gmina nie może wpływać lub może wpływać tylko w bardzo ograniczonym stopniu).

Analizę SWOT dla Gminy Przemysł przedstawia poniższe zestawienie.

8.1. Czynniki rozwojowe w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkańców

Silne strony Gminy	Słabe strony Gminy
+ Relatywnie czyste środowisko naturalne i walory przyrodnicze,	- Zbyt mała liczba przedsiębiorstw zatrudniająca większą liczbę osób,

<ul style="list-style-type: none"> + Dobrze rozwinięta sieć dróg, + Atrakcyjne położenie przyrodnicze, + Sprawne działający Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, + Doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, + Aktywność gminy w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi, + Położenie na terenie gminy fortyfikacji - Twierdza Przemyśl, + Bliskość miasta Przemyśla, + Stosunkowo wysoki poziom wykształcenia mieszkańców, + funkcjonujące kluby sportowe, + organizowane imprezy cykliczne (Święto Pieroga), + Dostęp do Internetu w każdej miejscowości gminy, + Domy Ludowe lub Świetlice w większości miejscowości gminy, + Aktywnie funkcjonująca Biblioteka Gminna. + Wysoki poziom zaspokojenia potrzeb dożywienia dzieci i rodzin zagrożonych. + Dobrze wykwalifikowana kadra nauczycieli. + Dobrze funkcjonujące jednostki OSP. + Funkcjonujące na terenie Gminy organizacje pozarządowe, w tym Koła Gospodyń Wiejskich. + Dofinansowanie przez Gminę realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe. + Wdrażanie programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Niskie płace. - Zbyt małe wykorzystanie innowacyjnych technologii w budownictwie mieszkaniowym - Brak kanalizacji w części miejscowości, - Ograniczona dostępność sieci wodociągowej w niektórych częściach gminy, - Zbyt mała ilość bezpiecznych przejść dla pieszych, progów zwalniających, chodników, ścieżek rowerowych i oświetlenia, - Niewystarczający monitoring wizyjny, - Dzikie wysypiska śmieci, - Brak domu dziennej opieki dla seniorów, - Brak oferty dla osób z niepełnosprawnościami i niedostosowanych społecznie, - Uboga infrastruktura szkolna - stare budynki w części bez termomodernizacji, - Brak sal gimnastycznych i boisk wielofunkcyjnych w większości szkół, - Brak stołówek w dwóch szkołach, - Brak pracowni przedmiotowych/specjalistycznych w szkołach, - Brak pomieszczeń świetlicowych, - Kwestia rozwoju zawodowego dyrektorów i nauczycieli, - Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna (np. brak placów zabaw dla dzieci w niektórych miejscowościach) - Brak centralnej, integrującej jednostki kultury, - Słaby zasięg krajowej sieci komórkowej - w przygranicznych miejscowościach włącza się sieć ukraińska.
Szanse w otoczeniu	Zagrożenia w otoczeniu
<ul style="list-style-type: none"> + Szkolenia zawodowe realizowane przez Powiatowe Urzędy Pracy. + Dofinansowanie przez PUP aktywizacji zawodowej. + Wsparcie rozwoju sektora ekonomii społecznej. + Rozwój elastycznych form zatrudnienia (e-praca, możliwość ruchomego czasu pracy). + Wzrost popytu na usługi i produkty czasu wolnego, rozwój turystyki. + Ustawowy obowiązek współpracy samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi w realizowaniu zadań publicznych. + Wsparcie w ramach Krajowego Programu Odbudowy i programów operacyjnych nowej perspektywy budżetowej UE. + Wdrażanie programów zdrowotnych. + Wdrożenie programu rządowego Dostępność+. + Programy sprzyjające tworzeniu warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych. + Sukcesywne zwiększanie dostępności wsparcia specjalistycznego. + Możliwość wykorzystywania środków europejskich na rozwój usług społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ograniczenia organizacyjno-finansowe stawiane przez NFZ wpływające na długi czas oczekiwania na usługi rehabilitacji medycznej. - Ograniczenia organizacyjno-finansowe stawiane przez NFZ powodujące braki lekarzy specjalistów i stomatologów. - Ograniczenia finansowo-organizacyjne i architektoniczne narzucane przez instytucje współfinansujące inwestycje w obiekty dla osób wymagających opieki (seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami). - Wysokie koszty inwestycji infrastrukturalnych. - Kryzys ekonomiczny w Europie i na Świecie, - Zbyt łatwy dostęp do świadczeń socjalnych dezaktywujący osoby, które pozostają bez zatrudnienia. - Zbyt niska różnica między wynagrodzeniem minimalnym a zasiłkiem dla bezrobotnych. - Kryterium dochodowe ograniczające liczbę osób kwalifikujących się do objęcia pomocą społeczną. - Negatywne trendy demograficzne w kraju. - Wojna za wschodnią granicą kraju. - Wysokie ceny energii i paliwa. - Wysoka inflacja. - Niedoszacowanie subwencji oświatowej dla

<ul style="list-style-type: none"> + Wdrażane krajowe i regionalne programy wsparcia na rzecz osób starszych. + Możliwość pozyskania dofinansowania w ramach konkursów ogłaszanych przez Narodowe Centrum Kultury. + Dostępność dofinansowania do instalacji OZE. + Dostępność środków w ramach Programu Czyste Powietrze (WFOŚiGW). + Wzrost akceptacji społecznej dla działań zrównoważonego rozwoju. + Moda na zdrowy styl życia. + Rozwój społeczeństwa informacyjnego. + Wysoki priorytet ochrony środowiska i produkcji proekologicznej w polityce UE i polskiego rządu. + Wysoki priorytet wspierania w UE i kraju przedsięwzięć społecznych i gospodarczych realizowanych przez wielu partnerów. + Rozwój systemów teleinformatycznych w Polsce i na świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> samorządów (kwota subwencji rośnie nieadekwatnie do wzrostu kosztów). - Niewystarczające środki na dofinansowanie renowacji zabytków. - Zwiększająca się cyberprzestępczość. - Skomplikowany system prawny. - Skomplikowane procedury e-usług. - Zmiany klimatu i związane z tym zagrożenia (np. okresowe susze, powodzie, podtopienia itp.).
---	--

8.2. Czynniki rozwojowe w zakresie zasobów i potencjałów Gminy

Silne strony Gminy	Słabe strony Gminy
<ul style="list-style-type: none"> + Relatywnie czyste środowisko naturalne i walory przyrodnicze, + Wysokie walory kulturalne + Doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, + Położenie na terenie gminy fortyfikacji - Twierdza Przemyśl + Wysoka aktywność gminy w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi, + Dobrze rozwinięta sieć i stan dróg powiatowych i gminnych + Bliskość miasta Przemyśla + Zabytkowe obiekty dziedzictwa historycznego + Relatywnie duża liczba instalacji fotowoltaicznych. + Systematycznie rozbudowywana i unowocześniana infrastruktura techniczna. + Systematycznie rozbudowywane i modernizowane obiekty oświatowe. + Potencjalne tereny budowlane. 	<ul style="list-style-type: none"> - Uboga infrastruktura szkolna - stare budynki w części bez termomodernizacji, - Zbyt małe wykorzystanie innowacyjnych technologii w budownictwie mieszkaniowym - Brak kanalizacji w części miejscowości, - Ograniczona dostępność sieci wodociągowej w niektórych częściach gminy, - Niewystarczająca ilość odcinków dróg oświetlonych oraz konieczność modernizacji znacznej części oświetlenia drogowego, - Niewystarczająca liczba bezpiecznych przejść dla pieszych szczególnie na drogach powiatowych i wojewódzkich, - Dzikie wysypiska śmieci, - Brak systemu monitoringu jakości powietrza. - Brak sal gimnastycznych i boisk wielofunkcyjnych w większości szkół, - Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna, - Ujemny przyrost naturalny, - Emigracja zarobkowa, - Drenaż pracowników prowadzony przez firmy zewnętrzne. - Zbyt mała liczba przedsiębiorstw zatrudniająca większą liczbę osób, - Niskie płace.
Szanse w otoczeniu	Zagrożenia w otoczeniu
<ul style="list-style-type: none"> + Nowa perspektywa funduszy Unii Europejskiej. + Spodziewane wsparcie w ramach Krajowego Programu Odbudowy. + Możliwość pozyskania dofinansowania prac restauratorskich i konserwatorskich zabytków w ramach konkursów ogłaszanych przez różne instytucje. + Wysoki priorytet ochrony środowiska i produkcji proekologicznej w polityce UE i polskiego rządu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Niedostatek i niska dostępność środków zewnętrznych na inwestycje. - Bardzo wysokie, wciąż wzrastające koszty inwestycji infrastrukturalnych. - Wysokie koszty utrzymania obiektów kubaturowych oraz zabytkowych. - Wysokie koszty rewitalizacji zabytków wynikające z przepisów prawnych (konserwator zabytków). - Trudno dostępne środki na ochronę zabytków (zwłaszcza dla podmiotów prywatnych).

+ Rozwój systemów teleinformatycznych w Polsce i na świecie.	
--	--

8.3. Czynniki rozwojowe w zakresie gospodarki i promocji Gminy

Silne strony Gminy	Słabe strony Gminy
<ul style="list-style-type: none"> + Dobrze rozwinięta sieć i stan dróg powiatowych i gminnych, + Bliskość miasta Przemyśla, + Bliskość przejścia granicznego, + Relatywnie czyste środowisko naturalne i walory przyrodnicze, + Korzystne warunki rozwoju przetwórstwa rolno – spożywczego i produkcji ekologicznej żywności, + Atrakcyjne położenie przyrodnicze, + Zabytkowe obiekty dziedzictwa historycznego + Położenie na terenie gminy fortyfikacji - Twierdza Przemyśl + Wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe, stanowiące bodziec + Sprzyjający rozwojowi turystyki + Przyjazny klimat dla inwestorów zewnętrznych i rozwoju biznesu, + Doświadczenie Gminy w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, + Wysoka jakość gleb sprzyjająca rozwojowi rolnictwa + Korzystne warunki dla rolnictwa ekologicznego i produkcji zdrowej żywności + Lokalny potencjał do kreowania i tworzenia produktów lokalnych. + Estetyka i czystość terenu gminy. + Dostępność relatywnie dobrze rozwiniętej infrastruktury technicznej. + Dostępność prywatnych terenów pod inwestycje. + Przedsiębiorczość mieszkańców. + Atrakcyjne walory krajobrazowe. + Wysoka jakość lokalnych produktów rzemieślniczego przetwórstwa rolno-spożywczego. 	<ul style="list-style-type: none"> – Niska podaż pracowników na lokalnym rynku pracy, – Niskie kompetencje i kwalifikacje zawodowe części osób wchodzących na rynek pracy, – Ograniczenia tonażu na drogach powiatowych do 10t, – Słaba kondycja finansowa lokalnych przedsiębiorstw, – Niskie zaangażowanie nowoczesnych technologii, – Niski poziom wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii, – Oddalenie o dużych rynków zbytu (poza Przemyślem) – Niski poziom wynagrodzeń na lokalnym rynku pracy – Brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych – Migracja młodych osób poza teren obszaru gminy – Przeszarżałe zaplecze techniczne części firm i gospodarstw rolnych – Duża powierzchnia odłogów i nieużytków rolnych, – Słaba promocja produktów lokalnych i atrakcji turystycznych. – Słaba reklama lokalnych przedsiębiorstw. – Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna i około turystyczna. – Słabe oznakowanie miejsc atrakcyjnych turystycznie. – Mała liczba miejsc noclegowych. – Brak punktu informacji turystycznej. – Niewystarczająca liczba szlaków pieszych i rowerowych, – Niewykorzystane ścieżki i szlaki turystyczne, – Niewykorzystane obiekty sportowo-rekreacyjne np. boiska, – Ograniczona dostępność infrastruktury technicznej w niektórych częściach gminy, – Peryferyjność położenia – Problemy logistyczne wynikające z podziału terytorialnego gminy.
Szanse w otoczeniu	Zagrożenia w otoczeniu
<ul style="list-style-type: none"> + Rozwój sektora ekonomii społecznej. + Rozwój elastycznych form zatrudnienia (e-praca, możliwość ruchomego czasu pracy) + Szkolenia zawodowe realizowane przez powiatowe urzędy pracy (PUP). + Dofinansowanie przez pup aktywizacji zawodowej. + Możliwości uzyskania dofinansowania na rozwijanie lub uruchomienie działalności gospodarczej i na tworzenie nowych miejsc pracy. + Rozwinięty, powszechny dostęp do informacji w biznesie, gospodarce, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> – Wysokie koszty funkcjonowania przedsiębiorstw (energia, paliwo, wynagrodzenia). – Rosnące koszty inwestycji. – Ograniczenia wynikające z uwarunkowań środowiskowych i przepisów prawa. – Niestabilność prawa. – Duże obciążenia fiskalne i finansowe związane z utrzymaniem miejsc pracy. – Niejasność części obowiązujących przepisów prawnych dotyczących przedsiębiorców. – Negatywne skutki wysokiej inflacji, w szczególności wśród mikro i małych

<ul style="list-style-type: none"> + Programy przewidziane do finansowania w ramach budżetu UE na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim m.in. na aktywizację społeczną, rozwój kapitału ludzkiego oraz inwestycje. + Moda na zdrową żywność (np. produkty ekologiczne). + Wzrost zainteresowania aktywnym wypoczynkiem w środowisku naturalnym. + Wzrost zainteresowania wypoczynkiem w Polsce (w aspekcie spadku wartości złotego) + Wzrastające zapotrzebowanie na wypoczynek typu „agroturystyka”. + Działające jednostki wspierające rolników i przedsiębiorców: np. PODR, ARIMR, Podkarpacka Izba Rolnicza + Rozwój turystyczny sąsiednich gmin, + Rozwój społeczeństwa informacyjnego. + Wysoki popyt na krajowe usługi i produkty czasu wolnego, rozwój turystyki. 	<p>przedsiębiorstw.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wojna za wschodnią granicą. – Silna konkurencja w otoczeniu (Przemysł, sąsiednie gminy) o wysoko wykwalifikowane kadry. – Rozwinięty system wsparcia osób pozostających bez pracy demotywuujący do szukania zatrudnienia. – Nadopiekuńczość państwa. – Silna konkurencja w regionie wynikająca z wysokiej atrakcyjności gmin turystycznych. – Silna konkurencja dla lokalnych przedsiębiorców ze strony firm zlokalizowanych w Przemysłu.
---	--

CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY

1. Założenia do Strategii Rozwoju Gminy Przemysł na lata 2023-2032

Założenia stanowią warunki brzegowe niezbędne do prawidłowego sformułowania strategii rozwoju i zostały określone na początku jej powstawania.

Założenia dotyczące dokumentu programu:

1. Perspektywa planowania: **2032 rok**.
2. Decyzje zawarte w Strategii będą służyły mieszkańcom Gminy Przemysł.
3. Strategia będzie najogólniejszym dokumentem planistycznym gminy i tym samym wraz ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Gospodarki Przestrzennej Gminy Przemysł będzie nadrzędna w stosunku do pozostałych dokumentów przyjętych przez władze gminy.
4. Strategia będzie spójna z zamierzeniami zewnętrznych dokumentów planistycznych, m.in., ze Strategią Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030.
5. Zadaniem Strategii jest ułatwienie władzom samorządowym utrzymania głównych, długookresowych celów rozwoju Gminy z uwzględnieniem możliwości i uwarunkowań regionalnych i krajowych.
6. Realizacją Strategii będą kierowały władze wykonawcze Gminy.

Założenia dotyczące procesu pracy nad opracowaniem dokumentu Strategii:

1. Strategia opracowywana jest z udziałem przedstawicieli wszystkich interesariuszy.

Założenia dotyczące przestrzegania zasad horyzontalnych:

1. Strategia Rozwoju Gminy oraz przedsięwzięcia z niej wynikające będą przygotowane, wdrażane, monitorowane, sprawozdawane i ewaluowane z uwzględnieniem przestrzegania zasad horyzontalnych wynikających z przepisów unijnych, w tym m.in. zasady zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność (zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami), wiek lub orientację seksualną.

Założenia dotyczące zrównoważonego rozwoju:

1. Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska, zrównoważony rozwój oznacza integrację działań politycznych, gospodarczych oraz społecznych, z zachowaniem równowagi i trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

Przygotowanie Strategii i jej realizacja będzie uwzględniała zasady zrównoważonego rozwoju.

Termin „zrównoważony rozwój” oznacza:

1. Zachowanie szansy dla przyszłych pokoleń na realizację ich potrzeb.
2. Poszanowanie zasobów ze względu na ich ograniczoność.
3. Harmonizowanie ekologicznych, społecznych i ekonomicznych celów rozwoju.
4. Długookresowe podejście do analizowania, planowania i urzeczywistniania celów rozwoju.

2. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Przemysł na lata 2023-2032 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację społeczno-gospodarczą. Zwrócono uwagę zarówno na mocne strony, jak i obszary problemowe. W procesie tworzenia i realizacji strategii istotne jest również określenie misji.

Misja koncentruje się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje również na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Dlaczego? Co jest naszym priorytetem? Misja zatem to opis wizji gminy zawierający główne pola aktywności w przyszłości, stanowiący najogólniejszy cel gminy.

Misję Gminy Przemysł określono w perspektywie do 2032 roku. Uwzględniając przyjęte założenia misja brzmi następująco:

Gmina Przemysł to obszar Pogórza Przemyskiego i Dynowskiego, gdzie władze samorządowe współpracują ze społecznością lokalną i środowiskiem gospodarczym tworząc godne warunki do życia i rozwoju mieszkańców oraz ofertę przyjazną i atrakcyjną dla przybywających wypoczywać lub inwestować.

Kapitał ludzki i kapitał społeczny są w dzisiejszych czasach podstawowym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego. Najważniejszą wartością Gminy Przemysł jest więc społeczność tworząca Gminę, a przede wszystkim jej mieszkańcy, dla których odpowiednio do ich potrzeb, należy zapewnić wysokiej jakości usługi społeczne oraz atrakcyjną przestrzeń publiczną. Tym samym Gmina będzie miejscem przyjaznym i bezpiecznym, otwartym na wszystkie grupy społeczne oraz wspierającą ich aktywność. Ważnym elementem rozwoju Gminy są również przedsiębiorcy, których Gmina będzie wspierać w prowadzeniu działalności gospodarczej, a także środowisko przyrodnicze wraz z jego walorami turystyczno-rekreacyjnymi. Z tego względu Gmina Przemysł będzie dążyć do poprawy stanu

środowiska oraz wdrażać rozwiązania proekologiczne, aby zwiększyć jakość życia w Gminie oraz przeciwdziałać skutkom zmian klimatu. Aktywność mieszkańców wspierana będzie również poprzez zapewnienie wysokiej jakości usług z zakresu kultury i sportu. Buduje to również tożsamość lokalną i sprzyja integracji mieszkańców.

Misja spełnia ważne funkcje w okresie wdrażania strategii, w tym:

- pozwala koncentrować się na priorytetowych, długookresowych celach,
- pozwala planować i koordynować działania partnerów rozwoju lokalnego zgodnie z długookresowymi celami,
- wspiera motywację i integrację mieszkańców, wzmacniając ich identyfikację z gminą,
- promuje gminę w otoczeniu, zwiększa zainteresowanie, w szczególności wobec potencjalnych inwestorów i wobec odbiorców oferty gminy.

3. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym.

Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Cele strategiczne określone są do roku 2032 i służą realizacji misji Gminy.

Cele strategiczne określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie oraz kierunkują działania na rzeczy właściwe dla koncepcji rozwoju gminy. Cele strategiczne związane są z decyzjami dotyczącymi utrzymania lub zmiany wykorzystania zasobów gminy, w tym również zasobów będących w dyspozycji sektora prywatnego i pozarządowego. Przypisane im **cele operacyjne** wyznaczają kierunki działań, co do przedsięwzięć właściwych dla rozwoju gminy.

Cele strategiczne i operacyjne gminy powstały na podstawie oceny aktualnej sytuacji uwzględniającej zidentyfikowane w uspołecznionym procesie pracy problemy i czynniki wewnętrzne wpływające na możliwość rozwoju gminy (słabe i mocne strony) oraz zewnętrzne (szanse i zagrożenia w otoczeniu).

3.1. Cele strategiczne Gminy Przemysław

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Przemysław, jej sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu gminy opisanego w misji rozwoju określono 7 celów strategicznych dla 3 głównych wyznaczonych wcześniej sfer funkcjonowania gminy:

SFERA SPOŁECZNA

1. Poprawa warunków i jakości życia.

SFERA POTENCJAŁÓW I ZASOBÓW GMINY

2. Zwiększenie dostępności nowoczesnej infrastruktury technicznej i społecznej zaspokajającej potrzeby mieszkańców i przedsiębiorców oraz osób przybywających na teren gminy.

3. Poprawa funkcjonalności i zagospodarowania przestrzeni gminy.

4. Poprawa zachowania i wykorzystania potencjału kulturowego bazującego na lokalnym dziedzictwie.

5. Poprawa stanu czystości środowiska naturalnego i przygotowania do zmian klimatu.

6. Wzmocnienie kapitału ludzkiego.

SFERA GOSPODARCZA I PROMOCJI GMINY

7. Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki.

Osiąganie celów w sferze gospodarczej jest zadaniem, które mogą realizować tylko podmioty działające w sferze gospodarczej. Zadania Gminy dotyczą przede wszystkim tworzenia warunków do działalności gospodarczej, wspierania podmiotów przez odpowiednią politykę i promocję Gminy. Ważnym elementem wsparcia będą również działania związane z planowaniem przestrzennym i rozwojem infrastruktury technicznej na terenach wykorzystywanych i możliwych do wykorzystania do celów gospodarczych. Cele strategiczne w sferze gospodarczej powinny wpływać na decyzje podejmowane przez wszystkie podmioty działające w Gminie oraz przyszłych inwestorów zewnętrznych i wewnętrznych.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

Cele strategiczne	Cele operacyjne
1. Poprawa warunków i jakości życia	1.1. Zwiększenie aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców 1.2. Poprawa standardu zamieszkiwania mieszkańców

	1.3. Wzrost bezpieczeństwa na terenie gminy 1.4. Poprawa oferty opieki nad dziećmi 1.5. Zwiększenie udziału osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym 1.6. Poprawa jakości oferty edukacyjnej 1.7. Zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej 1.8. Podwyższenie poziomu integracji społecznej gminy 1.9. Ograniczenie zjawiska marginalizacji cyfrowej
2. Zwiększenie dostępności nowoczesnej infrastruktury technicznej i społecznej zaspokajającej potrzeby mieszkańców i przedsiębiorców oraz osób przybywających na teren gminy.	2.1. Poprawa stanu i dostępności obiektów użyteczności publicznej 2.2. Poprawa infrastruktury drogowej 2.3. Poprawa stanu rozwoju gospodarki wodno-ściekowej 2.4. Poprawa stanu bezpieczeństwa na terenie gminy
3. Poprawa funkcjonalności i zagospodarowania przestrzeni gminy	3.1. Poprawa ładu przestrzennego 3.2. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy
4. Poprawa zachowania i wykorzystania potencjału kulturowego bazującego na lokalnym dziedzictwie	4.1. Poprawa stanu zachowania lokalnych zabytków i turystyczne ich wykorzystanie
5. Poprawa stanu czystości środowiska naturalnego i przygotowania do zmian klimatu	5.1. Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza 5.2. Poprawa stanu zagospodarowania odpadów stałych 5.3. Transformacja energetyczna gminy
6. Wzmocnienie kapitału ludzkiego	6.1. Zahamowanie niekorzystnych trendów demograficznych 6.2. Wzmocnienie potencjału lokalnej społeczności jako społeczeństwa obywatelskiego
7. Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki	7.1. Poprawa warunków do uruchamiania i rozwoju przedsiębiorstw 7.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału turystycznego gminy 7.3. Aktywizacja rynku produktów lokalnych 7.4. Wykorzystanie potencjału gospodarstw rolnych w rozwoju lokalnej gospodarki

Cele strategiczne Gminy Przemyśl odwzorowują obszary rozwojowe w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Z kolei zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na poprawę jakości środowiska przyrodniczego. Cele osiągnięte w ramach sfery społecznej i gospodarczej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

Cel strategiczny 1: Poprawa warunków i jakości życia

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawą do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel operacyjny	Kierunki działań
1.1. Zwiększenie aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Współpraca z PUP w zakresie informowania mieszkańców o możliwościach przekwalifikowania się ✓ Współpraca z Centrum Integracji Społecznej w zakresie przekwalifikowania się i aktywizacji zawodowej ✓ Promowanie idei ekonomii społecznej ✓ Wspieranie wykorzystania ekonomii społecznej i solidarnej, jako pola aktywizacji zawodowej i społecznej grup de faworyzowanych. ✓ Współpraca w ramach LGD w zakresie informowania mieszkańców o możliwościach pozyskiwania dotacji na uruchamianie i rozwój działalności gospodarczych
1.2. Poprawa standardu zamieszkiwania mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozwijanie i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej ✓ Przygotowywanie MPZP (tereny pod budownictwo mieszkaniowe) ✓ Informowanie o możliwościach pozyskiwania środków

	<p>zewnętrznych na modernizację energetyczną budynków mieszkalnych</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Realizacja projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych dotyczących wdrażania innowacyjnych technologii w mieszkalnictwie
1.3. Wzrost bezpieczeństwa na terenie gminy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Realizacja inwestycji zwiększających bezpieczeństwo na drogach ✓ Rozwijanie monitoringu wizyjnego w miejscach szczególnie zagrożających bezpieczeństwu ✓ Wykorzystywanie roli szkół i instytucji kultury do procesu ograniczania zjawiska wandalizmu i kreowania postaw prospołecznych ✓ Realizacja konkursów zapobiegających rozszerzaniu się zjawiska alkoholizmu, narkomanii i uzależnieniom behawioralnym ✓ Prowadzenie innych działań profilaktycznych w szkołach i poza nimi z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom ✓ Realizacja działań wpływających na podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców ✓ Podejmowanie działań zmierzających do zmniejszenia zagrożenia zdrowia, życia i mienia ze strony dzikich zwierząt ✓ Współpraca z Wodami Polskimi w zakresie regulacji i czyszczenia koryt potoków oraz innych cieków powierzchniowych, w tym przepustów ✓ Podnoszenie kwalifikacji strażaków z jednostek OSP na terenie gminy ✓ Systematyczne doposażanie jednostek OSP ✓ Podnoszenie świadomości mieszkańców i właścicieli nieruchomości w zakresie zagrożeń pożarowych (np. wynikających z wypalania traw, niewłaściwego utrzymania nieruchomości itp.) ✓ Podnoszenie wiedzy mieszkańców w zakresie funkcjonowania systemów alarmowych
1.4. Poprawa oferty opieki nad dziećmi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dostosowywanie organizacji sieci przedszkoli do aktualnych potrzeb ✓ Rozszerzanie oferty opieki przedszkolnej wraz z poprawą jakości istniejącej ✓ Modernizowanie bazy lokalowej przedszkoli i unowocześnianie jej wyposażenia ✓ Tworzenie i wspieranie oferty opieki nad dziećmi do lat 3 (w miarę pojawiających się potrzeb)
1.5. Zwiększenie udziału osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Organizacja domu dziennej opieki dla osób starszych i klubu seniora ✓ Poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami, dysfunkcjami i osób starszych ✓ Współpraca z Radą Seniorów ✓ Stworzenie Centrum Usług Społecznych ✓ Wspieranie inicjatyw lokalnych w zakresie integracji międzypokoleniowej
1.6. Poprawa jakości oferty edukacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Unowocześnianie bazy, sprzętu i wyposażenia dydaktycznego szkół ✓ Budowa sal gimnastycznych i boisk wielofunkcyjnych ✓ Organizacja stołówek i modernizacja istniejących ✓ Urządzanie pracowni przedmiotowych / specjalistycznych ✓ Poprawa warunków i zakresu opieki świetlicowej w szkołach ✓ Rozszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych poprzez działania projektowe ✓ Wspieranie rozwoju zawodowego dyrektorów szkół i nauczycieli
1.7. Zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozszerzanie całorocznej oferty pozalekcyjnych zajęć sportowych w szkołach ✓ Budowa i modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (w tym budowa placów zabaw dla dzieci) ✓ Dostosowywanie oferty zajęć sportowo-rekreacyjnych do potrzeb dzieci i osób dorosłych ✓ Rozszerzanie oferty imprez sportowo-rekreacyjnych i wspieranie inicjatyw lokalnych w tym zakresie ✓ Dostosowywanie oferty imprez sportowo-rekreacyjnych do potrzeb i zainteresowań mieszkańców ✓ Wspieranie lokalnych klubów sportowych przy ubieganiu się o zewnętrzne środki finansowe ✓ Wspieranie finansowe lokalnych klubów sportowych

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Budowa i organizacja Centrum Kultury ✓ Rozszerzanie oferty kulturalnej (warsztaty, zajęcia dla dzieci i młodzieży, cykliczne wydarzenia) ✓ Modernizacja usług bibliotecznych z wykorzystaniem technologii cyfrowych ✓ Zwiększanie dostępności zasobów bibliotecznych dla mieszkańców miejscowości, w których nie ma filii bibliotecznych ✓ Modernizowanie bazy lokalowej i wyposażenia Biblioteki Gminnej i jej filii ✓ Dostosowywanie oferty kulturalnej do potrzeb i zainteresowań mieszkańców ✓ Rozwijanie oferty kulturalnej i rekreacyjnej w oparciu o lokalne zasoby (forty, lokalne rzemiosło, San, wioski tematyczne Kuńkowce) ✓ Współpraca z lokalnymi organizacjami i ich wspieranie w zakresie tworzenia oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej
1.8. Podwyższenie poziomu integracji społecznej gminy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozwijanie oferty sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej ✓ Wykreowanie miejsc do wydarzeń integrujących mieszkańców całej gminy ✓ Systematyczna poprawa komunikacji z mieszkańcami (wprowadzanie nowych technologii zwiększających skuteczność komunikacji z mieszkańcami) ✓ Realizacja projektów kreujących i rozwijających liderów lokalnych
1.9. Ograniczenie zjawiska marginalizacji cyfrowej	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Organizacja zajęć z zakresu korzystania z Internetu dla osób starszych (nabywanie umiejętności w zakresie komunikowania online) ✓ Rozwijanie sieci światłowodowej ✓ Podejmowanie działań ukierunkowanych na poprawę dostępności zasięgu telefonii komórkowej

Realizacja celu strategicznego będzie monitorowana poprzez wyznaczone wskaźniki wynikające z realizacji celów operacyjnych i zadań. Wskaźniki zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa ³	Wartość docelowa
Poprawa warunków i jakości życia	Liczba przeprowadzonych nowych działań edukacyjnych z zakresu przedsiębiorczości, udostępnianie informacji o możliwościach uzyskania dofinansowania działalności gospodarczej uruchomienie	0	wzrost
	Liczba przeprowadzonych nowych działań edukacyjnych dla osób zagrożonych wykluczeniem zawodowym	0	wzrost
	Liczba zrealizowanych nowych działań edukacyjnych i promocyjnych w zakresie ekonomii społecznej i solidarnej	0	wzrost
	Liczba nowych projektów z zakresu modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych	0	wzrost
	Liczba szkoleń, w których w okresie realizacji strategii uczestniczyli strażacy z jednostek OSP	0	wzrost
	Liczba jednostek OSP doposażonych w okresie realizacji strategii	0	wzrost
	Liczba zrealizowanych nowych inwestycji z zakresu poprawy bezpieczeństwa na ciągach komunikacyjnych	0	wzrost
	Liczba nowych działań profilaktycznych w szkołach i poza nimi z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom przeprowadzonych w okresie realizacji strategii	0	wzrost
	Liczba nowych punktów objętych monitoringiem wizyjnym	0	wzrost
	Liczba nowych działań edukacyjnych w zakresie ograniczania zjawiska uzależnień i zaburzeń psychicznych zrealizowanych w okresie realizacji strategii	0	wzrost
	Liczba przeprowadzonych nowych działań edukujących mieszkańców i właścicieli nieruchomości w zakresie zagrożeń pożarowych oraz funkcjonowania systemów alarmowych	0	wzrost
	Liczba obiektów zaplecza instytucjonalnego opieki dla	0	

³ Wartości wskaźników gdzie wartość bazowa wynosi 0 dotyczą tego co zostanie zrealizowane w okresie od 2023 do 2032.

	osób starszych i niepełnosprawnych		wzrost
	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania	4	wzrost
	Liczba zrealizowanych działań edukacyjnych w zakresie zdobywania kwalifikacji do opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi	0	wzrost
	Liczba miejsc w przedszkolach	przedszkola publiczne- 165 oddziały przedszkolne – publiczne – 35 przedszkola niepubliczne -277	wzrost
	Liczba miejsc w żłobkach	0	wzrost
	Liczba szkół unowocześnionych w okresie realizacji strategii	0	wzrost
	Liczba nowych inwestycji z zakresu budowy lub modernizacji obiektów bazy rekreacyjno-wypoczynkowej	0	wzrost
	Liczba nowych zajęć sportowo-rekreacyjnych	0	wzrost
	Liczba masowych imprez sportowo-rekreacyjnych	0	wzrost
	Liczba nowych inwestycji z zakresu przebudowy/rozbudowy infrastruktury kultury	0	wzrost
	Liczba nowych inwestycji z zakresu budowy infrastruktury kultury	0	wzrost
	Liczba zrealizowanych nowych projektów z zakresu rozbudowy/ modernizacji/doposażania bazy sportowej	0	wzrost
	Liczba zrealizowanych nowych przedsięwzięć z zakresu aktywizacji liderów lokalnych	0	wzrost
	Liczba organizacji pozarządowych objętych wsparciem w okresie realizacji strategii	0	wzrost
	Liczba zrealizowanych nowych działań w zakresie włączenia cyfrowego zmiana zapisu	0	wzrost

Cel strategiczny 2: Zwiększenie dostępności nowoczesnej infrastruktury technicznej i społecznej zaspokajającej potrzeby mieszkańców i przedsiębiorców oraz osób przybywających na teren gminy

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel operacyjny	Kierunki działań
2.1. Poprawa stanu i dostępności obiektów użyteczności publicznej	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Modernizacja, przebudowa i rozbudowa obiektów użyteczności publicznej wraz z poprawą funkcjonalności i zapewnieniem dostępności w co najmniej dwóch standardach ✓ Budowa i rozbudowa zaplecza sportowego szkół (sale gimnastyczne, boiska sportowe i wielofunkcyjne, place zabaw dla dzieci) ✓ Dostosowywanie bazy lokalowej szkół i przedszkoli do aktualnych potrzeb (budowa lub rozbudowa) ✓ Modernizacja energetyczna obiektów szkół i przedszkoli ✓ Przebudowa i modernizacja energetyczna istniejących domów ludowych i świetlic oraz budowa nowych ✓ Budowa zaplecza sanitarno-szatniowego przy obiektach sportowych ✓ Stworzenie ośrodka kultury na istniejącej substancji lokalowej gminy
2.2. Poprawa infrastruktury drogowej	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Modernizacja mostu w Nehrybce ✓ Modernizacja lub wymiana przepustów na ciekach wodnych ✓ Przebudowa i rozbudowa sieci dróg gminnych wraz z chodnikami, ciągami pieszo-jezdnymi oraz bezpiecznymi przejściami dla pieszych ✓ Współpraca z zarządcami dróg w zakresie przebudowy i rozbudowy sieci dróg powiatowych i wojewódzkich wraz z chodnikami, ciągami pieszo-jezdnymi oraz bezpiecznymi przejściami dla pieszych ✓ Budowa oświetlenia na nowych odcinkach dróg oraz modernizacja istniejącego oświetlenia drogowego ✓ Budowa parkingów i miejsc postojowych ✓ Rozbudowa infrastruktury okołodrogowej (odwodnienie, oznakowanie, zjazdy, pobocza) ✓ Rozbudowa zaplecza dla zbiorowej komunikacji publicznej (przystanki, wiaty, zatoki i pętle) przy drogach gminnych, powiatowych i wojewódzkich

2.3. Poprawa stanu rozwoju gospodarki ściekowej	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej ✓ Rozbudowa sieci wodociągowej ✓ Modernizacja istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej ✓ Redukcja energochłonności sieci wodociągowych i kanalizacyjnych ✓ Modernizacja systemu i urządzeń melioracyjnych
2.4. Poprawa bezpieczeństwa na terenie gminy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Systematyczne uzupełnianie jednostek OSP w pojazdy ratowniczo-gaśnicze i inny sprzęt ✓ Rozbudowa i modernizacja bazy lokalowo-technicznej jednostek OSP ✓ Budowa schronów / organizacja miejsc ukrycia

Realizacja celu strategicznego będzie monitorowana poprzez wyznaczone wskaźniki wynikające z realizacji celów operacyjnych i zadań. Wskaźniki zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa ⁴	Wartość docelowa
Zwiększenie dostępności nowoczesnej technicznej infrastruktury i społecznej potrzeby mieszkańców i przedsiębiorców oraz osób przybywających na teren gminy	Liczba nowych projektów zrealizowanych w obiektach użyteczności publicznej, w których zlikwidowano bariery dla ze szczególnymi potrzebami	0	wzrost
	Liczba nowo wybudowanych obiektów kultury	0	wzrost
	Liczba obiektów kultury, sportu i rekreacji przebudowanych w kresie realizacji strategii	0	wzrost
	Liczba lokalnych obiektów oświatowych, sportowych i kultury przebudowanych/rozbudowanych/ doposażonych w okresie realizacji strategii	0	wzrost
	Liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych modernizacji energetycznej w okresie realizacji strategii	0	wzrost
	Długość dróg gminnych przebudowanych w okresie realizacji strategii (km)	0	wzrost
	Długość dróg gminnych wybudowanych w okresie realizacji strategii (km)	0	wzrost
	Długość odcinków dróg z nowym oświetleniem zainstalowanym w okresie realizacji strategii (km)	0	wzrost
	Długość chodników wybudowanych w okresie realizacji strategii (km)	0	wzrost
	Długość chodników przebudowanych w okresie realizacji strategii (km)	0	wzrost
	Długość ścieżek rowerowych wybudowanych w okresie realizacji strategii (km)	0	wzrost
	Liczba nowych przejść dla pieszych	0	wzrost
	Liczba obiektów i przepraw mostowych przebudowanych/wyremontowanych w okresie realizacji strategii	0	wzrost
	Liczba nowych miejsc parkingowych i postojowych	0	wzrost
	Długość sieci kanalizacji deszczowej rozbudowanej, przebudowanej/wyremontowanej w okresie realizacji strategii (km)	0	wzrost
	Długość sieci kanalizacji sanitarnej rozbudowanej, przebudowanej/wyremontowanej w okresie realizacji strategii (km)	0	wzrost
	Długość nowo wybudowanej sieci kanalizacji	0	Wzrost

⁴ Wartości wskaźników gdzie wartość bazowa wynosi 0 dotyczą tego co zostanie zrealizowane w okresie od 2023 do 2032.

	sanitarnej (km)		
	Długość sieci wodociągowej rozbudowanej, przebudowanej/wyremontowanej w okresie realizacji strategii (km)	0	wzrost
	Liczba nowych inwestycji z zakresu rozbudowanych ujęć wody	0	wzrost
	Liczba zrealizowanych nowych inwestycji z zakresu poprawy stanu technicznego i wyposażenia infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	0	wzrost
	Liczba jednostek OSP doposażonych w okresie realizacji strategii	0	wzrost

Cel strategiczny 3: Poprawa funkcjonalności i zagospodarowania przestrzeni gminy

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel operacyjny	Kierunki działań
3.1. Poprawa ładu przestrzennego	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ✓ Aktualizacja SUiKZP ✓ Pozyskiwanie nowych terenów pod cmentarze oraz rozbudowa infrastruktury cmentarzy komunalnych, w tym budowa kolumbariów ✓ Likwidacja barier architektonicznych w przestrzeniach publicznych ✓ Porządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznych (centrów miejscowości) ✓ Organizacja terenów rekreacyjnych ✓ Rekultywacja wyrobisk pożwirowych
3.2. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Uzbryanie terenów inwestycyjnych ✓ Promowanie terenów inwestycyjnych w celu pozyskania inwestorów

Realizacja celu strategicznego będzie monitorowana poprzez wyznaczone wskaźniki wynikające z realizacji celów operacyjnych i zadań. Wskaźniki zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa ⁵	Wartość docelowa
Poprawa funkcjonalności i zagospodarowania przestrzeni gminy	Liczba nowych projektów zrealizowanych w związku z koniecznością likwidacji w przestrzeni publicznej, barier architektonicznych	0	wzrost
	Liczba nowo opracowanych i uchwalonych Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego	0	wzrost
	Powierzchnia terenów inwestycyjnych uzbrojonych w okresie realizacji strategii	0	wzrost
	Powierzchnia zagospodarowanych i zorganizowanych terenów rekreacyjnych (w okresie realizacji strategii)	0	wzrost

Cel strategiczny 4: Poprawa zachowania i wykorzystania potencjału kulturowego bazującego na lokalnym dziedzictwie

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel operacyjny	Kierunki działań
4.1. Poprawa stanu zachowania lokalnych zabytków i turystyczne ich wykorzystanie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rewitalizacja fortów Twierdzy Przemyśl i otoczenia z rozwojem funkcji turystycznej ✓ Rewitalizacja parków podworskich w Ostrowie z nadaniem funkcji rekreacyjno-turystycznej ✓ Poprawa stanu cmentarzy wojennych ✓ Poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych ✓ Poprawa dostępności, w tym oznakowania obiektów zabytkowych

⁵ Wartości wskaźników gdzie wartość bazowa wynosi 0 dotyczą tego co zostanie zrealizowane w okresie od 2023 do 2032.

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa ⁶	Wartość docelowa
Poprawa zachowania i wykorzystania potencjału kulturowego bazującego na lokalnym dziedzictwie	Liczba niewykorzystanych obiektów zabytkowych poddanych w okresie realizacji strategii restauracji, konserwacji i zagospodarowaniu wraz z zabezpieczeniem przeciwpożarowym i antywłamaniowym	0	wzrost
	Liczba obiektów zabytkowych poddanych w okresie realizacji strategii restauracji/ konserwacji, w tym zabezpieczenie przeciwpożarowe i antywłamaniowe	0	wzrost

Cel strategiczny 5: Poprawa stanu czystości środowiska naturalnego i przygotowania do zmian klimatu

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel operacyjny	Kierunki działań
5.1. Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Realizacja projektów parasolowych w zakresie wymiany kotłów i instalacji OZE ✓ Informowanie mieszkańców o możliwościach finansowania inwestycji wymiany kotłów i instalacji OZE ✓ Prowadzenie monitoringu emisji spalin z palenisk domowych
5.2. Poprawa stanu zagospodarowania odpadów stałych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Współpraca z sąsiednimi gminami w zakresie urealnienia kosztów zagospodarowania odpadów stałych ✓ Instalacja monitoringu w miejscach zagrożonych nielegalnym składowaniem odpadów stałych ✓ Edukacja mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami.
5.3. Transformacja energetyczna gminy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Systematyczne zwiększanie wykorzystania OZE w obiektach komunalnych, użyteczności publicznej

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa ⁷	Wartość docelowa
Poprawa stanu czystości środowiska naturalnego i przygotowania do zmian klimatu	Liczba zrealizowanych nowych projektów parasolowych z zakresu ograniczania niskiej emisji (OZE, wymiana kotłów itp.)	0	wzrost
	Liczba zrealizowanych nowych inwestycji z zakresu gospodarki odpadami	0	wzrost
	Liczba przeprowadzonych nowych akcji edukacyjnych i informacyjnych w zakresie ochrony środowiska naturalnego	0	wzrost
	Liczba nowych projektów z zakresu zwiększania wykorzystania OZE w obiektach komunalnych, użyteczności publicznej	0	wzrost

Cel strategiczny 6: Wzmocnienie kapitału ludzkiego

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel operacyjny	Kierunki działań
6.1. Zahamowanie niekorzystnych trendów demograficznych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wdrożenie systemu zachęt podatkowych i innych promujących osiedlanie się na terenie gminy Zagórz.

⁶ Wartości wskaźników gdzie wartość bazowa wynosi 0 dotyczą tego co zostanie zrealizowane w okresie od 2023 do 2032.

⁷ Wartości wskaźników gdzie wartość bazowa wynosi 0 dotyczą tego co zostanie zrealizowane w okresie od 2023 do 2032.

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Systematyczne unowocześnianie infrastruktury technicznej i społecznej. ✓ Systematyczne zwiększanie atrakcyjności turystycznej. ✓ Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.
6.2. Wzmocnienie potencjału lokalnej społeczności jako społeczeństwa obywatelskiego	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kreowanie i aktywizacja lokalnych liderów, ✓ Współpraca z LGD w zakresie aktywizacji społeczności lokalnych, ✓ Wspieranie działalności organizacji pozarządowych ✓ Promowanie postaw prospołecznych

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa ⁸	Wartość docelowa
Wzmocnienie kapitału ludzkiego	Saldo migracji mieszkańców na 1 tys. mieszkańców	-2,2	wzrost
	Liczba nowych projektów zrealizowanych we współpracy z lokalnymi organizacjami społecznymi	0	wzrost

Cel strategiczny 7: Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel operacyjny	Kierunki działań
7.1. Poprawa warunków do uruchamiania i rozwoju przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozwijanie infrastruktury technicznej ✓ Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ✓ Uzbieranie potencjalnych terenów inwestycyjnych ✓ Opracowanie i realizacja strategii współpracy z potencjalnymi inwestorami i lokalnymi przedsiębiorcami ✓ Współpraca z instytucjami zewnętrznymi w celu informowania o możliwościach pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania działalności gospodarczej ✓ Prowadzenie działań promujących lokalny potencjał gospodarczy ✓ Promowanie różnorodnych form współpracy/sieciowania wśród lokalnych przedsiębiorców ✓ Wspieranie przedsięwzięć sieciowych wśród przedsiębiorców ✓ Współpraca z instytucjami otoczenia biznesu w zakresie możliwości wsparcia przedsiębiorców ✓ Wspieranie rozwoju Instytucji Otoczenia Biznesu (np. inkubatora przedsiębiorczości) w powiecie ✓ Współpraca z sąsiednimi gminami w zakresie tworzenia i wzmacniania warunków do tworzenia i rozwoju start-up'ów. ✓ Współpraca z samorządem województwa i samorządem powiatowym oraz gminnymi w zakresie przedsiębiorczości społecznej ✓ Promocja postaw i inicjatyw sprzyjających inicjowaniu i wdrażaniu innowacji społecznych w gminie, powiecie i regionie oraz ich wspieranie
7.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału turystycznego gminy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rewitalizacja fortów Twierdzy Przemysł i ich otoczenia z uwypukleniem funkcji turystycznej ✓ Prowadzenie działań promujących lokalny potencjał turystyczny fortów i innych atrakcji ✓ Organizowanie infrastruktury turystycznej w oparciu o San i rejon Pogórza Przemyskiego i Dynowskiego ✓ Rozwijanie sieci szlaków pieszych i rowerowych we współpracy z podmiotami zewnętrznymi z uwzględnieniem dbałości i uatrakcyjniania istniejących

⁸ Wartości wskaźników gdzie wartość bazowa wynosi 0 dotyczą tego co zostanie zrealizowane w okresie od 2023 do 2032.

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nadanie szerszej funkcji istniejącym obiektom sportowo-rekreacyjnym ✓ Organizacja imprez turystycznych promujących ofertę gminy ✓ Utworzenie Punktu Informacji Turystycznej ✓ Tworzenie wspólnie z sąsiednimi samorządami zintegrowanej oferty turystycznej: budowa ścieżek rowerowych, wyznaczanie szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych, przyrodniczych i historycznych; rozwijanie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej ✓ Promowanie i wspieranie waloryzacji dziedzictwa kulturowego oraz zwiększenie gospodarczego i społecznego jego wykorzystania m.in. poprzez tworzenie partnerstw między sektorem publicznym i prywatnym ✓ Inicjowanie/wspieranie restauracji i adaptacji obiektów dziedzictwa kulturowego, w celu tworzenia innowacyjnych produktów kulturowych i turystycznych ✓ Uwzględnianie lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego w tworzeniu marki lokalnej: np. wykorzystanie lokalnych legend i postaci literackich itp., kontynuacja i tworzenie nowych lokalnych cyklicznych wydarzeń ✓ Promowanie struktur sieciowych w turystyce (w tym klastrów i powiązań kooperacyjnych) ✓ Rozwijanie infrastruktury dla turystyki aktywnej i tematycznej ✓ Współpraca z Wodami Polskimi w celu uporządkowania brzegów rzek ✓ Wykreowanie wspólnej marki obszaru z wykorzystaniem wspólnej symboliki ✓ Tworzenie produktów ekoturystycznych
7.3. Aktywizacja rynku produktów lokalnych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stwarzanie warunków do wsparcia rozwoju rynków zbytu produktów rolnych i przetwórstwa rolno-spożywczego ✓ Współpraca z wytwórcami w zakresie identyfikacji i promocji produktów lokalnych ✓ Współpraca z podmiotami zewnętrznymi i wewnętrznymi w zakresie wykreowania wspólnej marki turystycznej i producenckiej ✓ Promowanie miejsc sprzedaży lokalnych produktów ✓ Inicjowanie działań edukacyjnych dla wytwórców produktów lokalnych
7.4. Wykorzystanie potencjału gospodarstw rolnych w rozwoju lokalnej gospodarki	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wspieranie tworzenia gospodarstw agroturystycznych ✓ Wspieranie przedsięwzięć alternatywnych do produkcji rolnej w gospodarstwach (np. zagrody edukacyjne, wiejskie zoo itp.) ✓ Współpraca z LGD w zakresie informowania rolników o możliwościach finansowania inwestycji rozwojowych ✓ Promowanie lokalnych produktów wytwarzanych w gospodarstwach rolnych ✓ Promowanie miejsc sprzedaży lokalnych produktów ✓ Inicjowanie działań edukacyjnych dla wytwórców produktów lokalnych

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa ⁹	Wartość docelowa
Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć promujących i wspierających różnorodne formy współpracy/ sieciowania wśród lokalnych przedsiębiorców	0	wzrost

⁹ Wartości wskaźników gdzie wartość bazowa wynosi 0 dotyczą tego co zostanie zrealizowane w okresie od 2023 do 2032.

	Liczba podjętych inicjatyw współpracy władz lokalnych z sektorem gospodarczym	0	wzrost
	Liczba działań z zakresu informowania rolników o możliwościach finansowania inwestycji rozwojowych zrealizowanych w okresie realizacji strategii	0	wzrost
	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjnych i organizacyjnych dla wytwórców produktów lokalnych	0	wzrost
	Liczba zrealizowanych kampanii promujących produkty lokalne	0	wzrost
	Liczba wybudowanych ścieżek rowerowych	0	wzrost
	Liczba ścieżek edukacyjnych, przyrodniczych i historycznych wyznaczonych w okresie realizacji strategii	0	wzrost
	Liczba nowych obiektów infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	0	wzrost
	Liczba kampanii promujących walory turystyczne gminy zrealizowanych w okresie realizacji strategii	0	wzrost
	Liczba wykonanych w okresie realizacji strategii przedsięwzięć za zakresu rozwoju nowoczesnej kluczowej infrastruktury turystycznej tworzącej ofertę ekoturystyczną i identyfikującej gminę w oparciu o lokalne walory krajobrazowe i przyrodnicze oraz lokalne dziedzictwo historyczne	0	wzrost

4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy

Zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 4 ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn.zm.) -strategia rozwoju gminy Przemyśl zawiera nie tylko wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 225 z późn.zm.) przygotowanej na potrzeby tej strategii, lecz również określa model struktury gminy.

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Przemyśl przedstawia spodziewany i zaplanowany wpływ, jaki na kształtowanie się struktur przestrzennych będzie mieć realizacja zapisów strategii rozwoju gminy Przemyśl. Model ten uwzględnia także zdiagnozowane wcześniej problemy, potrzeby i potencjały rozwojowe gminy Przemyśl, które wpływać mogą na zmiany w strukturze przestrzennej gminy.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY PRZEMYŚL SŁUŻYĆ MA NADANIU WYMIARU PRZESTRZENNEGO STRATEGII ROZWOJU GMINY PRZEMYŚL POPRZEZ:

ukierunkowanie działań do konkretnych obszarów i dopasowanie ich do potrzeb i możliwości tych obszarów

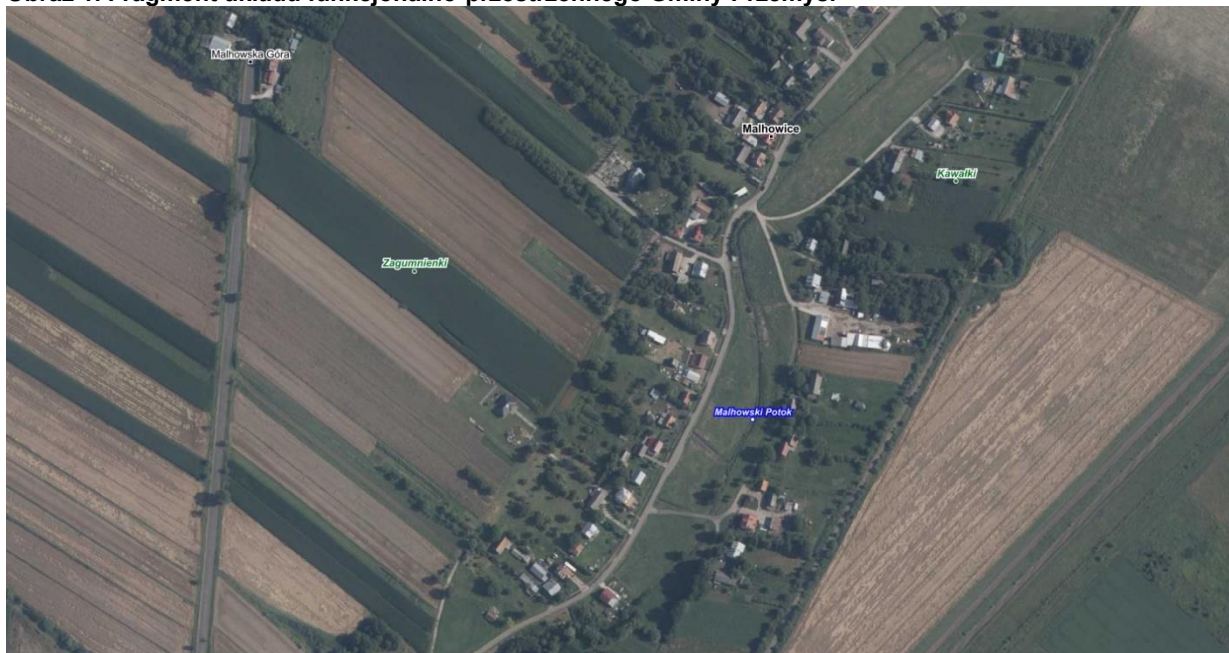
ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

określenie zasad i celów polityki przestrzennej oraz struktury funkcjonalno-przestrzennej jednostki, dla której opracowywana jest strategia

Głównym zamierzeniem modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej jest zobrazowanie przyjętej wizji rozwoju gminy, do powstania której przyczynią się efekty realizacji celów rozwojowych strategii, również tych z zakresu zagospodarowania przestrzennego. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej, to układ przestrzenny kształtujący funkcjonalność danej jednostki.

Obraz 1. Fragment układu funkcjonalno-przestrzennego Gminy Przemyśl

Źródło: <https://przemysl.e-mapa.net/>

Model opiera się na wybranych elementach części diagnostycznej strategii, a także zawiera elementy jej części kierunkowej.

PRZYJĘTY W OPRACOWANIU NINIEJSZEJ STRATEGII ZRÓWNOWAŻONY MODEL ROZWOJU GMINY PRZEMYŚL MA NA CELU:

- ✓ przedstawienie długookresowej strategii rozwoju gminy
- ✓ obowiązkowy element strategii
- ✓ zobrazowanie strategicznych pomysłów na rozwój gminy
- ✓ efekt zintegrowanego procesu planistycznego

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Przemyśl, jej sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu gminy opisanego w misji rozwoju określono 7 celów strategicznych

Cele strategiczne określone są do roku 2032 i służą realizacji misji Gminy. Określają one rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie oraz kierunkują działania na rzeczy właściwe dla koncepcji rozwoju gminy. Cele strategiczne związane są z decyzjami dotyczącymi utrzymania lub zmiany wykorzystania zasobów gminy, w tym również zasobów będących w dyspozycji sektora prywatnego i pozarządowego. Przypisane im cele operacyjne wyznaczają kierunki działań, co do przedsięwzięć właściwych dla rozwoju gminy.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które zebrano w tabeli poniżej.

Tabela 5. Cele strategiczne i operacyjne wskazane w Strategii Rozwoju Gminy Przemyśl na lata 2023-2032

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
1. Poprawa warunków i jakości życia	1.1. Zwiększenie aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców 1.2. Poprawa standardu zamieszkiwania mieszkańców 1.3. Wzrost bezpieczeństwa na terenie gminy 1.4. Poprawa oferty opieki nad dziećmi 1.5. Zwiększenie udziału osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym 1.6. Poprawa jakości oferty edukacyjnej 1.7. Zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej 1.8. Podwyższenie poziomu integracji społecznej gminy 1.9. Ograniczenie zjawiska marginalizacji cyfrowej
2. Zwiększenie dostępności nowoczesnej infrastruktury technicznej i społecznej zaspokajającej potrzeby mieszkańców i przedsiębiorców oraz osób przybywających na teren gminy	2.1. Poprawa stanu i dostępności obiektów użyteczności publicznej 2.2. Poprawa infrastruktury drogowej 2.3. Poprawa stanu rozwoju gospodarki wodno-ściekowej 2.4. Poprawa stanu bezpieczeństwa na terenie gminy
3. Poprawa funkcjonalności i zagospodarowania przestrzeni gminy	3.1. Poprawa ładu przestrzennego 3.2. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy
4. Poprawa zachowania i wykorzystania potencjału kulturowego bazującego na lokalnym dziedzictwie	4.1. Poprawa stanu zachowania lokalnych zabytków i turystyczne ich wykorzystanie
5. Poprawa stanu czystości środowiska naturalnego i przygotowania do zmian klimatu	5.1. Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza 5.2. Poprawa stanu zagospodarowania odpadów stałych 5.3. Transformacja energetyczna gminy
6. Wzmocnienie kapitału ludzkiego	6.1. Zahamowanie niekorzystnych trendów demograficznych 6.2. Wzmocnienie potencjału lokalnej społeczności jako społeczeństwa obywatelskiego
7. Wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki	7.1. Poprawa warunków do uruchamiania i rozwoju przedsiębiorstw 7.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału turystycznego gminy 7.3. Aktywizacja rynku produktów lokalnych 7.4. Wykorzystanie potencjału gospodarstw rolnych w rozwoju lokalnej gospodarki

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z założeniami Strategii określono perspektywę planowania do 2032 roku. Cele strategiczne Gminy Przemyśl odwzorowują obszary rozwojowe w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Z kolei zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na poprawę jakości środowiska przyrodniczego. Cele osiągnięte w ramach sfery społecznej i gospodarczej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

Ponadto Strategia opracowana jest z udziałem przedstawicieli społeczności lokalnej

(interesariuszy). Wskazania zawarte w Strategii będą służyły mieszkańcom gminy. Strategia ma być najogólniejszym dokumentem planistycznym Gminy i tym samym wraz ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego będzie kluczowym dokumentem kształtującym rozwój Gminy. Strategia będzie spójna z zamierzeniami zewnętrznych dokumentów planistycznych. Zadaniem jej jest ułatwienie władzom samorządowym utrzymania głównych, długookresowych celów rozwoju Gminy Przemyśl. Strategia będzie wskazywała zadania wspólne partnerów społecznych. Realizacją dokumentu będą kierowały władze wykonawcze gminy. Przygotowanie Strategii i jej realizacja będzie uwzględniała zasady zrównoważonego rozwoju.

Misję Gminy Przemyśl określono w perspektywie do roku 2032 następująco: „**Gmina Przemyśl to obszar Pogórza Przemyskiego i Dynowskiego, gdzie władze samorządowe współpracują ze społecznością lokalną i środowiskiem gospodarczym tworząc godne warunki do życia i rozwoju mieszkańców oraz ofertę przyjazną i atrakcyjną dla przybywających wypoczywać lub inwestować**”

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej uwzględniając regionalną politykę rozwoju określoną w Strategii, organizuje warunki przestrzenne dla alokacji funkcji społeczno-gospodarczych i poszczególnych inwestycji. Określone w Strategii inicjatywy lokalne stanowią komplementarne przedsięwzięcia wobec projektów strategicznych i łącznie przyczyniają się do realizacji priorytetów rozwojowych, które są w pełni spójne z celami wyznaczonymi na poziomie regionalnym.

Na strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy Przemyśl składają się elementy stanowiące niezależnie funkcjonujące układy i struktury lub budujące strefy funkcjonalne będące obszarami o zbliżonych bądź powiązanych funkcjach i kierunkach rozwoju, które ukształtowały się w wyniku rozwoju obszaru i działalności człowieka.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Przemyśl jest zrównoważonym modelem rozwoju, obejmującym w sposób spójny i komplementarny sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenną, infrastrukturalną jak i strefę związaną z ochroną środowiska. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej służyć ma zobrazowaniu, wizji rozwoju gminy realizowanej poprzez zakładane w strategii rozwoju gminy cele strategiczne. Ma on również uwzględniać: zasadę ciągłości realizacji polityk społeczno-gospodarczych i przestrzennych oraz stan zagospodarowania. Nie jest on planem zagospodarowania, lecz schematem obrazującym sposób funkcjonowania obszaru i stanowi przestrzenne odniesienie dla polityk rozwojowych.

4.1. Uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne Gminy

W celu określenia modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej konieczne jest przeprowadzenie analizy uwarunkowań rozwoju gminy Przemyśl.

Dokumentem planistycznym wskazującym kierunki rozwoju gminy Przemyśl, na bazie jej wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych jest obowiązujące Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Przemyśl, przyjęte Uchwałą Rady Gminy Przemyśl NR III/20/2002 z dnia 27 grudnia 2002 r. w sprawie uchwalenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Przemyśl z późn.zm. zwane dalej Studium.

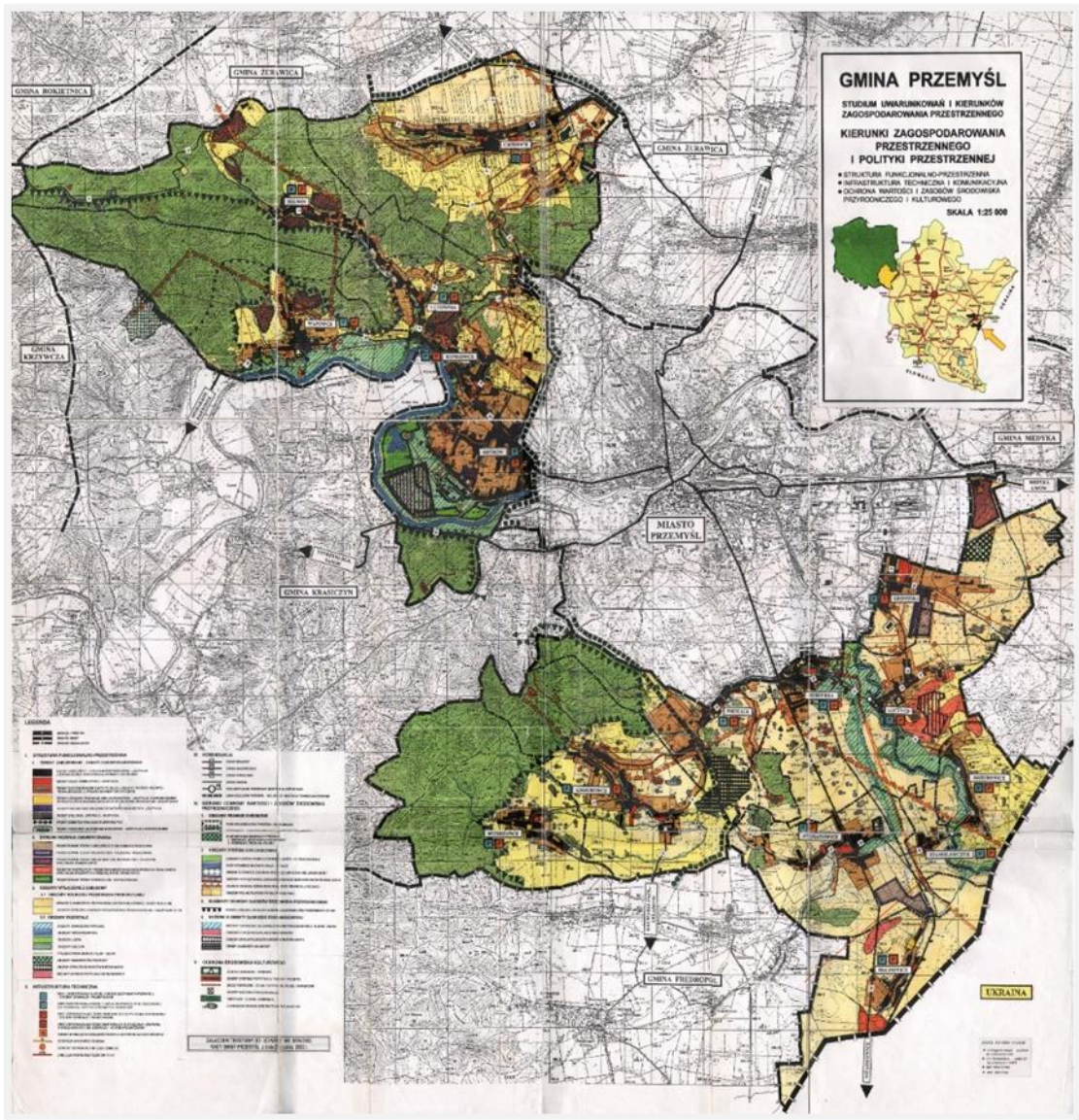
Studium pomimo, iż nie posiada statusu prawa miejscowego, stanowi podstawowy dokument lokalnego systemu planowania przestrzennego, którego celem jest rozpoznanie aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem, a następnie na ich podstawie sformułowanie długofalowej polityki przestrzennej gminy. Studium wskazuje możliwą formę oraz stopień zainwestowania poszczególnych terenów.

Jak wynika ze Studium Gmina Przemyśl ma charakter gminy podmiejskiej o wyodrębnionych terytorialnie dwóch obszarach:

- ✓ obszar północno – zachodni położony po stronie zachodniej miasta Przemyśla charakteryzujący się znacznym zalesieniem, bogatą rzeźbą terenu i wysokimi walorami krajobrazowymi - stanowi fragment Pogórza Przemyskiego,
- ✓ obszar południowo – wschodni położony po stronie południowej i wschodniej miasta Przemyśla charakteryzujący się stosunkowo niewielkim zalesieniem, łagodnym urzeźbieniem przechodzącym w tereny płaskie stanowiące fragment Kotliny Sandomierskiej.

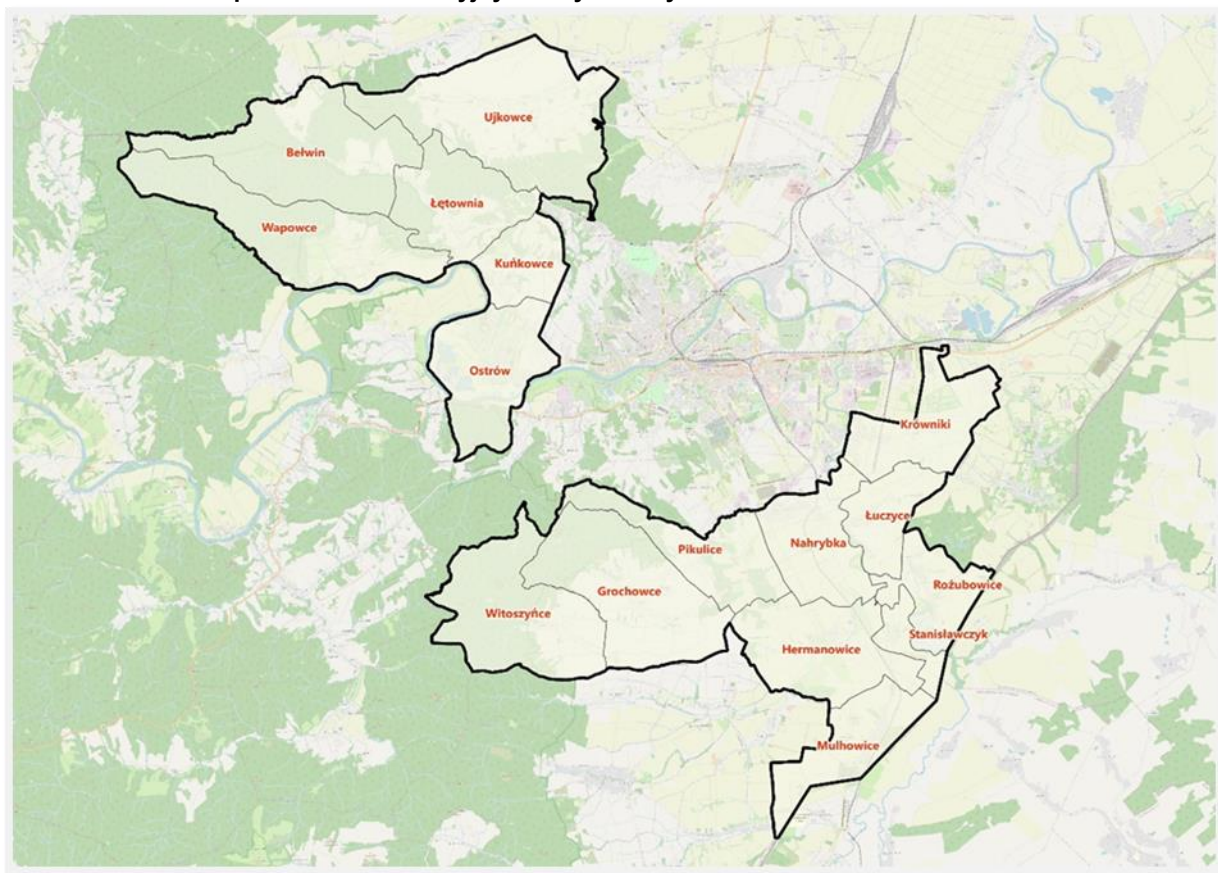
Łącznikiem obu obszarów gminy jest miasto Przemyśl.

Obraz 2. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Przemyśl – kierunki zagospodarowania przestrzennego

Dominującą funkcją gminy jest rolnictwo i leśnictwo, funkcjami uzupełniającymi są: turystyka i rekreacja oraz mieszkalnictwo związane z atrakcyjnością terenów podmiejskich dla osadnictwa typu miejskiego (funkcja sypialniana). Układ strukturalno- przestrzenny gminy oparty jest o ustabilizowaną sieć osadniczą.

Obraz 3. Położenie i podział administracyjny Gminy Przemysł

Źródło: opracowanie własne

Gmina Przemysł jest gminą wiejską położoną we wschodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie przemyskim, przy granicy z Ukrainą.

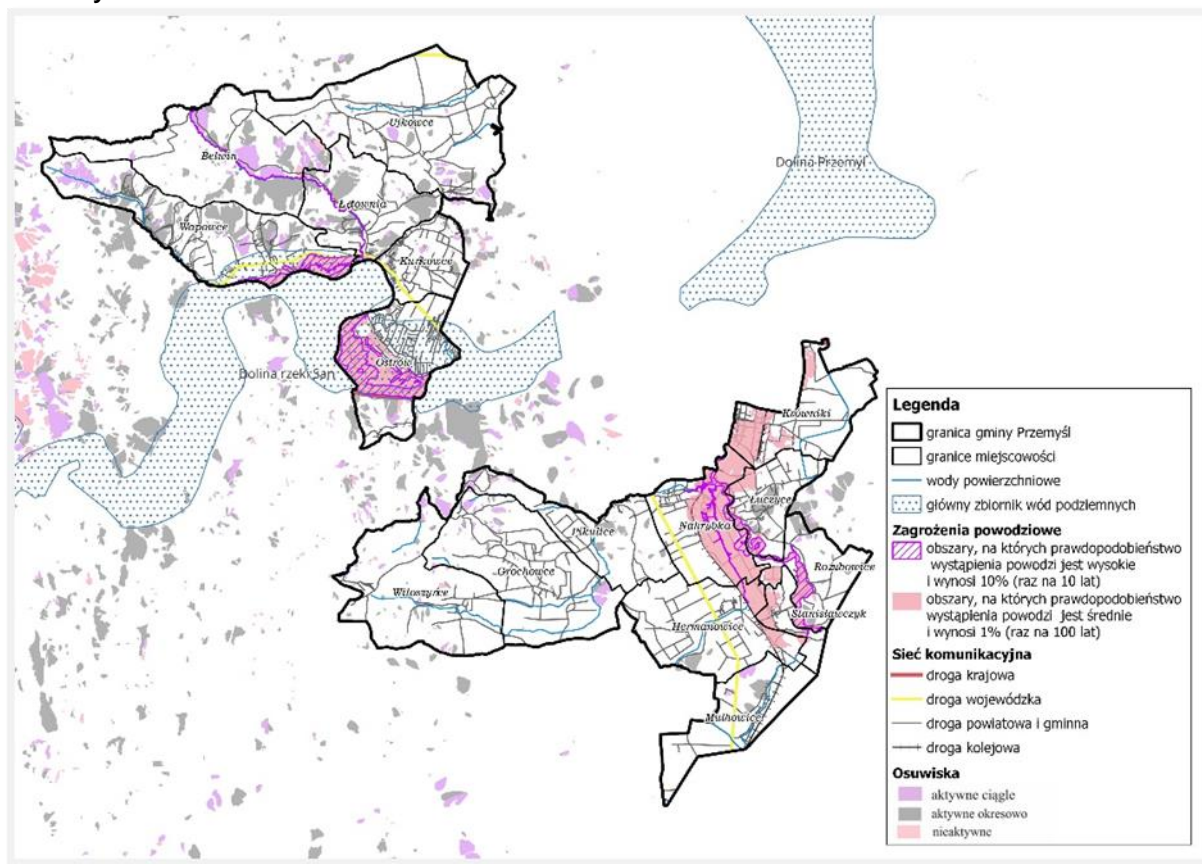
Od północy graniczy z gminą Żurawica, od północnego wschodu z gminą Medyka, od południa z gminą Fredropol, natomiast od wschodu z gminami Krasieczyn oraz Krzywca. Gmina sąsiaduje również z Miastem Przemysł, które rozdziela ją na dwie części: północno-zachodnią i południowo-wschodnią. Pod względem administracyjnym gminę tworzy 16 jednostek: Bełwin, Grochowce, Hermanowice, Krówniki, Kuńkowce, Łętownia, Łuczycy, Malhowice, Nahrybka, Ostrów, Pikulice, Rożubowice, Stanisławczyk, Ujkowce, Wapowce i Witoszyńce. Największą miejscowością gminy jest Ostrów, natomiast siedziba gminy znajduje się w mieście Przemysł.

Gmina Przemysł to gmina typowo rolnicza - posiada bardzo dobre warunki dla rozwoju produkcji żywności w różnych jej działach, także w wymiarze wielkotowarowym. Dobre warunki glebowe, agroklimatyczne i wodne sprzyjają uprawie nawet najbardziej wymagających roślin uprawnych łącznie z warzywami i uprawami sadowniczymi.

Występujące na terenie gminy Przemysł obszary osuwiskowe jak i obszary szczególnego zagrożenia powodzią to uwarunkowania, które istotnie wpływają na możliwości jej zagospodarowania.

Ograniczenia w zagospodarowaniu terenów zalewowych dotyczą obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Zgodnie z art. 77 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2652 późn. zm.), na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w szczególności ich składowania oraz lokalizowania nowych cmentarzy.

Obraz 4. Model struktury funkcjonalno–przestrzennej - obszary szczególnego zagrożenia powodzią i obszary osuwiskowe

Źródło: opracowanie własne

Ustawa nie podaje innych szczegółowych zakazów i nakazów w zakresie możliwości zagospodarowania i zabudowy obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Wprowadza natomiast obowiązek uwzględniania ich w dokumentach planistycznych w tym przede wszystkim w studiach przestrzennego zagospodarowania gminy i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz konieczność uzgadniania dokumentów z Wodami Polskimi, w zakresie dotyczącym zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Uwzględnienie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszarów osuwiskowych jest niezwykle istotne w procesie gospodarowania przestrzenią. Wprowadzanie zabudowy na terenach osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi powinno być rozpatrywane na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W zakresie systemu zabezpieczenia przeciwpowodziowego i regulacji stosunków wodnych wyrazem racjonalnej polityki przestrzennej jest:

- utrzymanie i konserwacja urządzeń melioracji szczegółowej, tj.: sieci drenażowej oraz rowów, z obowiązkiem ich przebudowy – w razie wystąpienia kolizji z planowanym zagospodarowaniem – w sposób umożliwiający prawidłowe działanie systemu na terenach sąsiednich;
- realizacja rozbudowy obiektów małej retencji, z zastosowaniem rozwiązań umożliwiających migrację organizmów wodnych.

Poprawa jakości środowiska naturalnego łączy się z odpowiednimi działaniami w obszarze retencji, które w wyniku zmian klimatu stają się istotne nie tylko dla gminy Przemyśl, lecz również dla jednostek samorządu terytorialnego, które z nią bezpośrednio sąsiadują. Konieczna jest zatem współpraca z innymi gminami oraz zaplanowanie i realizacja wspólnego planu retencji, które są istotną inicjatywą w ponadlokalnych relacjach gminy Przemyśl z innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

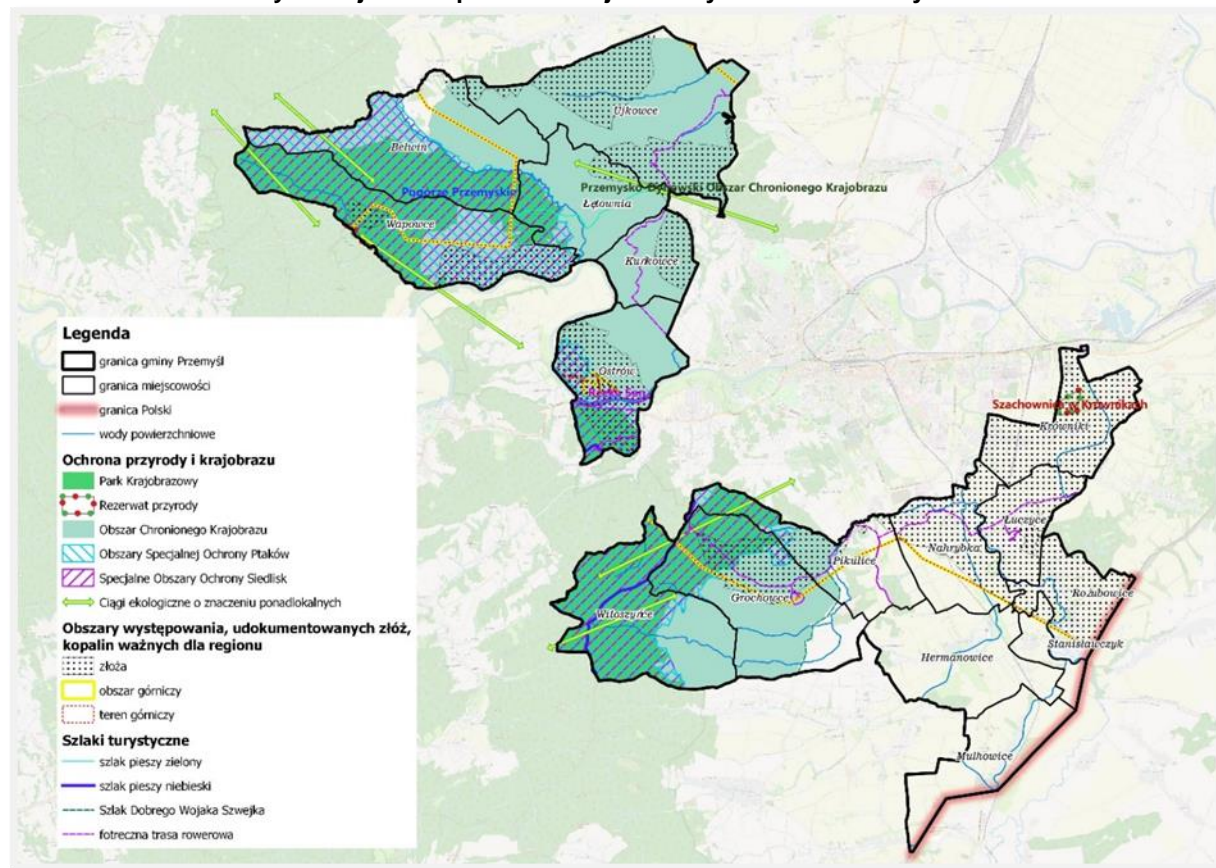
W obszarze gminy Przemyśl znajdują się osuwiska aktywne ciągle, aktywne okresowo oraz osuwiska nieaktywne. Rozmieszczenie osuwisk jest nierównomierne. Na terenie obszarów osuwania się mas ziemnych – osuwisk nieaktywnych, dopuszcza się rozbudowę, nadbudowę i przebudowę istniejących budynków oraz lokalizację nowej zabudowy pod warunkiem wykonania dokumentacji geologiczno-inżynierskiej potwierdzającej, że projektowana inwestycja nie naruszy równowagi gruntu i nie spowoduje uaktywnienia się osuwiska. Dokumentacja ta musi określać zalecenia dotyczące zabezpieczeń dla projektowanej zabudowy. Na pozostałych obszarach – osuwisk aktywnych ciągle oraz

osuwisk aktywnych okresowo, lokowanie zabudowy nie powinno być dopuszczone.

W celu zminimalizowania ryzyka osuwiskowego wykonywane są dla gmin mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi (MOTZ). MOTZ sporządzane są zarówno w ramach Systemu Ochrony Przeciwosuwiskowej (SOPO), wg harmonogramu wynikającego z umowy na realizację tego zadania, jak i na zlecenia jednostek administracji samorządowej. W 2020 r. MOTZ była wykonywana na obszarze 24 gmin województwa podkarpackiego. Wprowadzanie zabudowy na terenach osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi powinno być rozpatrywane na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Zrównoważony rozwój gminy Przemysł musi uwzględniać uwarunkowania ekologiczne.

Obraz 5. Model struktury funkcjonalno–przestrzennej – zasoby nautalne i zasoby środowiska

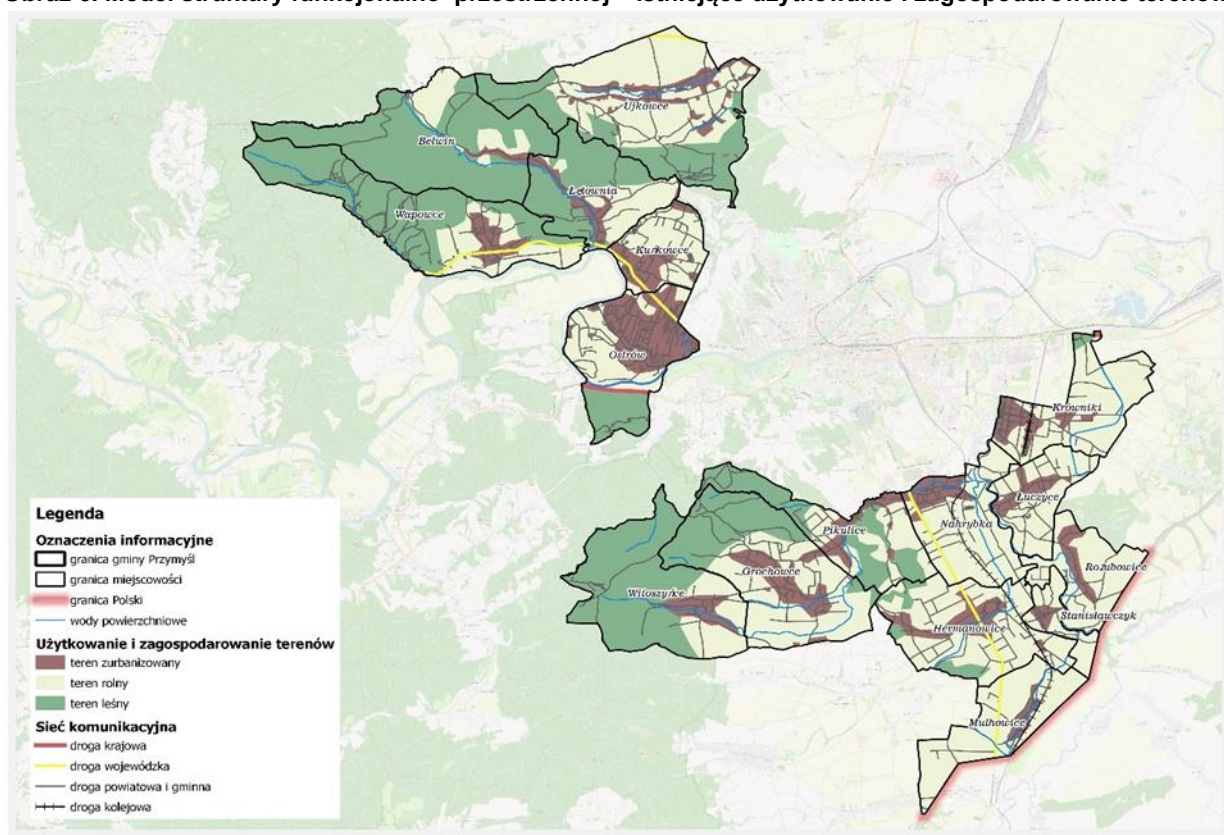
Źródło: opracowanie własne

Na terenie gminy Przemysł znajdują się następujące obszary prawnie chronione:

- ✓ rezerwat florystyczny „Szachownica” zajmujący obszar 16,7 ha w obrębie gruntów wsi Krówniki w południowo – wschodniej części Gminy. Przedmiotem ochrony jest stanowisko rzadkiej rośliny o nazwie „szachownica kostkowata”.
- ✓ rezerwat leśno – krajobrazowy „Przełom Hołubli” położony w Wapowcach – Hołubli w północno - zachodniej części gminy, zajmujący w jej granicach powierzchnię około 2 ha, przy ogólnej powierzchni tego rezerwatu 46,4 ha. Przedmiotem ochrony jest fragment starodrzewu lipowego oraz dolina potoku Hołubla.
- ✓ Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego o powierzchni 61 862 ha. Na terenie Parku istnieje osiem rezerwatów przyrody. O dużych wartościach Parku decyduje występowanie unikatowej formy krawędzi brzegu karpackiego na odcinku sigmoidy przemyskiej reprezentującej niezależnie od wyjątkowości struktury geologicznej, także wybitne walory krajobrazowe.
- ✓ Przemysko–Dynowski Obszar Chronionego Krajobrazu, zajmujący na terenie gminy powierzchnię 4.664 ha. Znaczną powierzchnię obszaru porastają lasy liściaste i mieszane o wysokim stopniu naturalności.
- ✓ Obszar specjalnej ochrony ptaków Pogórza Przemyskie (PLB180001), który obejmuje fragment najbardziej wysuniętych na zachód pogórzy Karpat Wschodnich, tj. Pogórza Przemyskiego i Pogórza Dynowskiego. Obszar ten jest cenną ostoją ptaków – stwierdzono występowanie na tym terenie co najmniej 29 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Teren ten zasiedlają również ptaki z Polskiej Czerwonej Księgi, np. orzeł przedni, dzięcioł białostrzygi, puszczyk uralski.

- ✓ Obszar Natura 2000 Rzeka San (PLH180007) obejmuje odcinek środkowego Sanu (pomiędzy Sanokiem i Jarosławiem). Teren ten jest wartościowym przyrodniczo odcinkiem dużej podgórskiej rzeki, charakteryzującej się naturalnymi brzegami i słabo przekształconym korytem. Stanowi on ważną ostoję wielu gatunków ryb. Na terenie tego obszaru występuje największa w kraju populacja kielbia Kesslera. Łącznie stwierdzono tu występowanie 8 gatunków ryb z Załącznika II Dyrektywy Rady.
- ✓ Obszar Natura 2000 Ostoja Przemyska (PLH180012) obejmuje swoim zasięgiem jedyny w Polsce fragment najbardziej wysuniętych na zachód pogórzy Karpat Wschodnich, tj. Pogórza Przemyskiego i Pogórza Dynowskiego. Lasy stanowią ponad 70% łącznej powierzchni tego obszaru. W granicach ostoi stwierdzono występowanie 6 typów siedlisk ważnych dla UE. Teren ten stanowi ważną ostoję fauny puszczańskiej z dużymi drapieżnikami (wilkiem i rysiem) oraz dużymi ssakami roślinożernymi. Stwierdzono tu w sumie 56 gatunków zwierząt cennych, w tym 13 gatunków ptaków. Wśród bezkręgowców szczególnie cenne są gatunki związane ze starymi drzewostanami dębowymi i bukowymi: jelonek rogacz, pachnica dębowa i kozioróg dębosz. Na tym terenie występuje również 900 gatunków roślin naczyniowych, w tym wiele gatunków zagrożonych, chronionych i rzadkich.

Obraz 6. Model struktury funkcjonalno–przestrzennej – istniejące użytkowanie i zagospodarowanie terenów

Źródło: opracowanie własne

- ✓ 59,7% powierzchni gminy stanowią użytki rolne, obszary zabudowane to 3,7%, a grunty leśne stanowią 35,2%. Pozostała część obszaru zajęta jest przez nieużytki.

Lasy występujące w obu częściach gminy w znacznych arealach posiadają funkcję ochronną (wodochronną i glebochronną) i stanowią wschodnie rubieże dużych kompleksów leśnych poza obszarem gminy. Lasy w gminie należą do Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego oraz do Przemysko – Dynowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu skąd wynikają określone zasady prowadzenia w nich gospodarki leśnej. Istniejąca granica polno – leśna pokrywa się w przebiegu z granicą Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego.

Bardzo dobre gleby wysokich klas bonitacyjnych determinują możliwość przeznaczenia pod zalesienia gruntów rolnych w większym wymiarze.

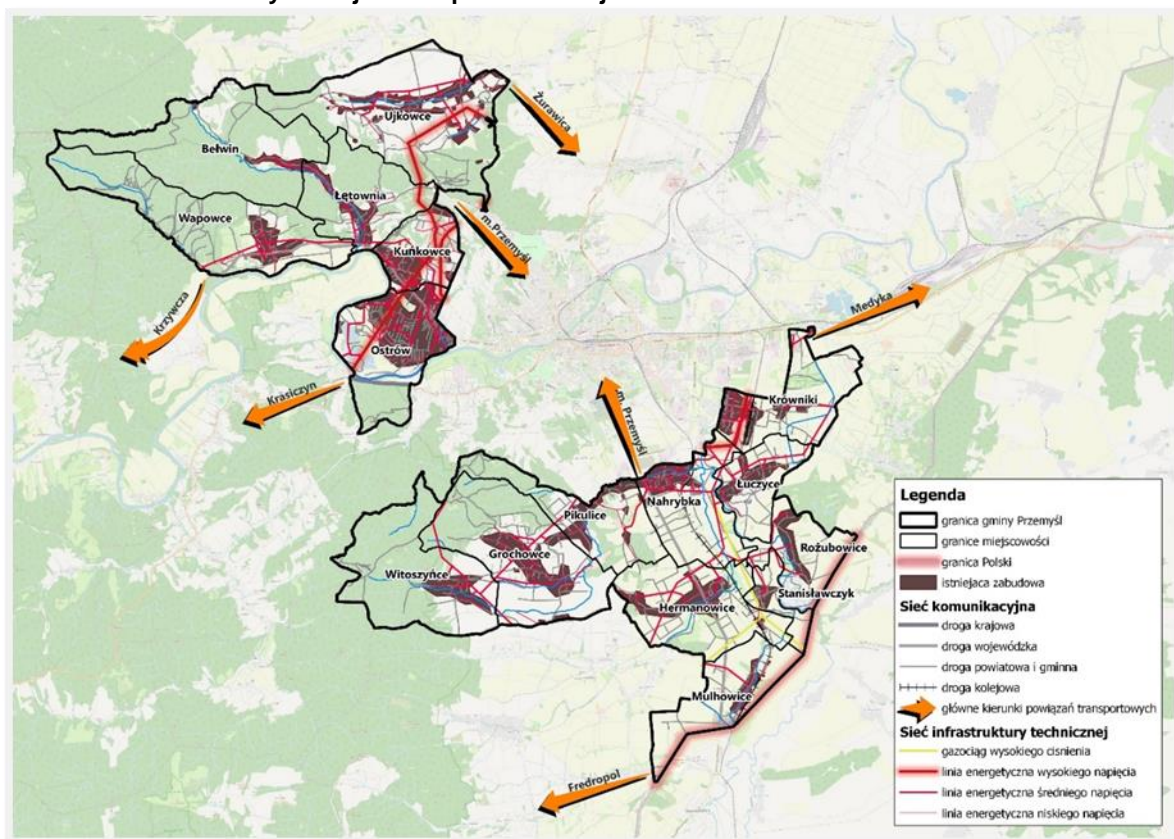
Walory krajobrazowe obszarów leśnych, rzeka San oraz licznie występujące w gminie obiekty kulturowe o znaczeniu historycznym oraz przyrodniczym, w tym unikalne w skali regionu i kraju (forty twierdzy „Przemyśl”), są elementami atrakcyjnymi dla turystyki krajoznawczej, poznawczej i edukacyjnej oraz dla rekreacji i wypoczynku.

Położenie gminy Przemyśl w obszarach prawnie chronionych ma bezpośredni wpływ na kierunki jej rozwoju. Ogranicza to bądź wyklucza możliwości podejmowania inwestycji szkodliwych dla środowiska naturalnego oraz zobowiązuje do szczególnej dbałości o środowisko naturalne. Utrzymanie dotychczasowej poprawnej kondycji różnorodnych składników środowiska przyrodniczego, wymaga dalszej prawidłowej gospodarki i kontynuowania działań poprawy stanu środowiska przyrodniczego.

Polityka przestrzenna gminy Przemyśl powinna być kształtowana harmonijnie, w zgodzie z istniejącą przyrodą oraz zgodnie z potrzebą kształtowania wysokiej jakości przestrzeni i wysokich warunków życia społeczności gminy Przemyśl.

Jak wynika z analizy przestrzennej obszary koncentracji zabudowy występują na terenach o dobrej dostępności infrastrukturalnej.

Obraz 7. Model struktury funkcjonalno–przestrzennej – uwarunkowania infrastrukturalne

Źródło: opracowanie własne

Infrastruktura komunikacyjna gminy Przemyśl oparta jest na zapewniających bardzo dobrą dostępność zewnętrzną drogach wojewódzkich nr 884 i 885 oraz drodze wojewódzkiej nr 881 relacji Sokółów Małopolski – Łańcut – Kańczuga – Pruchnik – Żurawica. Przez teren gminy, na odcinku ok 1,5 km, przebiega również droga krajowa nr 28. W skład układu komunikacyjnego gminy, prócz dróg wojewódzkich, wchodzi również drogi powiatowe, które pomimo bardzo zróżnicowanego stanu technicznego, razem z drogami gminnymi mają największy wpływ na mobilność i dostępność wewnętrzną wszystkich miejscowości gminy. Osią układu komunikacyjnego części północno-zachodniej gminy Przemyśl jest droga wojewódzka nr 884 relacji Przemyśl – Domaradz, przebiegająca przez miejscowości: Ostrów, Kuńkowce, Łętownia i Wapowce, której długość na terenie gminy wynosi 6,89 km. Osiami układu komunikacyjnego części południowo – wschodniej gminy są łączące się na pograniczu Przemyśla, Nehrybki i Pikulic droga wojewódzka nr 885 relacji Przemyśl – Hermanowice – Granica Państwa, przebiegająca przez Nehrybkę, Hermanowice i Malhowice oraz droga powiatowa nr 2091R relacji Przemyśl – Fredropol - Huwniki, przebiegająca przez Pikulice i Grochowce. Długość drogi wojewódzkiej nr 885 na terenie gminy wynosi 6,83 km. Sieć pozostałych dróg powiatowych i gminnych jest dowiązana do wyżej opisanych. Całość układu drogowego gminy stwarza dogodne powiązania zarówno wewnętrzne pomiędzy poszczególnymi miejscowościami, jak i zewnętrzne. Stan techniczny dróg wojewódzkich i krajowej jest dobry, natomiast dróg powiatowych i gminnych – bardzo zróżnicowany; od dróg o nawierzchni twardej ulepszonej po drogi gruntowe.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna w gminie Przemyśl pomimo wielu inwestycji, które zostały zrealizowane w minionych latach, dzięki którym ilość mieszkańców korzystających z bieżącej wody i kanalizacji uległa dużemu wzrostowi, pozostaje w dalszym ciągu niedostarczenie rozwinięta. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2021 roku na terenie gminy z sieci wodociągowej

korzystało 6 516 osób. Całkowita długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej na terenie gminy w ciągu ostatnich dziesięciu lat uległa podwojeniu i w 2021 r. wyniosła 110,5 km. Według dostępnych danych w 2021 roku z sieci kanalizacyjnej korzystało 5342 osób a całkowita długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wyniosła 56,4 km. W gminie brak jest oczyszczalni ścieków, które z przeważającego terenu są odprowadzane do oczyszczalni w mieście Przemyśl. Istnieje konieczność dalszej rozbudowy sieci kanalizacyjnej w celu zapewnienia możliwości korzystania z niej wszystkim mieszkańcom gminy. Poprawa stanu rozwoju gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy jest jednym z głównych celów operacyjnych.

Na terenie gminy Przemyśl sieć rurociągów gazowych jest dobrze rozbudowana, co zapewnia korzystne warunki do inwestowania. Do wszystkich miejscowości gminy doprowadzone są sieci gazowe, przy czym z gazu korzysta blisko 90% gospodarstw domowych. Sieć gazowa gminy oparta jest na systemie gazociągów średnioprężnych, gazociągów rozdzielczych, odgałęzień i przyłączy do budynków. Sieć części południowo – wschodniej gminy zasilana jest ze stacji redukcyjno – pomiarowej I i II stopnia w Hermanowicach oraz ze stacji na terenie Przemyśla, natomiast sieć części północno – zachodniej ze stacji redukcyjno - pomiarowych położonych na terenie Przemyśla i sąsiedniej gminy Żurawica (dla wsi Ujkowice). Według danych GUS, na koniec 2021 roku na terenie gminy Przemyśl znajdowało się 177084 m czynnej sieci gazowej ogółem, a 7906 ludności gminy korzystało z sieci gazowej.

W Gminie Przemyśl zapewniony jest dostęp do szerokopasmowego Internetu w większości zamieszkałych miejscowości. Głównymi dostawcami Internetu na terenie gminy są firmy lokalne oraz operatorzy krajowych sieci komórkowych.

Jak wynika z analizy przestrzennej obszary koncentracji zabudowy występują na terenach o dobrej dostępności komunikacyjnej. Wzrastający ruch drogowy i wzmożona eksploatacja dróg powoduje pogorszenie ich stanu. Część z nich wymaga modernizacji, w tym dostosowania do potrzeb mieszkańców i odwiedzających gminę turystów. Wykształcone w długim okresie czasu układy osadnicze i kierunki ciążenia komunikacyjnych zdeterminowały kształt i kierunki rozbudowy sieci komunikacyjnej. Wzrastający ruch na drogach wojewódzkich przebiegających przez obszar gminy spowoduje, że układ dróg będzie wymagał w okresie kilku lat intensywnej modernizacji i rozbudowy. Brak kompleksowych terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe, wyznaczonych na podstawie planu zagospodarowania przestrzennego, sprawia, że w większości budownictwo rozwija się na terenach prywatnych. Wśród zabudowy dominuje typ zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Wzrastający ruch drogowy i wzmożona eksploatacja dróg powoduje pogorszenie ich stanu. Część z nich wymaga modernizacji, w tym dostosowania do potrzeb mieszkańców i odwiedzających. Wykształcone w długim okresie czasu układy osadnicze i kierunki ciążenia komunikacyjnych zdeterminowały kształt i kierunki rozbudowy sieci komunikacyjnej. Dalszy rozwój Gminy Przemyśl w zakresie obsługującego układu drogowego może się opierać o istniejący układ dróg, niezbędne są jednak działania polegające na ich modernizacji technicznej i realizacji brakujących w powiązaniach odcinków.

Do głównych instrumentów wdrażania polityki przestrzennej należy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Dokument ten określa politykę przestrzenną i kierunki zagospodarowania przestrzennego każdej z gmin szczegółowo uwzględniając uwarunkowania rozwoju przestrzennego.

4.2. Kierunki Polityki przestrzennej Gminy

Bazując na ww. uwarunkowaniach wewnętrznych, iż zewnętrznych rozwoju gminy Przemyśl, obowiązujące Studium wskazuje jednoznacznie główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy w tym:

- kierunki i zasady ochrony dóbr kultury
- kierunki rozwoju rolnictwa i leśnictwa
- kierunki i zasady rozwoju turystyki i rekreacji
- kierunki rozwoju i zasady gospodarki przestrzennej dotyczące obszarów zainwestowania
- kierunki rozwoju komunikacji
- kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

Zgodnie z założeniami Studium: mając na uwadze potrzebę kształtowania krajobrazu obszarów zabudowanych i projektowanych do zabudowy, a także obszarów rolniczych, zaleca się:

- ✓ dostosowywanie architektury nowo wznoszonych budynków i obiektów, niezależnie od ich przeznaczenia, do skali i charakteru krajobrazu w bliskim otoczeniu i w oglądzie szerszym,
- ✓ dbałość o estetykę architektury zabudowy w zakresie brył budynków, detali i kolorystyki elewacji,

- ✓ ograniczenie wysokości budynków w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej pozarolniczej i w siedliskach rolniczych do dwóch maksymalnie kondygnacji nadziemnych z użytkowym poddaszem, w zabudowie wielorodzinnej do trzech kondygnacji,
- ✓ upowszechnienie stosowania w budynkach wznoszonych na terenach położonych w granicach Przemysko – Dynowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, niezależnie od ich przeznaczenia, dachów półstromych i stromych o spadkach w granicach 30-45°. Zalecenie to dotyczy również przebudów istniejących budynków dokonywanych w ramach ich remontów i modernizacji,
- ✓ wprowadzanie zieleni wysokiej i niskiej ozdobnej towarzyszącej zabudowie, w tym zieleni zimozielonej izolacyjnej zabudowę od dróg,
- ✓ dbałość o estetykę małej architektury oraz ogrodzeń posesji.

Ponadto zaleca się:

- ✓ w zakresie urządzeń liniowych systemów elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych rozdzielczych i przyłączeniowych stosowanie rozwiązań kablowych doziemnych,
- ✓ w zakresie krajobrazu otwartych przestrzeni rolniczych utrzymanie i ochronę występującej tamże zieleni śródpolnej oraz wprowadzanie nasadzeń szpalerowych wzdłuż dróg polnych i w miedzach.

Podstawowy zarys i kierunki zagospodarowania gminy wyznacza Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Przemysł. Jest to dokument planistyczny o działaniu ogólnym obejmujący obszar całej Gminy. Istotą Studium jest określenie polityki przestrzennej gminy i lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego w oparciu o diagnozę. Uszczegółowienie zasad zagospodarowania terenów następuje w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, których Gmina Przemysł na dzień 31 grudnia 2021 r. posiadała 13. Pokrycie planem obejmuje powierzchnię 35 ha. W 2021 r. podjęto prace nad sporządzeniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla fragmentów obrębów wsi Krówniki i Hermanowice. W Krównikach zmiana mpzp dotyczy przeznaczenia terenu pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną wraz z usługami towarzyszącymi, natomiast w Hermanowicach zmiana mpzp będzie dotyczyć poszerzenia cmentarza.

W 2021 r. zostało wydanych:

- 309 zaświadczeń w sprawie położenia działek w mpzp.,
- 57 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego,
- 84 decyzje o warunkach zabudowy w tym: 66- zabudowy jednorodzinnej
- 6 – zabudowy usługowej
- 12 - zabudowa inna

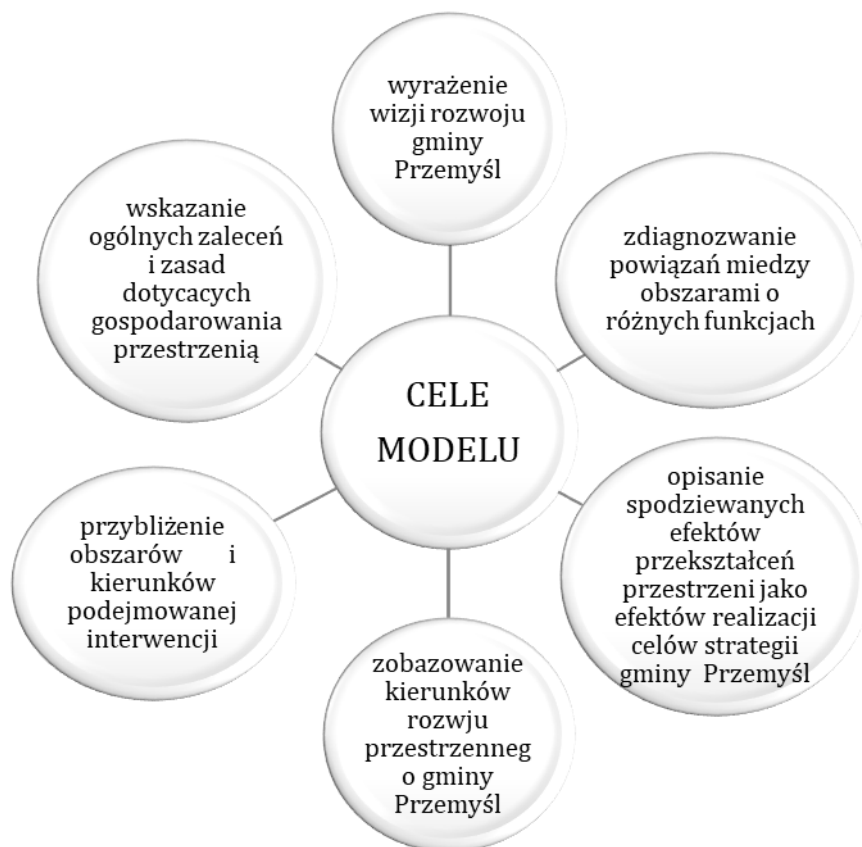
Zgodnie z polityką przestrzenną gminy Przemysł naczelną zasadą gospodarki przestrzennej w terenach osiedleńczych powinno być eliminowanie z ich struktury kolizji między funkcjonalnych poprzez stosowanie zakazu lokalizowania obiektów i funkcji szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi oraz mogących pogorszyć stan środowiska w rozumieniu obowiązujących przepisów prawnych oraz stosowanie zasady ograniczania ewentualnego oddziaływania zewnętrznego funkcji poza mieszkaniowych do granic terenu własnego.

4.3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Przemysł jest zrównoważonym modelem rozwoju, obejmującym w sposób spójny i komplementarny sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenną, infrastrukturalną jak i strefę związaną z ochroną środowiska. Jest on zgodny z zakładaną w Studium polityką przestrzenną - opiera się na aktualnych uwarunkowaniach funkcjonalno-przestrzennych gminy Przemysł oraz wspiera realizację zakładanych w dokumencie kierunków. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Przemysł służyć ma zobrazowaniu, wizji rozwoju gminy realizowanej poprzez zakładane w strategii rozwoju gminy cele strategiczne.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Przemysł uwzględnia: zasadę ciągłości realizacji polityk społeczno-gospodarczych i przestrzennych oraz stan zagospodarowania. Nie jest on planem zagospodarowania, lecz schematem obrazującym sposób funkcjonowania obszaru i stanowi przestrzenne odniesienie dla polityk rozwojowych.

Głównymi celami kształtowanego modelu struktury są:

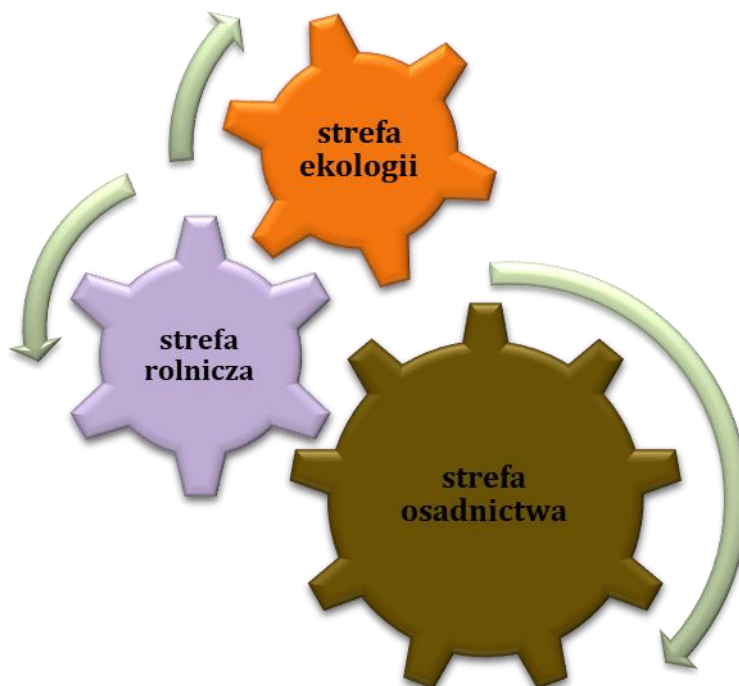

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Przemyśl powstał przy uwzględnieniu specyfiki gminy, przyjętych kierunków jej rozwoju i oraz koncepcji ukształtowanej podczas prowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami. Z jednej strony, ze względu na ukształtowanie terenu, historycznie ugruntowane użytkowanie przestrzeni (w tym sieć osadniczą), powiązania komunikacyjne, występujące zasoby naturalne i obszary cenne przyrodniczo, a także wiele innych uwarunkowań zastanych, a z drugiej strony w wyniku zdiagnozowanych w strategii problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, wyodrębniono strefy przestrzenne gminy Przemyśl.

W celu wyznaczenia stref będących elementem modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej przeanalizowano kluczowe uwarunkowania rozwojowe gminy Przemyśl tj.:

- ✓ kierunki zmian w przestrzeni wynikające z celów Strategii Rozwoju Gminy oraz uwzględniające ustalenia, zalecenia (rekomendacje) i zasady wynikające z dokumentów wojewódzkich i krajowych;
- ✓ elementy struktury osadniczej takie jak:
 - dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe,
 - obszary o kluczowych funkcjach dla rozwoju Gminy (np. obszary usługowe, obszary turystyki i wypoczynku, obszary produkcji przemysłowej lub rolniczej i leśnej, obszary chronione, obszary inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym),
 - inne obszary – ważne z punktu widzenia Gminy,
 - schemat powiązań infrastrukturalnych i funkcjonalnych,
 - potencjalne konflikty przestrzenne.

W ramach modelu wyznaczono 3 strefy, które wzajemnie się uzupełniają i na siebie oddziałują:

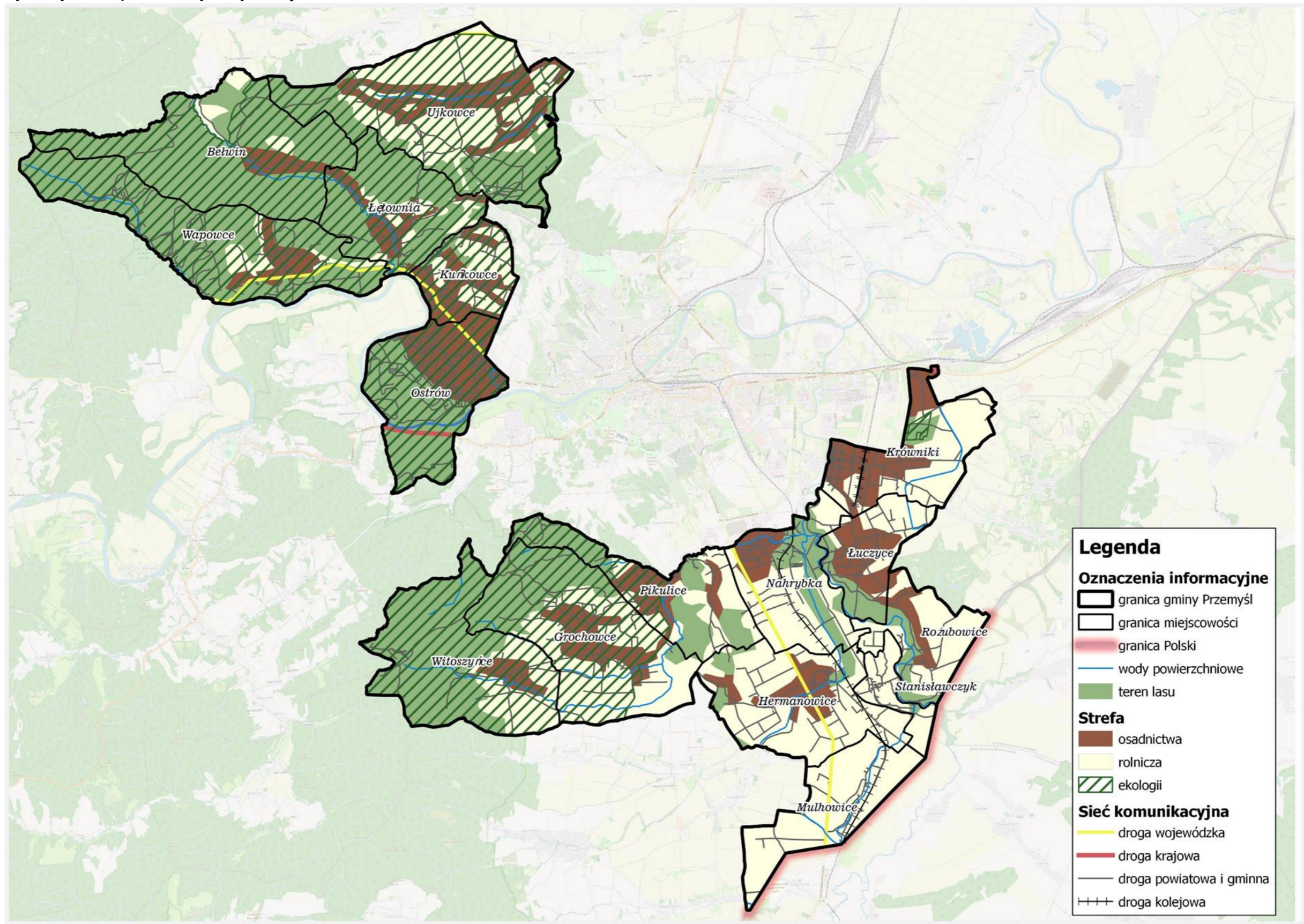

Dla właściwego funkcjonowania gminy Przemyśl konieczny jest zrównoważony i spójny rozwój wszystkich tych stref tworzący model oparty na wizji i realizacji założonych celów realizacji polityki rozwój.

Dla zapewnienia komplementarnego rozwoju wszystkich 3 stref (osadnictwa, rolniczej oraz ekologii) zaleca się, aby:

- ✓ polityka przestrzenna gminy była prowadzona w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju (konieczność określenia zasad zagospodarowania pozwalających na zachowanie zasobów środowiska przyrodniczego, w tym poprzez ochronę jego cennych zasobów, przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu jego walorów);
- ✓ wykorzystać rezerwy terenowe, w celu uzupełniania zabudowy oraz kształtowania zabudowy zwartej (nie należy dopuszczać do rozpraszania zabudowy);
- ✓ rozważyć możliwość wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w zakresie wykorzystywania energii solarnej i produkcji biomasy.
- ✓ polityka przestrzenna gminy powinna być kształtowana harmonijnie, w zgodzie z istniejącą przyrodą oraz zgodnie z potrzebą kształtowania wysokiej jakości przestrzeni i wysokich warunków życia mieszkańców.

Obraz 8. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy Przemysł

Źródło: opracowanie własne

STREFA OSADNICTWA

Obejmuje tereny zainwestowane, przeznaczone do zainwestowania w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz przyległe do nich obszary stanowiące potencjalne tereny rozwoju osadnictwa.

Polityka przestrzenna w strefie koncentrować się będzie na:

- ✓ tworzeniu wysokiej jakości przestrzeni urbanistycznej dla rozwoju: funkcji mieszkaniowych i mieszkaniowo-usługowych, realizowanych w zwartych obszarach wokół terenów już zainwestowanych, uzupełnianiu istniejącej zabudowy z wykorzystaniem rezerw terenowych, funkcji rekreacji indywidualnej, funkcji usługowych, rolnych, wytwórczych i produkcyjnych, lokowanych na obrzeżach terenów zabudowy mieszkaniowej lub niezależnie – z dobrym dostępem do systemu transportowego,
- ✓ kształtowaniu i ochronie zasobów środowiska kulturowego i walorów krajobrazowych poprzez: zapewnienie ochrony wyznaczonych w Studium obiektów cennych i zabytkowych, poprzez wprowadzenie regulacji, określających sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji nie powodującej utraty ich wartości kulturowych oraz zasady kształtowania zabudowy w ich sąsiedztwie, zapewnienie ochrony ekspozycji punktów widokowych, poprzez wprowadzanie regulacji dotyczących usytuowania i ograniczania gabarytów nowo realizowanej przekształcanej zabudowy w ich sąsiedztwie, wyznaczenie i ochronę lokalnych, atrakcyjnych otwarć widokowych w istniejących i nowo realizowanych zespołach zabudowy.

Strefa ta ma za zadanie realizację celów w zakresie:

- ✓ rozwoju mieszkalnictwa;
- ✓ rozwoju usług publicznych i komercyjnych;
- ✓ rozwoju urządzeń usługowych dla mieszkalnictwa i korzystających z wypoczynku;
- ✓ uporządkowanie istniejącej zabudowy, kształtowanie zespołów zieleni urządzonej;
- ✓ rozwoju działalności gospodarczych niewykazujących szkodliwości dla środowiska;
- ✓ zapewnienie odpowiednich standardów obsługi komunikacyjnej i wyposażenia w infrastrukturę techniczną;
- ✓ ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych;
- ✓ zapewnienie bazy noclegowej dla korzystających z wypoczynku;
- ✓ obsługi gospodarki rolnej i leśnej.

Strefa ta obejmuje tereny zainwestowane gminy w postaci: istniejącego i projektowanego budownictwa mieszkaniowego, typowej zabudowy zagrodowej, obszarów usług, obszarów działalności gospodarczej, cmentarzy oraz potencjalnych możliwości ich rozwoju. Strefa ta ściśle wiąże się z istniejącą i projektowaną infrastrukturą techniczną.

STREFA ROLNICZA

W skład tej strefy wchodzi grunty rolne użytkowane i odłogowane, łąki, pastwiska a także części kompleksów leśnych tworzących zarośla wzdłuż cieków i głęboko wciętych dolin.

Polityka przestrzenna w strefie koncentrować się będzie na:

- ✓ dostosowaniu struktury użytkowania terenów do warunków przyrodniczych, zachowania i wzbogacania ich wartości i walorów krajobrazu. Kierunki działań będą obejmować: zachowanie i wzbogacenie istniejących wartości przyrody i krajobrazu, dostosowanie struktury użytkowania terenów rolnych do warunków środowiskowych, zachowanie obudowy biologicznej małych cieków oraz suchych dolin, zaniechanie rozwoju zainwestowania rolniczego;
- ✓ kształtowaniu i ochronie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- ✓ prowadzeniu gospodarki rolnej i leśnej zgodnie z zasadami obowiązującymi w obszarach chronionych i w planach zarządzania lasów.

Strefę tworzą obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w której wskazane są tereny poddane specjalnym rygorom użytkowania oraz tereny upraw rolnych. Zakłada ochronę jak największego obszaru gruntów rolnych, poprawę ich wartości użytkowej oraz maksymalne wykorzystanie dla potrzeb produkcji rolniczej. Obowiązuje zachowanie wymogów ochrony środowiska (w tym zachowania różnorodności biologicznej) przy realizacji nowych inwestycji.

Strefa ta obejmuje obszar lasów, terenów rolnych, terenów chronionych. Zakłada się, że głównymi funkcjami tej jednostki jest:

- rolnictwo, zwłaszcza na glebach najwyższych klas bonitacyjnych;
- gospodarka leśna;
- ochrona przyrody i krajobrazu.

Funkcjami uzupełniającymi są rekreacja i wypoczynek, głównie agroturystyka.

STREFA EKOLOGII

Strefa ta obejmuje zwarte kompleksy lasów, polan śródleśnych, pastwisk, odłogowanych terenów rolnych przyległych do lasów, na których następuje naturalna sukcesja zbiorowisk leśnych oraz obszary różnych form ochrony przyrody o bardzo wysokich walorach i zasobach przyrodniczych i krajobrazowych (obszarów chronionego krajobrazu, parku krajobrazowego, rezerwatu przyrody, obszarów Natura 2000).

Polityka przestrzenna w strefie będzie podporządkowana nadrzędnemu celowi. Ochronie zasobów środowiska przyrodniczego w tym utrzymaniu i odnawianiu zasobów leśnych, ochrony ekosystemów krajobrazów, walorów kulturowych zgodnie z opracowanymi i zatwierdzonymi planami ochrony parków krajobrazowych, planami urzędowania lasów stanowiących własność Skarbu Państwa i prywatną. W terenach o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych obowiązuje całkowity zakaz wznoszenia budynków i budowli niezwiązanych z podstawową funkcją. Obowiązuje zachowanie wymogów ochrony środowiska (w tym zachowania różnorodności biologicznej) przy realizacji nowych inwestycji.

4.4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Ustalenia i rekomendacje dotyczące prowadzenia polityki przestrzennej w Strategii Gminy Przemyśl na lata 2022-2030 zostały sprecyzowane na podstawie diagnozy, obecnych uwarunkowań funkcjonalno-przestrzennych oraz przy uwzględnieniu polityki przestrzennej określonej w obowiązującym Studium. Polityka przestrzenna oparta jest na zasadzie zrównoważonego rozwoju Gminy Przemyśl przez właściwe przeznaczenie i użytkowanie terenów dla prawidłowego, efektywnego funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego Gminy, pozostaje nadal jednym z kluczowych wyzwań strategicznych jakie stoją przed Gminą na najbliższe 10 lat.

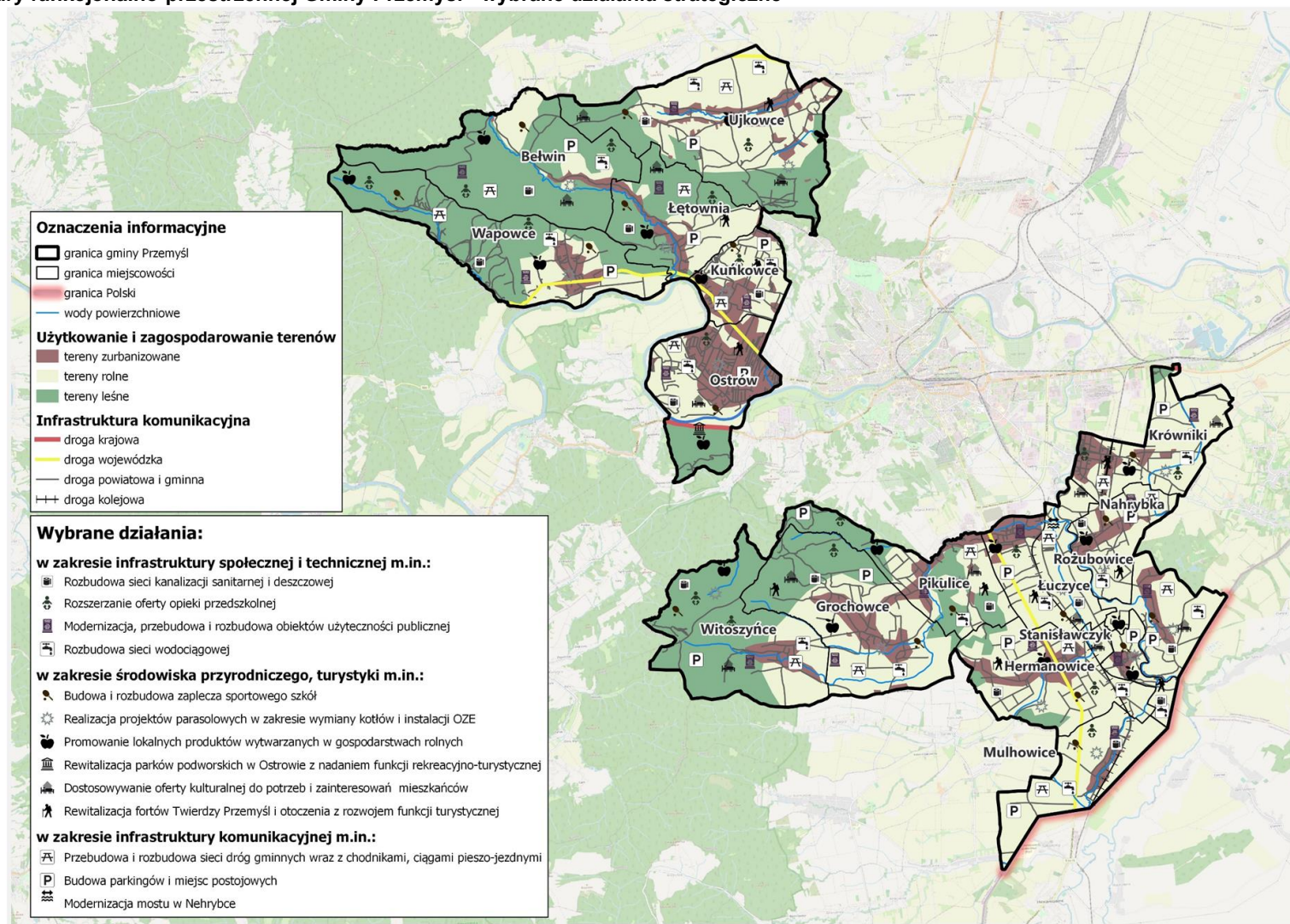
Podstawowe założenia wynikające z przyjętego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej i przyjętej w Strategii wizji rozwoju oraz ustalenia i rekomendacje dla kluczowych jednostek funkcjonalno-przestrzennych są następujące:

- ✓ dbałość o optymalne wykorzystanie obecnych terenów zabudowanych, skupianie zabudowy i zachowywanie ciągłości układów przestrzennych;
- ✓ opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, szczególnie na obszarach, które należy chronić przed niekontrolowaną zabudową, a także dla lokalizacji obiektów użyteczności publicznej np. ścieżek rowerowych czy terenów rekreacyjnych;
- ✓ kształtowanie struktury przestrzennej wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych;
- ✓ rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej Gminy oraz powiązań ponadlokalnych, służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu;
- ✓ zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej;
- ✓ integracja planowania strategicznego (rozwój społeczno-gospodarczy) oraz planowania przestrzennego;
- ✓ prowadzenie ładu przestrzennego w planowaniu przestrzeni Gminy w aspekcie estetycznym, społecznym, gospodarczym, środowiskowym i funkcjonalnym;
- ✓ podejmowanie działań edukacyjnych w zakresie utrzymywania gruntów rolnych w dobrej kulturze;
- ✓ dostosowywanie przestrzeni poszczególnych miejscowości do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców;
- ✓ dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej (przedszkola, szkoły, place zabaw) i możliwie pełnej dostępności infrastruktury technicznej;
- ✓ tworzenie terenów zieleni urządzonej oraz stref wypoczynkowo-rekreacyjnych, z udziałem terenów aktywnych przyrodniczo;
- ✓ zachowanie i tworzenie kompleksów leśnych i towarzyszących im łąk w dotychczasowym użytkowaniu w tym uzupełnianie i poszerzanie kompleksów leśnych;

- ✓ racjonalny rozwój infrastruktury odpowiadający potrzebom mieszkańców, inwestorów jak i turystów;
- ✓ tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, uwzględniającego ochronę podstawowych procesów ekologicznych;
- ✓ tworzenie terenów zieleni urządzonej oraz stref wypoczynkowo-rekreacyjnych, z udziałem terenów biologicznie czynnych;
- ✓ zapobieganie degradacji i zrównoważony rozwój terenów wchodzących w skład obszarów Natura 2000 oraz rezerwatu przyrody.

Wskazane rekomendacje dla realizacji polityki przestrzennej Gminy realizowane są m.in. przez zadania realizacyjne określone w niniejszej Strategii.

Obraz 9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Przemysł - wybrane działania strategiczne

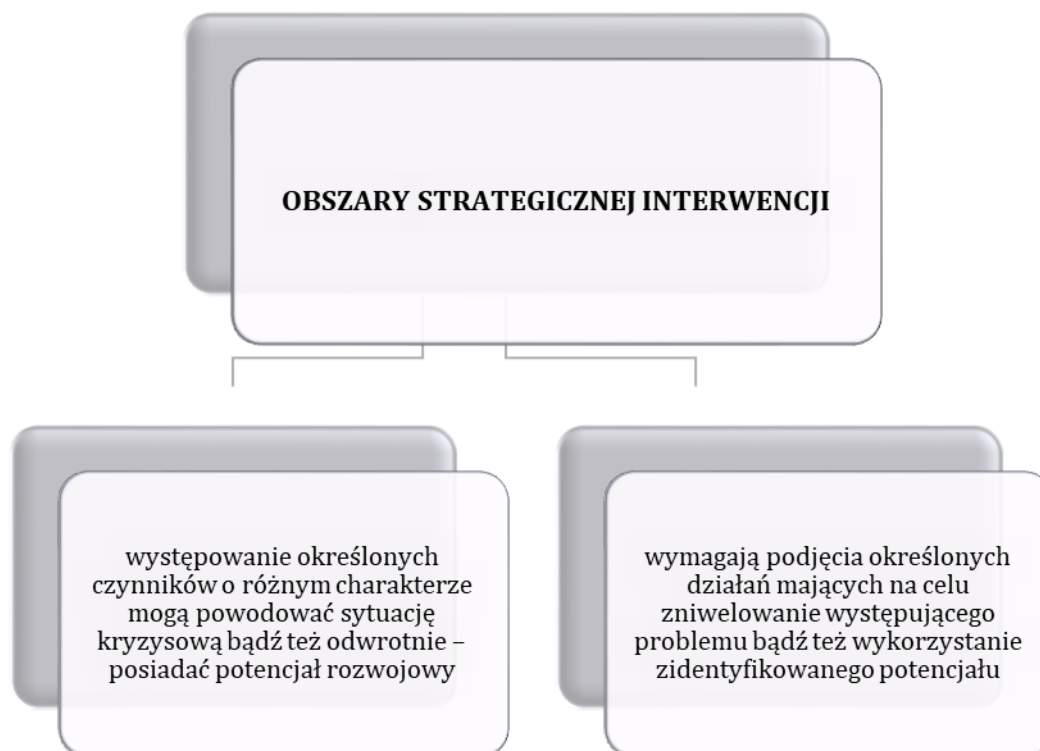

Źródło: opracowanie własne

4.5. Obszar strategicznej interwencji określone dla Gminy Przemysł na poziomach krajowym, regionalnym i lokalnym

Obszar strategicznej interwencji to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne.

Identyfikacja zarówno OSI określonych w strategiach wojewódzkich, jak i tych kluczowych dla Gminy jest szczególnie istotne z punktu widzenia prawidłowego planowania działań i zachowania pełnej spójności pomiędzy dokumentami strategicznymi różnych szczebli.

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) wskazane są:

- ✓ na poziomie krajowym
 - **w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030;**
- ✓ na poziomie regionalnym
 - **w Strategii rozwoju województwa Podkarpackie 2030;**
- ✓ na poziomie lokalnym
 - **Cele wskazane w strategii są zidentyfikowanymi lokalnymi obszarami strategicznej interwencji**

POZIOM KRAJOWY

Zgodnie z **Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030** (KSRR 2030) gmina Przemyśl została ujęta **Krajowym Obszarze Strategicznych Interwencji**:

- **Wschodnia Polska**

Wschodnia część kraju w największym stopniu skupia obszary zagrożone marginalizacją, a jej województwa - lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie znajdują się w grupie regionów o zdecydowanie niższym poziomie konkurencyjności w porównaniu do średniej w Unii Europejskiej.

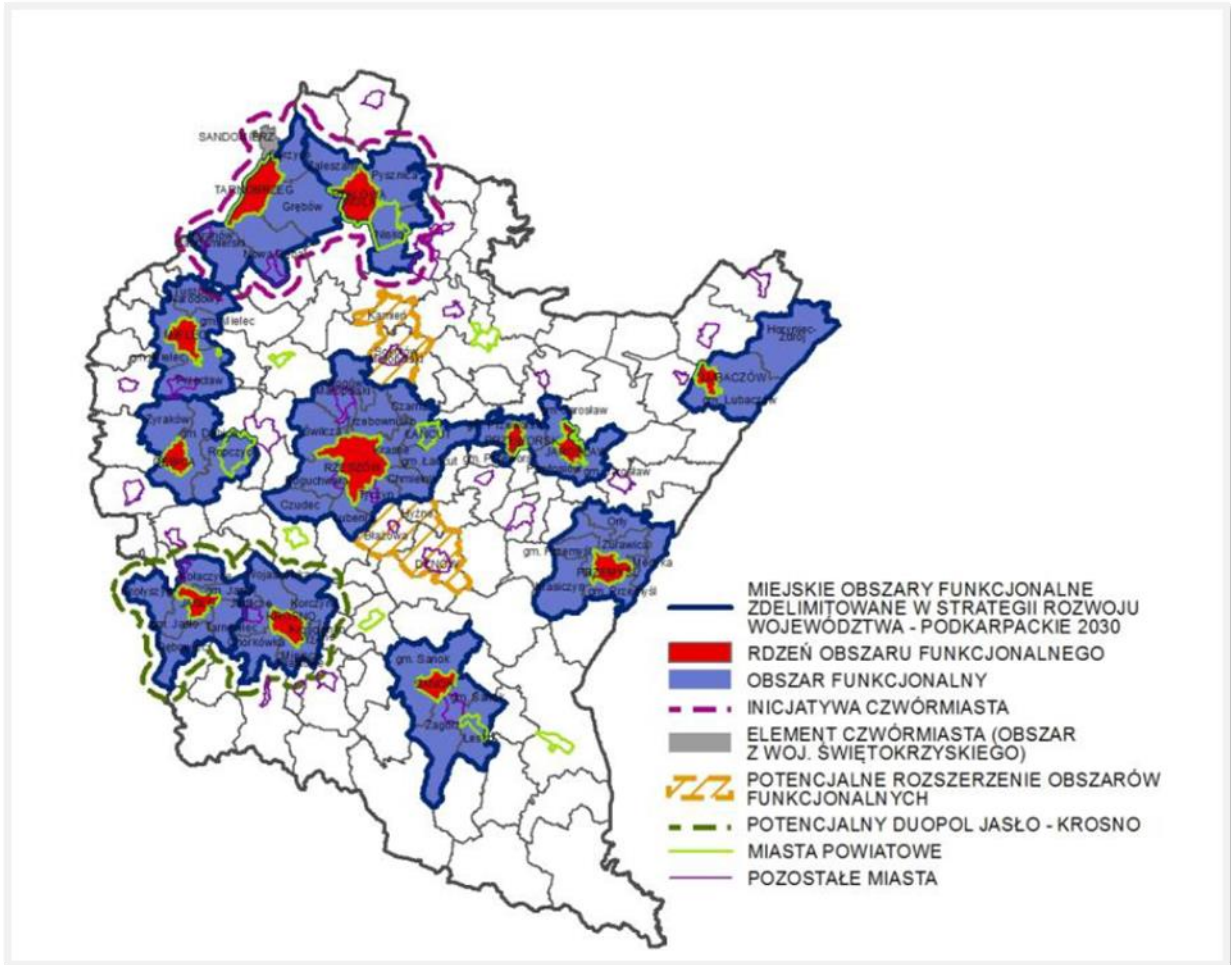
Źródło: *Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030*

Działania rozwojowe podejmowane na rzecz wschodniej Polski będą obejmowały przedsięwzięcia w zakresie stałego podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej wschodniej Polski, wzmocnienia konkurencyjności regionalnych gospodarek i długofalowego pobudzenia aktywności ekonomicznej w wymiarze ponadregionalnym, szczególnie na tych obszarach, gdzie procesy rozwojowe zachodzą wolniej.

POZIOM REGIONALNY

Zgodnie z **Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2030** Gmina Przemyśl wpisuje się w następujące Regionalne Obszary Strategicznej Interwencji:

➤ WYKORZYSTANIE POLICENTRYCZNEGO MIEJSKIEGO UKŁADU OSADNICZEGO (7.1)

Źródło: Strategia rozwoju województwa -Podkarpackie 2030

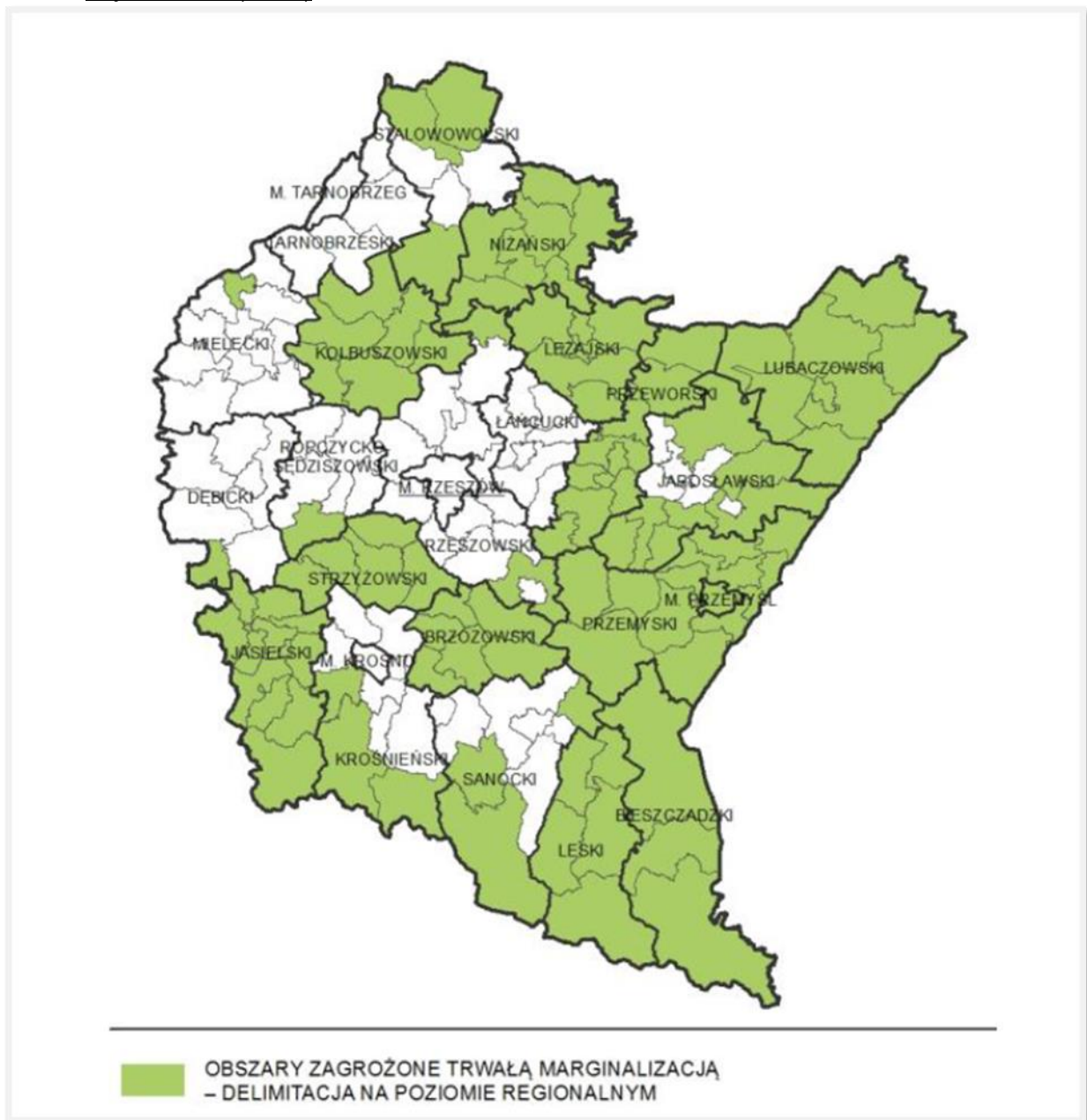
- Rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu (7.1.3.)

Zakładane działania:

- ✓ zwiększenie spójności terytorialnej obszarów funkcjonalnych budowę, rozbudowę oraz
- ✓ modernizację infrastruktury kolejowej;
- ✓ podniesienie bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez budowę obwodnic i odciążenie centrów miast od przeciążeń wynikających z transportu indywidualnego i komunikacji publicznej;
- ✓ modernizacja i rozwój infrastruktury dróg lokalnych w celu zwiększenia spójności obszarów funkcjonalnych miast;
- ✓ rozwój transportu publicznego, w tym poprzez modernizację i rozwój infrastruktury w celu efektywniejszego przemieszczania się wewnątrz obszarów funkcjonalnych oraz między nimi;
- ✓ wspieranie systemu zrównoważonego transportu wraz węzłami intermodalnymi typu P&R, B&R;
- ✓ rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych jako alternatywy dla przemieszczania się na krótkich odcinkach oraz służących rekreacji.

➤ OBSZARY WYMAGAJĄCE SZCZEGÓLNEGO WSPARCIA W KONTEKŚCIE RÓWNOWAŻENIA ROZWOJU (7.3.)

- Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją w województwie (7.3.1.)

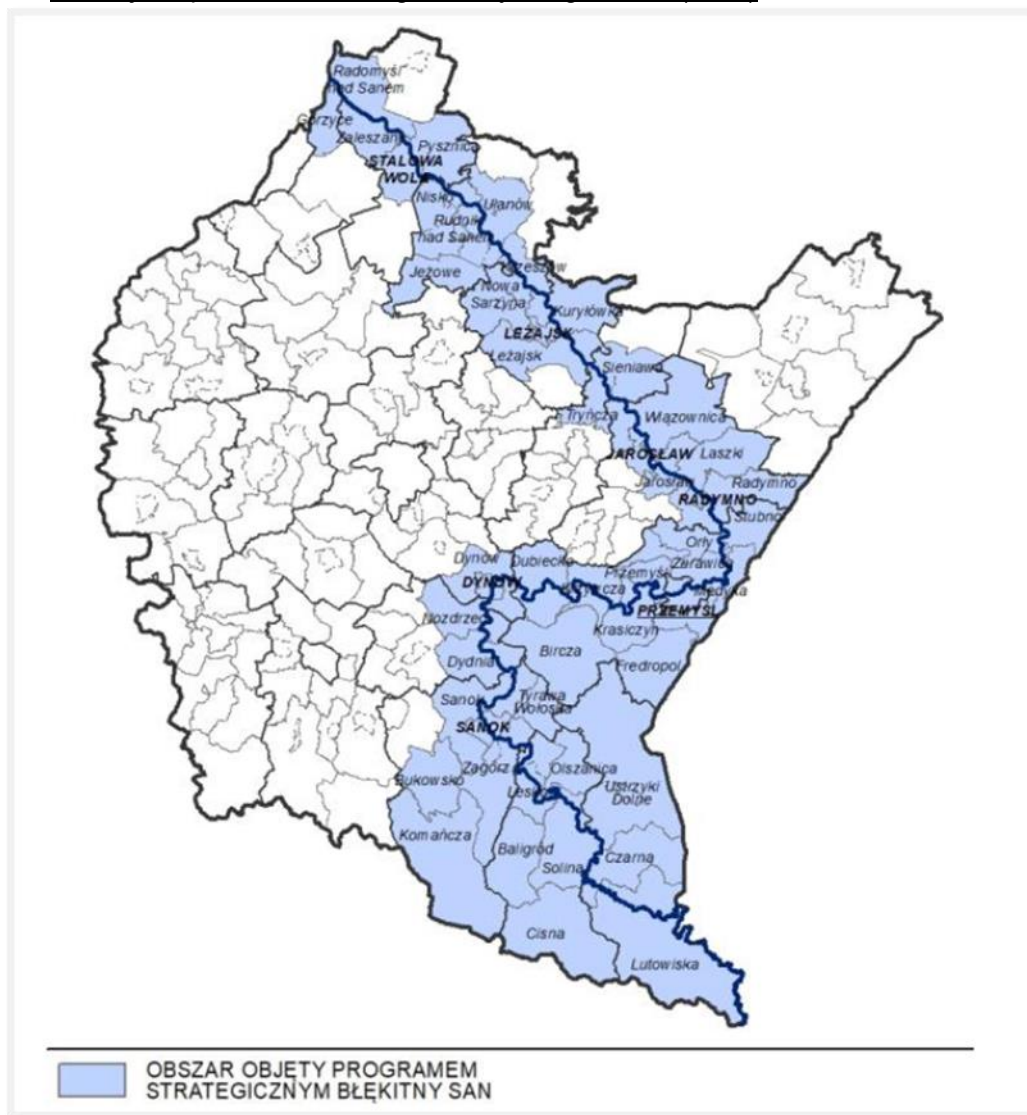

Źródło: Strategia rozwoju województwa-Podkarpackie 2030

Zakładane działania:

- ✓ rozwój sektora inwestycji prywatnych w oparciu o lokalne zasoby;
- ✓ aktywizacja lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów publicznych, prywatnych, organizacji pozarządowych i mieszkańców;
- ✓ poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez zapewnienie przygotowanych terenów inwestycyjnych;
- ✓ pobudzanie procesów rozwojowych poprzez zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej na zewnątrz, w tym rozwój infrastruktury drogowej łączącej się z węzłami sieci dróg szybkiego ruchu oraz infrastruktury kolejowej;
- ✓ włączenie komunikacyjne obszarów o utrudnionej dostępności;

- ✓ dostosowanie infrastruktury technicznej (energetycznej, telekomunikacyjnej, wodnokanalizacyjnej) i społecznej warunkującej rozwój gospodarczy i wyższą jakość życia mieszkańców;
 - ✓ wzmocnienie roli instytucji publicznych jako inicjatora nawiązywania partnerstw, współpracy z innymi instytucjami publicznymi, społeczeństwem i innymi interesariuszami na rzecz rozwoju regionu;
 - ✓ ograniczenie skutków peryferyjnego położenia obszarów przygranicznych poprzez wielopłaszczyznowe wykorzystanie potencjału współpracy transgranicznej;
 - ✓ intensyfikacja działań w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska przyrodniczego.
- Rozwój i wspieranie obszaru gmin „Błękitnego Sanu” (7.3.3)

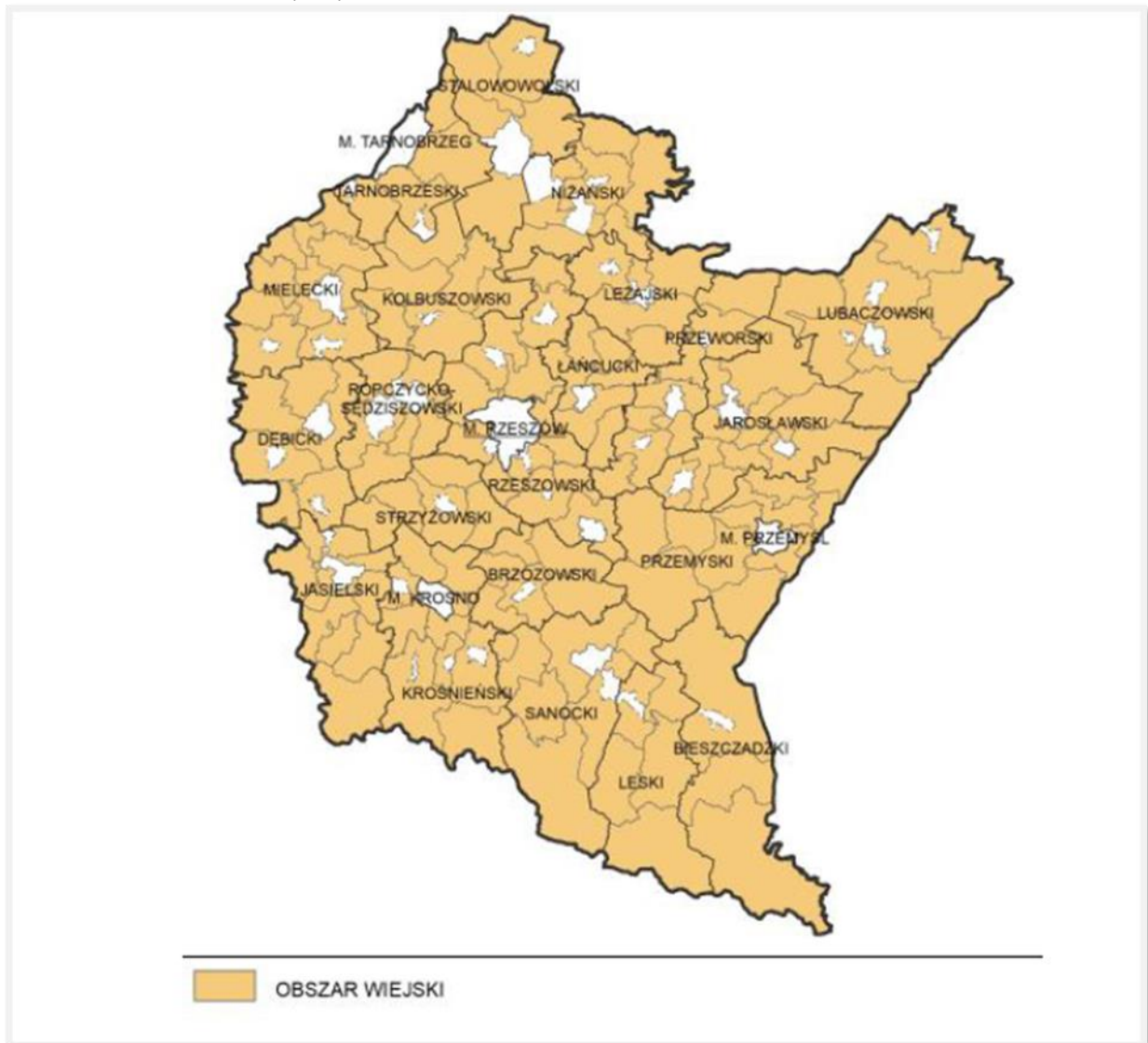

Źródło: Strategia rozwoju województwa-Podkarpackie 2030

Zakładane działania:

- ✓ wykorzystanie biegu rzeki San dla rozwoju przedsiębiorczości i atrakcyjności turystycznej poprzez wielofunkcyjne wykorzystanie i zagospodarowanie jego brzegów i obszarów nadbrzeżnych;
- ✓ utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego w zlewni rzeki San poprzez rozwiązanie w sposób skoordynowany problemu gospodarki wodno-ściekowej i składowania odpadów;
- ✓ zabezpieczenia obszaru gmin „Błękitnego Sanu” przed zagrożeniem powodziowym

- OBSZARY WIEJSKIE – WYSOKA JAKOŚĆ PRZESTRZENI DO ZAMIESZKANIA, PRACY I WYPOCZYNKU (7.4.)

Źródło: *Strategia rozwoju województwa -Podkarpackie 2030*

- Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej (7.4.1)

Zakładane działania

- ✓ poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna wzrostu;
 - ✓ zwiększenie dostępności cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;
 - ✓ modernizacja i rozbudowa energetycznych linii przesyłowych jako podniesienie komfortu życia i bezpieczeństwa mieszkańców;
 - ✓ rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej;
 - ✓ poprawa zarządzania sektorem gospodarki odpadami;
 - ✓ tworzenie korzystnych warunków w tym kompleksowej infrastruktury technicznej dla rozwoju przedsiębiorczości.
- Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich (7.4.2.)

Zakładane działania

- ✓ promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów;
- ✓ aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej;
- ✓ kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej;
- ✓ wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjno-usługowych;
- ✓ ukierunkowanie na dywersyfikację specjalizacji w celu podniesienia towarowości gospodarstw rolniczych;
- ✓ rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.

Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym (7.4.3.)

Zakładane działania:

- ✓ wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej;
- ✓ podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych;
- ✓ poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- ✓ promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby;
- ✓ promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.);
- ✓ upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej;
- ✓ wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.

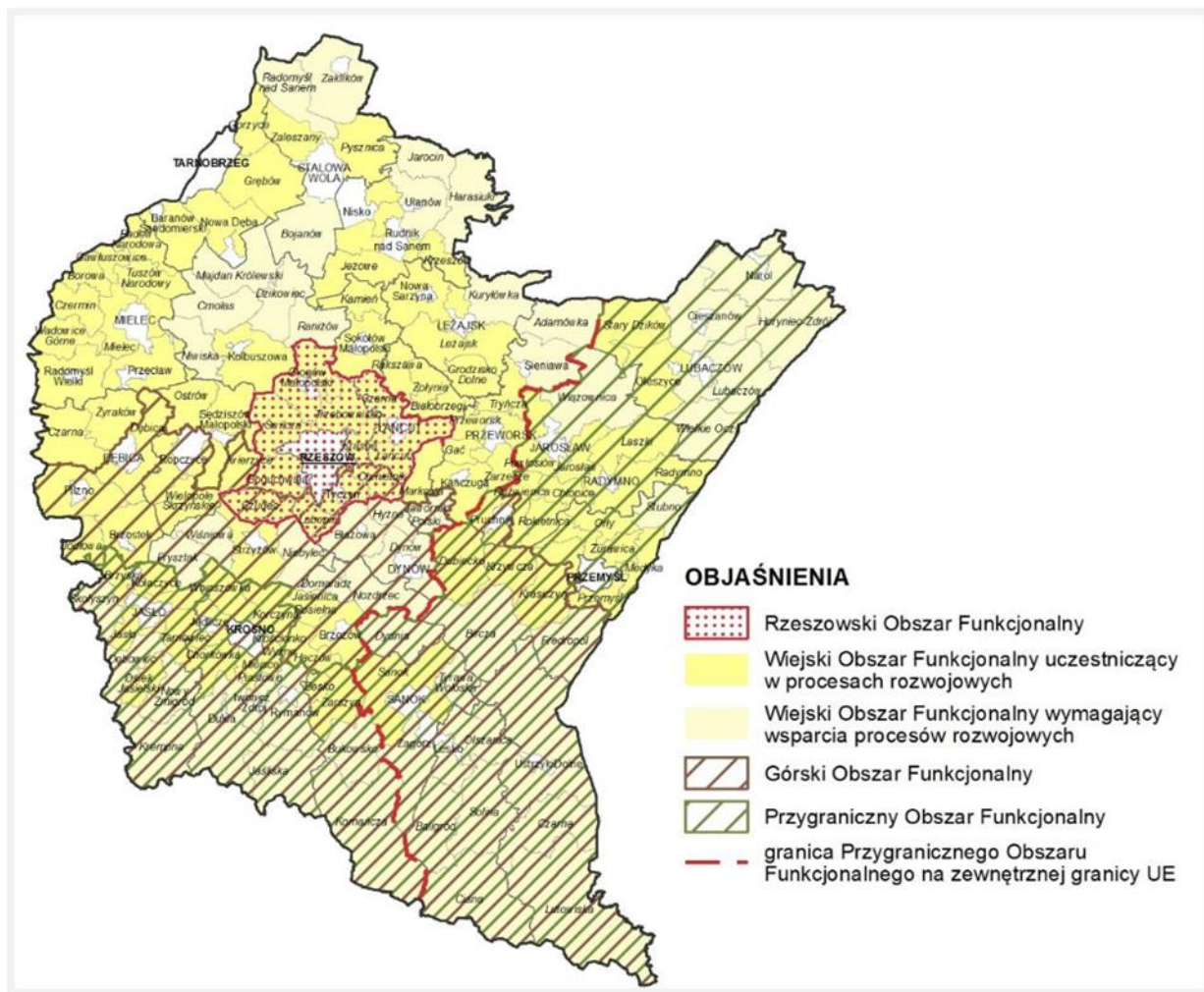
Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej (7.4.4.)

Zakładane działania:

- ✓ dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców;
- ✓ efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno-kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów;
- ✓ wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego w projektowaniu przestrzeni wiejskiej;
- ✓ poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
- ✓ budowa oraz modernizacja infrastruktury wspierającej rozwój funkcji kulturowo-społecznych na terenach wiejskich;
- ✓ racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej i osadniczej dzięki wspieraniu działań scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego.

Gmina Przemyśl została zaliczona w ramach Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030 (PZPWP) także do obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym.

➤ OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU PONADREGIONALNYM

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030

• Wiejski obszar funkcjonalny uczestniczący w procesach rozwojowych

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- ✓ rozwój gospodarki rolnej, leśnej oraz działalności pozarolniczej
- ✓ rozwój kapitału ludzkiego oraz wzrost poziomu życia mieszkańców;
- ✓ poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
- ✓ wzmocnienie powiązań obszarów wiejskich z ośrodkami miejskimi - włączenie terenów wiejskich otaczających miasta w procesy rozwojowe;
- ✓ ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- ✓ racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego;
- ✓ rozwój infrastruktury technicznej i transportowej.

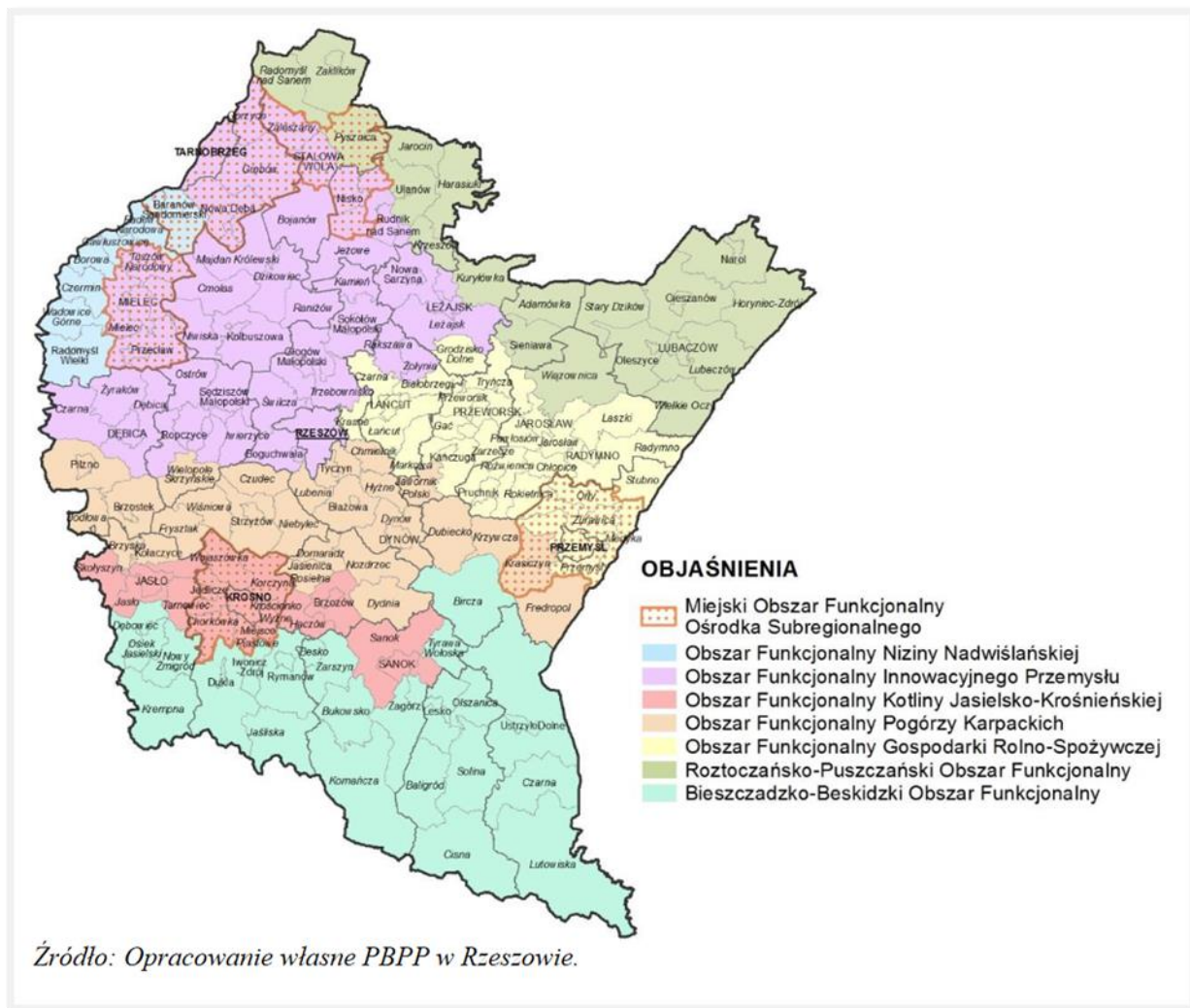
• Przygraniczny Obszar Funkcjonalny

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- ✓ poprawa dostępności komunikacyjnej w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
- ✓ wzmocnienie funkcjonalne ośrodków miejskich;
- ✓ rozwój gospodarki rolnej i leśnej;
- ✓ rozwój funkcji turystycznej w dostosowaniu do zasad ochrony obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo,
- ✓ rozwój w infrastruktury technicznej i transportowej.

Ponadto Gmina Przemyśl została zaliczona do dwóch **obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym**, wyodrębnionego w ramach Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego (PZPWP).

➤ **OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU REGIONALNYM**

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030

• Miejskie Obszary Funkcjonalne Ośrodków Subregionalnych - MOF Przemyśl

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- ✓ wzmocnienie potencjału gospodarczego i społecznego ośrodka subregionalnego stymulującego rozwój obszaru funkcjonalnego;
- ✓ rozwój funkcji logistycznych i handlowych (transgranicznych);
- ✓ rozwój stref aktywności gospodarczej;
- ✓ poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
- ✓ integracja i rozwój transportu publicznego;
- ✓ rozwój niektórych usług wyższego rzędu;
- ✓ rozwój rekreacji, różnych form usług turystycznych i usług kultury;
- ✓ rozwój rolnictwa ekologicznego i specjalistycznego.

• Obszar Funkcjonalny Gospodarki Rolno-Spożywczej

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- ✓ utrzymanie i wzmocnienie zrównoważonej gospodarki rolnej, opartej na zdywersyfikowanym wykorzystaniu ziemi;

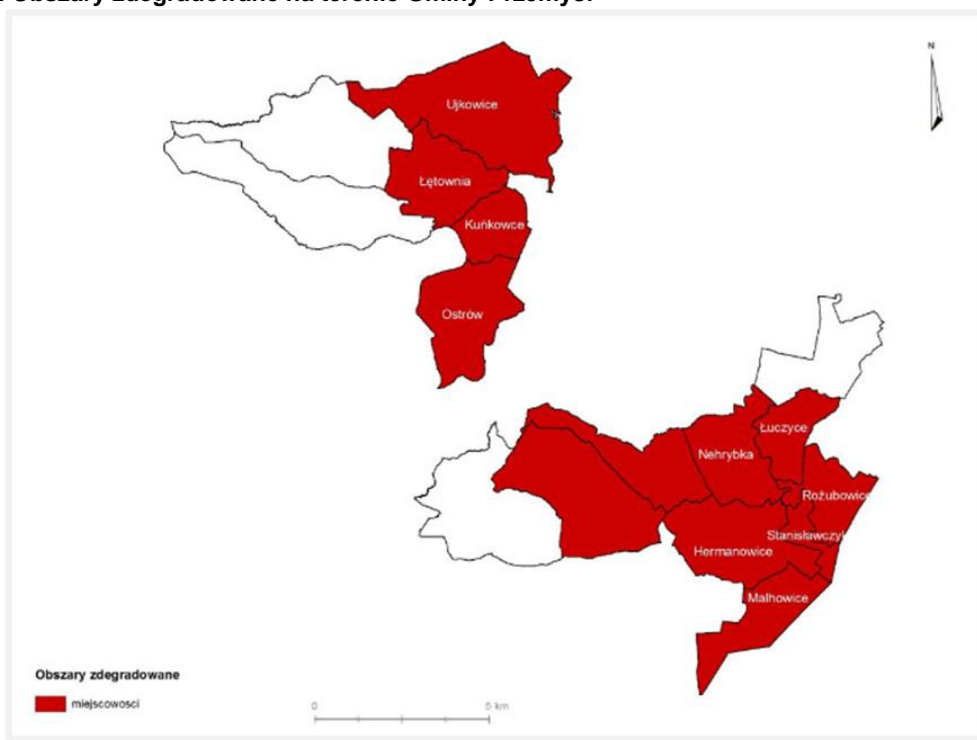
- ✓ zachowanie funkcji przemysłowych ośrodków miejskich oraz rozwój „zielonego przemysłu” tj. przemysłu opartego o produkty i surowce regionalne, funkcjonującego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju;
- ✓ rozwój stref aktywności gospodarczej oraz instytucji otoczenia biznesu;
- ✓ rozwój bazy przetwórstwa rolno-spożywczego oraz usług związanych z obsługą rolnictwa;
- ✓ utrzymanie i rozbudowa infrastruktury transportowej oraz technicznej, w tym energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii;
- ✓ rozwój turystyki, w tym agroturystyki, w oparciu o bogate zasoby dziedzictwa kulturowego.

Na poziomie gminnym w ramach prac nad **Strategią Rozwoju Gminy Przemysł** zarówno na etapie diagnostycznym, jak i planistycznym, analizowano możliwość wyznaczenia w gminie Przemysł **Lokalnych Obszarów Strategicznej Interwencji**. Specyfika Gminy oraz zdiagnozowane problemy, a jednocześnie rozpoznane zasoby endogeniczne i potencjały Gminy, które można wykorzystać do rozwoju zgodnego z przyjętą wizją Gminy zdecydowały o wyodrębnieniu obszarów strategicznej interwencji obejmujących swym zasięgiem obszar całej gminy. Wskazane jako OSI w ramach Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030. na poziomie lokalnym są zbieżne z tym co definiuje nadrzędny dokument planistyczny na poziomie województwa podkarpackiego. Wyselekcjonowane zadania realizacyjne umieszczone w części opisującej cele operacyjne samorządu gminy Przemysł w pełni obrazują potrzeby lokalnej społeczności na wszystkich poziomach rozwoju społeczno-gospodarczego.

W definicję OSI, tą jako obszarów problemowych, wymagających kompleksowej interwencji, niewątpliwie wpisują się **obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji**.

W trakcie prac nad Programem Rewitalizacji Gminy Przemysł na lata 2017-2023 wyznaczono **obszary o charakterze kryzysowym** – koncentracja interwencji w wymiarze terytorialnym. Obszar zdegradowany to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy, tj.: Hermanowice, Kuńkowice, Łętownia, Łuczyce, Malhowice, Nehrybka, Ostrów, Rożubowice, Stanisławczyk i Ujkowice, gdzie negatywne zjawiska w sferze społecznej występują wspólnie z negatywnymi zjawiskami w pozostałych sferach.

Obraz 10. Obszary zdegradowane na terenie Gminy Przemysł

Źródło: Program Rewitalizacji Gminy Przemysł na lata 2017-2023

Działania podejmowane w na tych obszarach umożliwią wykorzystanie potencjału gminy, jaki stanowią: jego mieszkańcy, atrakcyjne położenie gminy, bogactwo walorów krajobrazowo-przyrodniczych, bogate tradycje kulturowe gminy, dziedzictwo kulturowe, w tym w szczególności fortyfikacje Twierdzy Przemyśl, sąsiedztwo Przemyśla oraz rozwój rolnictwa ekologicznego.

Na obszarach zdegradowanych, biorąc pod uwagę nagromadzenie sytuacji kryzysowych, wyznaczono **obszary rewitalizacji** do których zaliczono obszary w Nehrybce i Ostrowie. Działania rewitalizacyjne ukierunkowane będą na wspieranie integracji społecznej oraz włączenie społeczne, pozwalające zmniejszać problem poziomu bezrobocia i ubóstwa. Obszar rewitalizacji będzie miejscem zapewniającym mieszkańcom atrakcyjne warunki do życia, aktywności społecznej i zawodowej oraz integracji. Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji pozytywnie wpłynie na całą społeczność gminy. Zakładana organizacja przestrzeni publicznych powinna zachęcić wszystkie grupy społeczne, tj. rodziny, dzieci i młodzież, seniorów, osoby niepełnosprawne do integracji społecznej poprzez udział w formach aktywności proponowanych na terenie gminy, tj. imprezy kulturalne, sportowe i rekreacyjne. W sferze gospodarczej nastąpi aktywizacja gospodarza mieszkańców, a obszar rewitalizacji będzie miejscem, gdzie istnieją korzystne warunki do prowadzenia działalności gospodarczej funkcjonującym i potencjalnym podmiotom gospodarczym, wykorzystującym potencjał gminy. W sferze środowiskowej gmina będzie dążyła do jakościowej poprawy terenów zielonych i rekreacyjnych, przechodzenia w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, pozwalającej na zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy dwutlenkiem węgla, a także usuwania wyrobów zawierających azbest z budynków. W sferze przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej gmina będzie cechowała się wysokiej jakości strukturą przestrzenną, nastąpi poprawa stanu obiektów mieszkalnych i zabytkowych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej. Odnowione obszary będą atrakcyjne dla mieszkańców i podmiotów gospodarczych, a odnowiona przestrzeń i infrastruktura będzie stanowiła podstawę do podejmowania działań, zmierzających do poprawy estetyki pozostałych obszarów gminy.

5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Przemysł na lata 2023-2032 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Strategia Rozwoju Gminy Przemysł na lata 2023-2032 jest dokumentem kierunkowym, swoistą mapą drogową, stanowiącą podstawę do podejmowania skoordynowanych działań przez wszystkich partnerów społecznych Gminy. Pozwala to na kompleksowe ujęcie zrównoważonego rozwoju Gminy. Kompleksowe podejście, będące cechą planowania strategicznego powoduje, iż realizacja tak określonej strategii jest wspólnym zadaniem władz samorządowych i wszystkich partnerów społecznych w Gminie. Bardzo ważnym aspektem jest uspołecznienie procesu wdrażania Strategii przy udziale głównych partnerów społecznych.

Dla realizacji Strategii niezbędne będzie podejmowanie działań:

- samodzielnych przez władze Gminy,
- samodzielnych przez podmioty sektora prywatnego,
- samodzielnych przez organizacje pozarządowe,
- indywidualnych przez mieszkańców i ich nieformalne grupy i środowiska,
- wspólnych z udziałem partnerów z różnych sektorów (publicznego, prywatnego i pozarządowego).

Wynika z tego, iż bardzo ważnym, a jednocześnie trudnym zadaniem będzie zaangażowanie wszystkich kluczowych dla rozwoju Gminy partnerów społecznych. Powodzenie w tym zakresie jest uzależnione od zdolności do wzajemnej komunikacji, radzenia sobie z różnicami interesów poszczególnych partnerów i grup, wspólnego definiowania problemów i celów, a następnie wspólnych przedsięwzięć.

W okresie wdrażania Strategii władze Gminy mogą występować w różnych rolach, w tym jako:

- bezpośredni samodzielny realizator działań,
- inicjator i animator działań,
- uczestnik działań podejmowanych wspólnie z innymi partnerami,
- wspierający organizacyjnie, technicznie i finansowo działania podejmowane przez partnerów lokalnych,
- operator centrum lokalnej informacji i komunikacji w Gminie.

Wdrożenie Strategii przez władze Gminy wymaga stosowania operacyjnych narzędzi planistycznych, pozwalających na podjęcie ostatecznych decyzji, które działania i przy jakich zaangażowanych środkach własnych oraz zewnętrznych będą realizowane. Tymi narzędziami władz Gminy będą:

- wieloletnia prognoza finansowa,
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- budżet Gminy,
- konkretne projekty i programy,
- aplikacje o zewnętrzne źródła dofinansowania,
- polityki szczegółowe Gminy (stanowiące zbiór spójnych zasad odnoszących się do określonej dziedziny życia/funkcjonowania Gminy), pozwalające podejmować powtarzalne decyzje według tych samych kryteriów,
- zadania wyznaczane urzędnikom Gminy i jednostkom podległym Gminie.

Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, wydział lub pracownik będą odpowiedzialni. Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji działań danego celu strategicznego.

Dokumentami, które wymagać będą aktualizacji w okresie realizacji Strategii będą m.in. Strategia rozwiązywania problemów społecznych, Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, Plan gospodarki niskoemisyjnej, Program ochrony środowiska, inne programy wieloletnie czy programy jednoroczne. W przypadku poprawy skoordynowania działań

z zakresu planowania przestrzennego Gmina sporządzi wieloletni program sporządzania planów miejscowych.

Wdrażając Strategię, Gmina będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia, do których należy w szczególności powiat przemyski. W chwili przyjęcia dokumentów przez ww. podmioty, Gmina dokona analizy zgodności zapisów swojej Strategii i w razie potrzeby dokona ich aktualizacji.

Dodatkowo Gmina będzie dążyć do wprowadzenia rozwiązań związanych z inteligentnym zarządzaniem, wykorzystując nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne. Narzędzia te zapewnią sprawną pracę Urzędu Gminy, jednostek podległych, ale również wpłyną na ochronę środowiska i możliwości pomiaru jakości życia w Gminie.

W celu wdrożenia praktyki angażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach Gminy.

Zatem Skuteczna realizacja strategii opiera się będzie na następujących zasadach:

1. Kompleksowe (całościowe) podejście.
2. Posiadanie zintegrowanych celów strategicznych i operacyjnych oraz zadań realizacyjnych.
3. Koncentracja środków na zadania o największych korzyściach społecznych.
4. Weryfikowanie planów i działań z punktu widzenia zgodności z zasadami zrównoważonego rozwoju.
5. Rozwijanie współpracy partnerów społecznych.
6. Otwarta komunikacja z mieszkańcami.
7. Współpraca z partnerami w otoczeniu regionalnym, krajowym i międzynarodowym.
8. Stały monitoring realizacji strategii.
9. Konsekwencja w realizacji zadań dla długookresowych celów strategii.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego”. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Dodatkowo, narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania Strategii będzie tabela ewaluacyjna stanowiąca Załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na jej podstawie uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje o stanie realizacji działania. W ten sposób można będzie ocenić, w jakim stopniu został osiągnięty założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

Proces monitorowania obejmie:

- Zdefiniowanie wskaźników dla poszczególnych celów operacyjnych i zadań realizacyjnych Strategii.
- Określenie procedury monitorowania.
- Wyznaczenie referatów i osób odpowiedzialnych za pozyskiwanie, przetwarzanie i udostępnianie poszczególnych grup wskaźników.
- Koordynowanie procesu monitorowania i administrowania bazą danych.

Schemat 1 Procedura monitorowania

Opracowanie: Jacek Dębczyński, Agnieszka Esz

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Przemysł na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego dla bieżącej perspektywy finansowej (wdrażanej do roku 2023) oraz kolejnego okresu, a także ogólnopolskich programów operacyjnych oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych, oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programu jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Podkarpackiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowania, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Przemysł na lata 2023-2032. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, w szczególności udział w podatku dochodowym od osób fizycznych i podatek od nieruchomości. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Gminy w Przemysłu oraz jednostek organizacyjnych Gminy Przemysł.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem przemyskim, województwem podkarpackim i ich jednostkami organizacyjnymi, a także związkami międzygminnymi, spółkami komunalnymi i stowarzyszeniami, których członkiem jest Gmina Przemysł. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawę do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację

zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczone będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Poniższa tabela przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2023-2032 na podstawie Uchwały Nr LVIII/423/2023 Rady Gminy Przemysł z dnia 17 stycznia 2023 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy Przemysł. W analizowanych latach łączne dochody wyniosą 541 128 078,00 zł, z czego dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych 81 174 168,00 zł i podatku od nieruchomości 51 310 058,00zł, natomiast wydatki 542 250 088,00 zł.

Tabela 6. Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii

Dochody ogółem		w tym:		Wydatki ogółem	Rozchody
		PIT	Podatek od nieruchomości		
2023	59 638 078,00	7 574 168,00	5 040 058,00	67 718 437,00	1.286.391
2024	54 310 000,00	7 700 000,00	5 100 000,00	53 810 000,00	500 000
2025	52 690 000,00	7 900 000,00	5 120 000,00	52 190 000,00	500 500
2026	52 980 000,00	8 100 000,00	5 130 000,00	52 065 093,00	914 907
2027	53 240 000,00	8 200 000,00	5 140 000,00	52 325 093,00	914 907
2028	53 330 000,00	8 330 000,00	5 150 000,00	52 465 093,00	864 907
2029	53 520 000,00	8 340 000,00	5 150 000,00	52 704 093,00	815 907
2030	53 670 000,00	8 340 000,00	5 150 000,00	52 854 093,00	815 907
2031	53 770 000,00	8 340 000,00	5 160 000,00	52 954 093,00	815 907
2032	53 980 000,00	8 350 000,00	5 170 000,00	53 164 093,00	815 907

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr LVIII/423/2023 Rady Gminy Przemysł z dnia 17 stycznia 2023 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy Przemysł

Z kolei potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów), w latach realizacji Strategii, tj. 2023-2032 wyniesie około 47,54 mln zł.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy

Załącznik 2: Wzór ankiety

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

Załącznik 4: Raport z badania ankietowego